

జాగృతి

కలి 5124 - శ్రీ శుభకర్త పుష్ప శుద్ధ తదియ
26 డిసెంబర్ 2022-01 జనవరి 2023

వెల: ₹15/-

నిధులు నిలుపుదాం! బదులు చెబుదాం!

ఉగ్రవాదమంటే అంతర్జాతీయ చీకటిరాజ్యం నిధులు పోసి పెంచుతున్న విషనాగు.
ఇప్పుడు ఆ నిధులు ఆపితే, ఆ పాము పడగ మీద కొట్టడానికి వీలవుతుంది

జాగృతి చందాను చెల్లించడానికి పక్కనున్న క్యూ.ఆర్.కోడ్‌ను మీ మొబైల్‌తో స్కాన్ చేయండి. లేదా <http://payit.cc/S18970> అని బ్రౌజర్‌లో టైప్ చేయండి.

75 ఏళ్లుగా వెలువడుతున్న జాతీయ తెలుగు వారపత్రిక

పరవశించిన దిల్ సరస్సు

వివరాలు 23వ పేజీలో..

నవయుగభారతి 'అక్షయపాత్ర' పథకానికి పోషకులుగా ముందుకురండి తెలుగుపాఠకులకు ఉత్తమ సాహిత్యాన్ని అందించటంలో భాగస్వాములు కండి

కొన్ని పుస్తకాలు చిన్నవి కావచ్చు. కాని చదివిన వారిలో మంచి ఆలోచనలను ప్రవేశపెట్టి వారి జీవితాలను సక్రమపథంలో నడిపించగలవు. అటువంటి పుస్తకములు ఎక్కువ సంఖ్యలో ముద్రితమై, తక్కువధరకు నిరంతరంగా లభిస్తూ ఉండాలి. ఇది జరగాలంటే మార్కెట్ ఆర్థికసూత్రాలకు అతీతంగా ఆ పుస్తకాల ముద్రణకు ప్రత్యేక పోషణ ఉండాలి. ఎంపిక చేయబడిన పుస్తకములకు దాదాపుగా 50% శాతం వ్యయాన్ని తిరిగితిసుకొనని పెట్టుబడిగా సమకూర్చాలని, తద్వారా పుస్తకం వెలను 30 శాతంవరకు తగ్గించాలని నవయుగభారతి ఆలోచిస్తున్నది.

కొన్ని పుస్తకాలు బృహత్తరమైనవి. తగినంత సంఖ్యలో అమ్ముడుపోగలవని నమ్మకం కలిగితే వాటిని అనువదించజేయటమూ, ముద్రించి మార్కెట్లోకి తీసికొనిరావటమూ సాధ్యమవుతుంది. ఆ నమ్మకం లేకపోతే ఆ పుస్తకాలను తెలుగులో ప్రచురింపజేయటం దుష్కరమవుతుంది. కాబట్టి ఎంత బరువైన పుస్తకమైనా, కొనేందుకు తగినంత సంఖ్యలో సిద్ధంగా ఉన్నవారిని సమకూర్చుకోవాలని ఆలోచిస్తున్నది. **ఈ రెండు ఆశయాల సమన్వయరూపం ఈ అక్షయపాత్ర పథకం.**

ప్రతి తెలుగు కుటుంబం నుండి కనీసం ఒక్కరైనా ముందుకు రావాలని మా విన్నపం. మీరు చేయవలసింది. **10,116 రూ.లు పోషకసభ్యత్వంగా చెక్కు ద్వారాగానీ, బ్యాంకు (ఆన్లైన్) ద్వారాగానీ చెల్లించటం. మీ ఫోటోను, చిరునామా, ఫోను నెంబరు మొదలైన వివరాలను తెలియజేయటం. దీనికి నవయుగభారతినుండి రశీదు పంపబడుతుంది. పది సంవత్సరములలోగా 15 వేల రూపాయల వెలగల్గిన క్రొత్తగా ప్రచురింపబడే పుస్తకాలు అనేక విడతలుగా 3 లేదా 4 నెలల వ్యవధితో రిజిస్టరుపోస్టులో మీకు పంపబడుతాయి.**

అదనంగా ప్రతులు కావాలని మీరు కోరుకుంటే 25% తగ్గింపుతో మీకు అందజేయబడతాయి (రవాణావ్యయం మీరే భరించవలసి ఉంటుంది). ఒకవేళ 15వేల రూపాయల వెలగల కొత్త పుస్తకాల ప్రచురణ పదిసంవత్సరాలకంటే ముందుగానే పూర్తయి, అవి మీకు అందజేయటం జరిగినపుడు మీ పోషక సభ్యత్వాన్ని నవీకరించుకోవలసిందిగా కోరగలము.

ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో కనీసంగా వేయిమందిని పోషక సభ్యులుగా చేర్చుకోగలమన్న విశ్వాసంతో ఈ విజ్ఞప్తి వెలువరిస్తున్నాం. మధ్యలో విరమించుకోవటం ఉండదని, మీకు ఏవిధమైన నష్టం కలగనిరీతిలో, మీ సంతృప్తిని చూరగానేలా ఉత్తమగ్రంథాలను వెంటవెంటనే ప్రచురించి అందీయగలమని హామీ ఇస్తున్నాము.

ఇప్పటివరకు పోషకసదస్యులుగా చేరనివారు ఇప్పుడైనా త్వరపడండి. ఎందుకంటే ఇది మీ విజ్ఞతకు గీటురాయి. మీరు సభ్యులు అయితేనే మరో పదిమందికి చెప్పగలరు.

రండి ! భారతి సేవలో కదలరండి !!

డా. వడ్డి విజయసారథి
సమన్వయకర్త-సంపాదకుడు
9493173187

బాలేంద్ర పాట్లూరి
అధ్యక్షుడు
9885978090

నేతి క్షీరసాగర్
కార్యదర్శి
9440543725

కె. రామకృష్ణ
కోశాధికారి
9246534799

చెక్కులు పంపడానికి, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలకు చిరునామా :
నవయుగభారతి, జాగృతి భవనం,
3-4-288/4/1, లింగంపల్లి, కాచీగూడ, హైదరాబాద్ - 27
nksagar@ymail.com

సేవింగ్స్ బ్యాంకు అకౌంట్ నెం : 0418408438
IFSC Code : IDIB000B052,
Indian Bank, Barakathpura, Hyderabad
చెక్కులు/నగదుబదిలీ 'నవయుగభారతి' పేరున పంపండి
లేదా ప్రక్కన ఉన్న క్యూఆర్ కోడ్ ను ఉపయోగించండి..

Printed & Published by **Nagol Sreenivas Reddy** on behalf of **Jagriti Prakashan Trust** and printed at Kala Jyothi Process Ltd, CFC 1&2, Raviryal, Maheswaram, Rangareddy - 501 359. And published at Jagriti Bhavan, 3-4-228/4/1, Lingampalli, Kachiguda, Hyderabad - 500 027.

Editor : **Dr. Goparaju Narayana Rao.**

సర్వజ్ఞేషన్ వివరాలు, ఫిర్యాదులు, వ్యాపార ప్రకటనల వివరాల కోసం
(ఉ॥ 11 నుండి సా॥ 6 గంటల మధ్య) సంప్రదించండి.

జి. తుకారాం సర్వజ్ఞేషన్ మేనేజర్ 040-27561453/9959997013

జాగృతి చందా - సూచనలు

5 సం॥ల చందా రూ.3000, సంవత్సర చందా రూ.650, విడి ప్రతి రూ.15

- ◆ అద్రుసులో పేరు, ఇంటి నెం., గ్రామం, మండలం, జిల్లా, పిన్ కోడ్, మొబైల్ నెం. సమగ్రంగా ఉండాలి. లేకుంటే కంప్యూటర్ ఆమోదించదు.
- ◆ తాత్కాలిక రసీదు చేసిన 15 రోజుల తర్వాత చందా నెం., ప్రారంభ తేది వివరాలు మీకు ఎస్.ఎం.ఎస్. చేస్తాం. ఆ వెంటనే సంచిత కూడా అందుతుంది. మీరు చందా నెం. నోట్ చేసుకోవాలి.
- ◆ పత్రిక అందకపోతే వెంటనే సంప్రదించగలరు. చిరునామా మారితే కార్యాలయానికి విధిగా తెలపండి.

చందా కట్టించే వారికి సూచనలు :

- ◆ చందాలు వసూలు చేసి పంపేవారు తమ పూర్తిపేరు, సెల్ నెం. రాయాలి.
- ◆ రశీదుపై చందాదారుని పూర్తి చిరునామా, పిన్ కోడ్, సెల్ నెం., ఈమెయిల్ ఉండాలి. వివరాలు jagritiweeklysub@gmail.comకు మెయిల్ చేయాలి.
- ◆ ఆన్లైన్/చెక్ ద్వారా కూడా చెల్లించవచ్చు. డబ్బు పంపాక 040-27561453/ 9959997013 నంబర్లకు తెలియజేయాలి.
- ◆ మరిన్ని వివరాలకు చందాపుస్తకంలో మొదటి రసీదు వెనుక చూడగలరు.

చందా పంపవలసిన చిరునామా :

- ◆ 3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-500 027.

జాగృతి బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు :

- ◆ A/c Name & No. Jagriti Prakashan Trust, 920010061405325, Axis Bank, Kothapet Branch. IFSC : UTIB0002157, PAN : AAATJ3829L
- ◆ చెక్కు డిడిపై Jagriti Prakashan Trust అని ఆంగ్లంలో రాయాలి.

సంపాదక మండలితో సంప్రదింపుల కోసం

(ఉ॥ 11 నుండి సా॥ 6 గంటల మధ్య)

కె. దుర్గారెడ్డి అసోసియేట్ ఎడిటర్
కె. హరీష్ సబ్ ఎడిటర్ 9959991304

డిజైనర్లు : సిహెచ్. కుమార్, ఎం. అనిత

అణుశక్తి విలువ ఏమిటో తెలుసు. ఆ శక్తి పరిధి ఏమిటో తెలుసు. దానితో వచ్చే ప్రమాదం ఎంతో చరిత్ర చెబుతోంది. అయినా అణ్వాయుధాల పేరు చెప్పి బెదిరించే సంస్కృతి నుంచి కొన్ని దేశాలు బయటపడడం లేదు. అణుశక్తిని నిర్మాణాత్మకంగా వినియోగించుకోవడం గురించి కంటే, వాటితో విధ్వంసం చేస్తామని బెదిరించడానికి ఎక్కువ ఇష్టపడుతున్న దేశాలు ఉన్నాయి. కానీ భారత్ తనవైన మౌలిక విలువలతో ఇలాంటి ప్రపంచం మధ్య మనుగడ సాగిస్తూ కూడా అంతదూరం పోవద్దని నిష్పర్షగా చెప్పగలుగుతున్నది. అణ్వాయుధాల గురించి వెలువడిన రెండు తాజా ప్రకటనలు గమనించదగినవి. రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధం నేపథ్యంలో భారత ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ అణ్వాయుధాల ప్రయోగానికి, అణుకేంద్రాల రక్షణ గురించి పదే పదే చేసిన హెచ్చరికలు రష్యా మీద గొప్ప సానుకూల ప్రభావాన్ని కలిగించాయని అమెరికా నిఘా సంస్థ సీబిఎఫ్ చైర్మన్ బిల్ బర్న్స్ ప్రకటించారు. దీనితో కలిగిన మేలు ఎంతో కూడా చెబుతూ, మోదీ మాట ప్రపంచ వినాశనాన్ని నివారించ గలిగిందని కూడా ఆయన ప్రకటించారు. హిరోషిమా, నాగసాకిల మీద అణుబాంబులు వేయడం, ఆపై జపాన్ యుద్ధం ముగించడం గురించి మొదట ప్రస్తావించిన రష్యా అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ పుతిన్, తరువాత తమ అణ్వాయుధాలను స్వీయరక్షణకే వినియోగిస్తాం తప్ప, రెచ్చగొట్టడానికి కాదని స్వరం తగ్గించారు. ఇది మోదీ దౌత్య విజయమే. ఒక మహా విధ్వంసం నుంచి ప్రపంచాన్నీ, ప్రధానంగా మూడో ప్రపంచ దేశాలనీ రక్షించినందుకు మోదీని భారతీయులంతా అభినందించాలి. చూసి గర్వించాలి.

రెండో ప్రపంచ యుద్ధం ముగియడానికి, జపాన్ లొంగిపోవడానికి దారి తీసిన బాంబుల ఘటన ఒక విషయం చెబుతుంది. గెలవాలంటే ప్రధాన నగరాల మీద దాడి చేయనక్కరలేదు అన్న అర్థం వచ్చే రీతిలో పుతిన్ చేసిన వ్యాఖ్య పాశ్చాత్య ప్రపంచాన్నే కాదు, ప్రపంచాన్నీ దిగ్భ్రాంతికి గురి చేసింది. ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు ఇమ్మాన్యుయేల్ మక్రాన్తో మాట్లాడుతున్నప్పుడు ఇలాంటి అర్థం వచ్చేలా పుతిన్ మాట్లాడారని నవంబర్ 6, 2022న 'డెయిలీ మెయిల్'

శాలివాహన 1944 శ్రీ శుభకృత్ పుష్య శుద్ధ తదియ

ముఖపత్ర కథనం

నిధులు నిలుపుదాం!

బదులు చెబుదాం!

లోపలి పేజీలలో...

మహిళ

హిమాచల్ లో

'లీనా' హల్ చల్

ధారావాహిక నవల

వరాహమిహిర

- పాలంకి సత్య

జాగృతి

సంపాదకీయం

నివేదించింది. ఉక్రెయిన్తో జరుగుతున్న యుద్ధాన్ని తనకు అనుకూలంగా ముగించడానికి పుతిన్ అణుబాంబు ఆలోచన చేస్తున్నట్లు ఆ మాటలు హెచ్చరిస్తున్నాయని అంతా భావించవలసి వచ్చింది. ఉక్రెయిన్ అధ్యక్షుడు వ్లాదిమిర్ జెలెన్స్కీ కూడా పుతిన్ ఇలాంటి దుశ్చర్యకు దిగకుండా 'నాటో' ముందస్తు అణుదాడులకు యోచించాలని కోరుకున్నారు. ఇక ముందు నుంచి అణోత్సాహం అధికంగా ప్రదర్శిస్తున్న దేశం ఉత్తర కొరియా. మన పొరుగు దేశం కూడా అణుబాంబు ఉందంటూ బెదిరింపులకు దిగింది. పాకిస్తాన్ మంత్రి షాజియా అట్టా మార్రి పాకిస్తాన్ అణ్వాయుధ దేశం తెలుసు కదా అని మొదట హెచ్చరిక జారీ చేశారు.

గర్వించవలసిన క్షణం

కొన్ని గంటలకే, పాక్ అణుబాంబు కలిగిన దేశమే అయినా, బాధ్యతాయుతమైన అణ్వాయుధ దేశమనీ, తన ప్రకటనతో భారత్ మీడియా అనవసరంగా గుబులు రేపిందనీ మాట మార్చి, అణు బెదిరింపును తుస్టుమనిపించారు. అయినా ఇప్పుడు అణ్వాయుధాల ప్రయోగం గురించి మాట్లాడడాన్నీ, అసలు బెదిరింపులకు దిగడాన్నీ కూడా ప్రపంచం సాధారణ విషయంగా చూడలేదు.

కొన్ని లిప్తలలోనే లక్షల ప్రాణాలను హరించే శక్తి సంప్రదాయక అణుబాంబుకు ఉంది. హిరోషిమా మీద వేసిన బాంబు (లిటిల్ బోయ్) 1,40,000 మందిని, నాగసాకి మీద వేసిన బాంబు (ఫ్యాట్ మ్యాన్) 74,000 మందిని కన్నుమూసి తెరిచేలోగా పొట్టన పెట్టుకున్నాయి. అది ఆ లిప్తలో జరిగిన ప్రాణహాని. దాని ప్రభావంతో తరువాత ఇంకెందరు మరణించారో ఇప్పటికైనా లెక్క తెలియదంటే నమ్మలేం. కానీ ఇప్పటి హైడ్రోజెన్ బాంబులు వాటి కంటే

వేయి రెట్లు విధ్వంసం చేసే శక్తి కలిగినవి. ఇది మరచిపోరాదు. దీనిని ప్రపంచానికి భారత్ గుర్తు చేసింది. అణ్వాయుధాల జపం సరికాదని ఆర్ఎస్ఎస్ నేపథ్యం ఉన్న భారత ప్రధాని ఒక అలనాటి కమ్యూనిస్టు దేశం చేత ఒప్పించడం నిజంగా చారిత్రక వైచిత్ర్యం.

రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధం నేపథ్యంలో భారత్, ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ ప్రపంచ వాణి పాత్రను పోషిస్తున్నారని, ప్రధానంగా మూడో ప్రపంచ దేశాల తరపున వకాల్తా తీసుకున్నారని చెప్పగలమని మన విదేశాంగ మంత్రి ఎస్ జైశంకర్ కూడా చెప్పారు. ఆ యుద్ధం ముగిసిపోవాలని మూడో ప్రపంచ దేశాలు మనసా వాచా కోరుకుంటున్న సంగతి కూడా నిజమని ఆయన ఆజ్ఞతకీ అజెండా ప్రోగ్రామ్లో అన్నారు. ఈ యుద్ధం కారణంగా ఇప్పటికే ఆహారం, ఇంధనం, ఎరువుల ధరలు భరించలేనంతగా పెరిగాయి. ఆ యుద్ధం మూడో ప్రపంచ దేశాలకు పెద్ద బాధగా పరిణమించింది. యుద్ధం మొదలైన తరువాత సంయమనం పాటించాలంటూ అటు రష్యా అధ్యక్షునికీ, ఇటు ఉక్రెయిన్ అధ్యక్షునికీ మన ప్రధాని పలుమార్లు సూచించారు. సెప్టెంబర్ 16, 2022న ఉజ్బెకిస్తాన్లో పుతిన్తో ముఖాముఖీ సమావేశమైనప్పుడు మోదీ ఇది యుద్ధాల యుగం కాదని ఎలాంటి శపథిషలు లేకుండానే చెప్పారు.

కానీ భారత విపక్షాలు ప్రధాని మీద చేస్తున్న ఆక్రమ యుద్ధం అందరికీ జుగుప్స కలిగిస్తున్నది. తవాంగ్ సరిహద్దులలో జరిగిన ఘర్షణలో భారత సైనికులు చైనా సైనికుల చేతిలో దెబ్బలు తిన్నారు. ఈ తప్పుడు మాట ప్రధాన ప్రతిపక్షంలో ముఖ్య నాయకుడు రాహుల్ గాంధీ నుంచి వచ్చింది. తన ముత్తాత నెహ్రూ కాలం నాటి భారతదేశమే ఇదని రాహుల్ నమ్మకమనిపిస్తున్నది. ఆయన నిరంతరం చైనా స్తోత్రంతోనే గడుపుతున్నారు. మన సైన్యాన్ని అవమానిస్తూనే ఉన్నారు. ఆయన కంటే అరుణాచల్ ప్రదేశ్ బొద్ధారామాలలో నివశించే భిక్షువులు నయం. వారే ఎంతో వాస్తవిక దృక్పథంతో ఉన్నారు. ఇది 1962 కాదు, 2022 అని వారు చైనాకు గుర్తు చేయడమే ఇందుకు నిదర్శనం.

26 డిసెంబర్ 2022, సోమవారం

అసతో మా సగ్గమయ తమసో మా జ్యోతిర్గమయ మృత్యోర్మా అమృతంగమయ - బృహదారణ్యకోపనిషత్

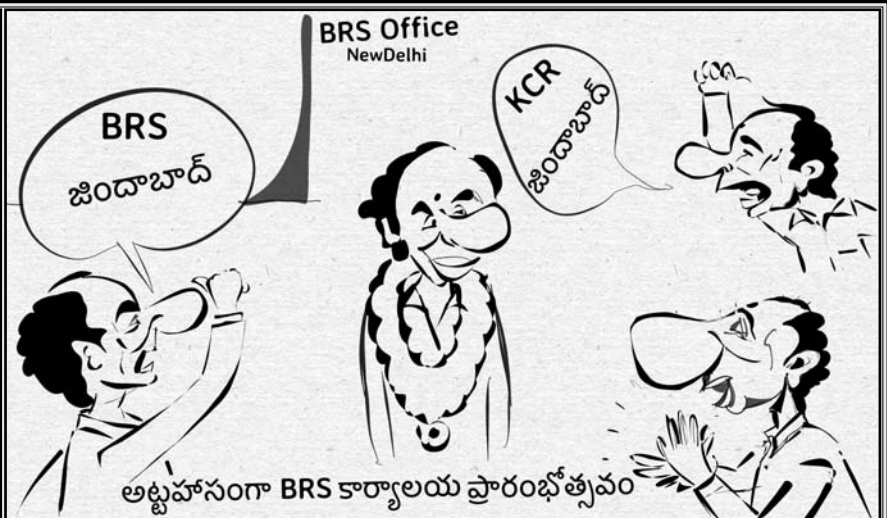
36వో

కథ

పురుషార్థం

- చాగంటి ప్రసాద్

ధ్వజం

అరాచకానికి పరాకాష్ఠ (ఆంధ్రప్రదేశ్)

రాజకీయ 'రగడ' (తెలంగాణ)

రాజైనా చట్టానికి అతీతుడు కాదు! - 1

వెలుగు చీకట్ల జాతీయ కాంగ్రెస్ (ప్రత్యేక వ్యాసం)

- 14

- 24

- 26

- 29

తవాంగ్: గీత దాటితే వాతే! (అంతర్జాతీయం)

ఫుట్ బాల్ జగజ్జేత అర్జెంటీనా! (క్రీడ)

బాలజాగృతి

అంచనాలు నిలబెట్టుకున్న 'అవతార్-2' (సినిమా)

- 40

- 43

- 46

- 50

రాజకీయ తప్పిదాలు ప్రపంచాన్ని కన్నీటి లోయగా మార్చేస్తాయంటారు. ఉగ్రవాదం అలాంటి ఘోర తప్పిదమే. అది ఆధునిక రాజకీయ తప్పిదాలకీ, కొన్ని దేశాల స్వార్థ ప్రయోజనాలకీ కలిగిన అక్రమ సంతానం. కశ్మీర్ హింసాకాండ, భారత పార్లమెంట్ మీద దాడి, బొంబాయి పేలుళ్లు, గోకుల్ చాట్, లుంజనీ పార్క్ పేలుళ్లు, అమెరికాలో ట్విన్ టవర్స్ పతనం, అఫ్ఘాన్ లో మానవబాంబులు, నిన్నటివరకు సాగిన శ్రీలంక హింస.. ఇంకా ఎన్నో.. అన్నీ ఉగ్రవాద కార్యకలాపాల వేర్వేరు ముఖాలే. ఇస్లాం ఘండమెంటబిజం, వామపక్ష ఉగ్రవాదం, క్రైస్తవంలోని కొందరి ఉన్మాదం ఏం మిగిల్చాయి? నెత్తుటి ప్రవాహాలూ, కన్నీటి వాగులే కదా! లక్షల ప్రాణాలు హరిస్తూ, అవన్నీ కలసి పనిచేస్తున్నాయి. అడ్డుఅడుపు లేకుండా మూడు దశాబ్దాల పాటు యధేచ్ఛగా సాగించిన నెత్తుటికాండ తరువాత ఇప్పుడు

‘కొన్ని దేశాలు తమ విదేశాంగ విధానం మేరకు ఉగ్రవాదాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంటే, మరికొన్ని దేశాలు టెర్రరిస్టుల పైన చర్యలు తీసుకోకుండా పరోక్షంగా ప్రోత్సహిస్తున్నాయి’. భారత ప్రధాని మోదీ చేసిన ఈ వ్యాఖ్యలు ఏ దేశాలను ఉద్దేశించినవో అర్థం చేసుకోవటం కష్టం కాదు. అందులో ఒకటి మన దాయాది దేశం పాకిస్తాన్. భారత్ లో తీవ్రవాద దాడుల వెనుక పాక్ పాత్ర ఉండటం బహిరంగ రహస్యం. రెండోది చైనా. భారత్ లో దాడులకు కారకులయిన పాక్ తీవ్రవాదులపైన ఈగ వాల కుండా చూసుకుంటుంది. ప్రధాని తన ప్రసంగంలో ఈ అంశాలను పేర్కొని ప్రపంచ దేశాల దృష్టిని ఆకర్షించారు. అలాగే భారత్ అధ్యక్షతన నిర్వహించిన ఐక్యరాజ్య సమితి భద్రతామండలి సమావేశంలో విదేశాంగ మంత్రి జైశంకర్ పాక్ పై నిప్పులు చెరిగారు. ఉగ్రవాదం ముప్పు ఎక్కడ నుంచి మొదలైందో ఈ ప్రపంచం మరిచిపోలేదనీ, ఇకచైనా ఆ దేశం చేష్టలను మార్చుకుని పొరుగు దేశాల పట్ల స్నేహంగా ఉండాలనీ హితవు పలికారు.

భారత ప్రభుత్వం ఉగ్రవాదాన్ని ఏ మాత్రం సహించని ‘జీరో టెర్రరిజం పాలసీ’ విధానం అవలంబిస్తోంది. జీ 20 అధ్యక్ష స్థానాన్ని అందుకున్న సందర్భంలో గానీ, ఐక్యరాజ్య సమితి (ఐరాస) భద్రతా మండలి సమావేశంలో గానీ, ఇతర అంతర్జాతీయ వేదికలపైన గానీ భారత్ ఇదే విషయాన్ని గట్టిగా చెబుతోంది. దేశాలన్నీ సమైక్యంగా పోరాడితే గానీ ఉగ్రవాదాన్ని ఎదుర్కోలేమన్న కఠిన వాస్తవాన్ని ముందుంచుతోంది. రాజకీయ అవసరాల కోసం తీవ్రవాదులను మంచి, చెడు అన్న విధంగా వర్గీకరించటం సరికాదని భారత్ భావిస్తోంది. అలాగే తీవ్రవాదులకు అండదండలందిస్తున్న దేశాలను దూరంగా పెట్టాలని, ఆర్థికపరమైన అంక్షలతో కట్టడి చేయాలని సూచిస్తోంది. టెర్రరిజం పైనాన్నింగ్ ను

పూర్తిగా ఎదుర్కోవటానికి శాశ్వతమైన సెక్రటేరియట్ ఏర్పాటు చేయాలని యోచిస్తోంది. ఉగ్రవాదాన్ని తరిమికొట్టే శక్తిసామర్థ్యాలను మెరుగు పరుచుకోవటానికి, బాధిత దేశాలకు అండగా నిలిచేందుకు ఐరాసకి బాసటగా నిలిచింది. యునైటెడ్ నేషన్స్ ట్రస్ట్ ఫండ్ కు ఈ ఏడాది భారత్ తన వంతుగా 5,00,000 డాలర్లు విరాళంగా ఇచ్చింది. దేశీయంగా కూడా ఉగ్రవాదం నిర్మూలనకు భారత్ పటిష్ఠమైన కార్యాచరణకు నడుం బిగించింది. జాతీయ దర్బాస్తు సంస్థ (ఎన్ఐఎ)ను, ఇతర ఏజెన్సీలను బలోపేతం చేసింది. 2024 నాటికి అన్ని

సెక్యూరిటీ హాట్ స్పాట్ లుగా పేరుపడ్డ ప్రాంతాలు నేడు ప్రశాంతతకు నెలవులుగా మారాయి. ప్రధాని మోదీ, హొం మంత్రి అమిత్ షా, జాతీయ భద్రతా సలహాదారు అజిత్ దోవల్.. ఈ ముగ్గురూ సాగిస్తున్న విజయ ప్రస్థానమిది.

‘ఒకరితో ఒకరు పోరాడటం వల్ల కాదు. కలిసి పోరాడితేనే ఉగ్రవాద సమస్యను పరిష్కరించుకోగలం’ అని ప్రకటించారు ప్రధాని మోదీ. జీ-20 అధ్యక్ష బాధ్యతలు స్వీకరించిన తరుణంలో ఆయన ఈ అంశానికి విశేష ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. అన్ని దేశాలు ఇందుకు సంసిద్ధం కావాలని పిలుపునిచ్చారు.

నిధులు నిలుపుదాం!

రాష్ట్రాల్లో ఎన్ఐఎ శాఖలను ఏర్పాటు చేసి ఉగ్రవాద వ్యతిరేక వ్యవస్థ నిర్మించేందుకు సన్నాహాలు చేస్తోంది. చట్టపరంగా కూడా ఎన్ఐఎ చట్టాన్ని, చట్టవ్యతిరేక కార్యకలాపాల నిరోధక చట్టం (యూఎపీఏ) సవరించటం ద్వారా వ్యక్తిగత ఉగ్ర వాదులను ప్రకటించే నిబంధనకు రూపకల్పన చేశారు. ఎన్ఐఎకు ప్రాదేశిక అధికార పరిధి ఇచ్చారు. ఉగ్రవాదానికి సంబంధించి, ఉగ్రవాదం ద్వారా సంపాదించిన ఆస్తులను జప్తు చేసే హక్కు కూడా ఎన్ఐఎకు దఖలు పరిచారు. ఎన్ఐఎ కఠిన చర్యల కారణంగా, 94 శాతం కేసుల్లో శిక్షలు అమలు చేయటం సాధ్యమైంది. అలాగే సరిహద్దుల్లో భద్రతా చర్యలను మెరుగుపరిచారు. సైనిక సిబ్బందికి అధునాతన ఆయుధాలను అందించారు. నిఘా వ్యవస్థలు, దర్బాస్తు సంస్థలను పటిష్ఠం చేశారు. కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య పరస్పర సహకారం, సమన్వయం కారణంగా ఒకప్పుడు దేశీయంగా

పర్యావరణం, విపత్తుల సమన్వయ మందిరిగానే ఉగ్రవాదాన్ని సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోవటానికి వరస్పర సహకారం అవసరమని చెప్పారు. ఉగ్రవాదం సమసిపోయే దాకా భారత్ విశ్రాంతి తీసుకునేది లేదని ఆయన ఘంటాపథంగా ప్రకటించారు. కేంద్ర హోం మంత్రిత్వశాఖ ఆధ్వర్యంలో ‘నో మనీ టెర్రర్’ (ఎన్ఎమ్ఎఫ్టీ) పేరిట నవంబరు 18, 19 తేదీలలో నిర్వహించిన సదస్సులో ఆయన కీలకోపన్యాసం చేశారు. 75 దేశాలతో పాటు, వివిధ అంతర్జాతీయ సంస్థలు ఇందులో పాల్గొన్నాయి. ‘ఎవరయితే తీవ్రవాదానికి మద్దతు పలుకుతారో అలాంటి వ్యవస్థలను దూరంగా పెట్టాలి. తీవ్రవాదానికి మద్దతు పలికే దేశాలపైన భారం మోపాలి. ప్రపంచమంతా ఈ విషయంలో ఏకతాటి పైన నడవాలి’ అని పిలుపునిచ్చారు. ఉగ్రవాద కార్యక్రమాలను నిరోధించటానికి వారికి నిధులు అందకుండా చూడటమే ఉత్తమమైన మార్గం అని భారత్

భూగోళం మొత్తానికి నోబ్లీ తెలిసింది. ఉగ్రవాదానికి నిజమైన బాధితురాలు భారత్ చెబుతుంటే, ఉగ్రవాదులు తమ దేశాలనీ రక్తమడుగులు చేస్తుంటే ఇప్పుడు ప్రపంచ దేశాలు చెవియొగ్గి ఆలకిస్తున్నాయి. ఉగ్రవాదం అంటే కాలచక్రాన్ని వెనక్కి తిప్పాలనుకునే ఛాందసవాదం. కొన్ని వర్గాల అణచినేత. ఉగ్రవాదమంటే స్త్రీల హక్కుల మీద నేటు. ఉగ్రవాదమంటే వలసలు. ఉగ్రవాదమంటే మత్తు పదార్థాల మీద వచ్చిన నెత్తుబి కూడుతో పెరిగిన చీడ. అంతర్జాతీయ చీకటిరాజ్యం నిధులు పోసి పెంచుతున్న విషనాగు. ఇప్పుడు ఆ నిధులు ఆపితే, ఆ పాము పడగ మీద కొట్టడానికి వీలవుతుంది. ఇందుకు భారత్ పూనిక వహించింది. నిజానికి అంతర్జాతీయ ఉగ్రవాదం పోరు అంటూ అమెరికా ఆరంభించిన యుద్ధం కంటే, భారత్ ఆరంభించిన ఈ పోరాటం మరిన్ని ఫలితాలను ఇచ్చేదిగా కనిపిస్తున్నది. ఆనాడు కనిపించని సమన్వయం ఇప్పుడు భారత్ నాయకత్వంలో సాధ్యమవుతున్నది.

Anti-Terrorism

భావిస్తోంది. టెర్రరిజం, మిలిటెన్సీ వల్ల దేశాలు ఆర్థికంగా, సామాజికంగా దెబ్బతింటాయి. అది పాలనపైన ప్రభావం చూపుతుంది. రాజకీయ అస్థిరతకు దారితీస్తుంది. కొన్ని ప్రాంతాలు పాలన పరిధి నుంచి దూరమయ్యే ప్రమాదం ఉంది. టెర్రరిజంలో అంతర్జాతీయ ధోరణులు, వారికి ఆర్థిక అండదండలు అందించటంలో సాంప్రదాయ, సాంప్రదాయేతర విధానాలు, దీన్ని అధిగమించటానికి అంతర్జాతీయ సహకారం కోరేందుకు ఈ సమావేశాలు సాగాయి.

హింసను అమలుచేయటం కోసం టెర్రరిస్టులు

ఆర్థిక నేరాల నుంచి వ్యవస్థాగత ఆర్థిక నేరాల వరకూ నిఘా సంస్థలకు, దర్యాప్తు సంస్థలకు మధ్య సమన్వయం తప్పనిసరి అని హోం మంత్రి చెబుతున్నారు. గుర్తించటం (ట్రేస్), గురిపెట్టటం (టార్గెట్), నిర్మూలించటం (టెర్మినేట్) విధానాల ద్వారా అవి ముందుకు వెళ్లాలని సూచించారు. సెక్రటేరియట్ నిర్మాణం ఎలా ఉంటుంది? దాని విధి విధానాలు ఏమిటి? ఇతర దేశాల నుంచి ఏ మేరకు సహాయ సహకారాలు అందుతాయనే అంశాలపై స్పష్టత రావాలి.

ఉగ్రవాదాన్ని ఎదుర్కొనేందుకు ప్రపంచం

బదులు చెబుదాం!

కొత్త మార్గాలను అన్వేషిస్తున్నారు. యువతను తీవ్రవాదం వైపు మళ్లిస్తున్నారు. భావజాలాన్ని వ్యాప్తి చేయటానికి, తమ గుర్తింపును దాచిపెట్టటానికి 'దార్క్ నెట్'ను, క్రిప్టో కరెన్సీని ఉపయోగిస్తున్నారు. ఈ విధానాన్ని గుర్తించి పరిష్కారాన్ని కనుగొనాలని ప్రభుత్వం గట్టిగా ప్రయత్నిస్తోంది. తీవ్రవాదం కంటే, తీవ్రవాదానికి నిధులు అందించటం అత్యంత ప్రమాదకరమైన విషయమని హోం మంత్రి అమిత్ షా పేర్కొన్నారు.

'నో మనీ ఫర్ టెర్రర్ (ఎన్ఎమ్ఎఫ్టీ)' కింద, ఉగ్రవాదులకు ఆర్థిక అండదండలు (టెర్రర్ ఫైనాన్సింగ్) అందకుండా శాశ్వతమైన సెక్రటేరియట్ ఏర్పాటు చేయాలని భారత్ భావిస్తోంది. తమ ఉద్దేశాలను వివరిస్తూ ముందుగా ఒక నోట్ను అందించి, అందరి సూచనలు, అభిప్రాయాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్నాక పూర్తి స్థాయి కార్యాచరణకు దిగాలని యోచిస్తున్నారు. చిన్న చిన్న

అవలంబించవలసిన విధానాలపై ఐరాస భద్రతా మండలిలో భారత్ అధ్యక్షతన డిసెంబరు 14, 15 తేదీల్లో సమావేశాలు నిర్వహించారు. విదేశాంగ మంత్రి జైశంకర్ అధ్యక్షత వహించారు. 15 దేశాలు ఇందులో భాగస్వామ్యం వహిస్తున్నాయి. సమావేశాలకు ముందు అందరికీ ఒక నోట్ సర్క్యులేట్ చేశారు. 'సెప్టెంబరు 11, 2001న న్యూయార్క్ మహా నగరంపై తీవ్రవాదులు జరిపిన దాడి అనంతరం, కౌంటర్ టెర్రరిజంపైన అంతర్జాతీయ దృష్టి మారింది. అప్పటి నుంచి లండన్, ముంబై, పారిస్లతో పాటు పశ్చిమ ఆసియా, ఆఫ్రికాలు తీవ్రవాదుల దాడికి గురయ్యాయి. వీటి ద్వారా ఒక విషయం అర్థమవుతుంది. ఉగ్రవాదం అనేది తీవ్రమైనది, విశ్వవ్యాప్తమైనది. ఒక ప్రాంతంలో చోటుచేసుకున్న ఉగ్రవాద చర్య మిగిలిన ప్రపంచంలో శాంతిని, భద్రతను దెబ్బతీస్తుందనే విషయాన్ని అది చాటి చెబుతుంది. తీవ్రవాదులు, వారి సహాయకులు,

'ఒకరితో ఒకరు పోరాడటం వల్ల కాదు. కలిసి పోరాడితేనే ఉగ్రవాద సమన్వయ పరిష్కరించుకోగలం' అని ప్రకటించారు ప్రధాని మోదీ. జీ 20 అధ్యక్ష బాధ్యతలు స్వీకరించిన తరుణంలో ఆయన ఈ అంశానికి విశేష ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. అన్ని దేశాలు ఇందుకు సంసిద్ధులు కావాలని పిలుపునిచ్చారు. పర్యావరణం, విపత్తుల సమన్వయ మందిగానే ఉగ్రవాదాన్ని సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోవటానికి పరస్పర సహకారం అవసరమని చెప్పారు.

అన్ని రకాలుగా అండదండలందించే వారు పరస్పరం సహకారంతో పనిచేస్తారు. ఒక దేశంలో ఉండి, మరొక ప్రదేశంలో కార్యకలాపాలు నిర్వహిస్తూంటారు. దీనిని ఎదుర్కోవడం ఐక్యరాజ్య సమితిలోని సభ్యదేశాలన్ని సహకారం వల్లనే సాధ్యమవుతుంది' అని స్పష్టం చేశారు.

ఈ సమావేశంలో పాకిస్తాన్ మంత్రి ఒకరు భారత్‌ను కించపరుస్తూ చేసిన వ్యాఖ్యలపైన జైతంకర్ తీవ్రంగా స్పందించారు. 'ఓ దశాబ్దం క్రితం హిల్లరీ క్లింటన్ పాకిస్తాన్‌లో పర్యటించారు. ఆ సమయంలో పాకిస్తాన్‌ను ఉద్దేశించి ఓ వ్యాఖ్య చేశారు. పెరట్లో పాములు పెంచుతున్నప్పుడు అవి పొరుగువారిని మాత్రమే కాటేయాలని ఆశించకూడదు. చివరికి అవి వారిని కూడా కాటేస్తాయి' అని పేర్కొన్న విషయాన్ని గుర్తుచేశారు.

ఉగ్రవాదం పెచ్చుమీరటం పట్ల కేంద్ర మంత్రి జైతంకర్ ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. 1267 శాంక్షన్స్ కమిటీ నివేదిక ఎత్తి చూపిన అంశాన్ని ఆయన ప్రస్తావించారు.

పాకిస్తాన్ పైనాన్నియల్ యాక్షన్ టాస్క్ ఫోర్సు (ఎఫ్ఎటీఎఫ్) గ్రే లిస్టులో ఉండటం వల్లనే జమ్ము కశ్మీర్‌లో ఉగ్రవాదుల దాడులు తగ్గోయాయని బహిరంగంగా ప్రకటించటంలో భారత్ వెనకాడటం లేదు. ఉగ్రవాద సంస్థలకు నిధుల సరఫరాను కట్టడి చేసే లక్ష్యాలను అందుకోకపోవటం వల్ల పాక్‌ను నాలుగేళ్ల పాటు గ్రే లిస్టులో ఉంచారు. ఇటీవల గ్రే లిస్టు నుంచి పాక్‌ను తొలగించారు. దీనితో ఆ దేశం అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి, ప్రపంచ బ్యాంకు, ఏడీబీ, యూరోపియన్ యూనియన్ తదితర సంస్థల నుంచి నిధులు పొందే అవకాశం దక్కించుకుంది. దీని వల్ల

వ్యక్తిగతంగా సమావేశాలకు హాజరయ్యింది ఇక్కడే. అష్టన్‌లోని టెర్రరిస్టులకు పాకిస్తాన్ వెన్నుదన్నుగా నిలవటం, ఆర్థిక సహాయం అందించటం అనేది అందరికీ తెలిసిందే. దాంతో ఈ సమావేశాలకు విశేషమైన ప్రాధాన్యం ఏర్పడింది. డిప్యూటీ సేషన్స్ సెక్యూరిటీ అడ్వైజురీ దత్తాత్రేయ పాల్గొన్నారు. 'అఫ్ఘానిస్తాన్ నుంచి పనిచేసే టెర్రరిస్టు బృందాల నుంచి ఎదురయ్యే సవాళ్లను ఎదుర్కోవటానికి ఎస్సీఓలోని సభ్యదేశాలన్నీ అంగీకరించాయి' అని తర్వాత భారత్ ప్రకటన విడుదల చేసింది. 'సాలిడారిటీ-2023' పేరిట వచ్చే ఏడాది చైనాలో మిలటరీ డ్రిల్ ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయం తీసుకున్నారు. తదుపరి సమావేశం 2023 మార్చిలో తాష్కెంట్‌లో నిర్వహిస్తారు.

ఇండియాలో ఉన్న ఇజ్రాయేల్ ఎంబసీ, భారత సెక్యూరిటీ సిబ్బంది కలిసి ఢిల్లీలో సెక్యూరిటీ డ్రిల్ నిర్వహించారు. భవిష్యత్తులో ఎలాంటి టెర్రరిస్టు దాడులనయినా ఎదుర్కోవటానికి తాము సిద్ధంగా ఉన్నామనే సందేశం పంపారు. రెండు దేశాల మధ్య పరస్పర సహకారం పెంపొందటానికి ఇలాంటి చర్యలు ఉపకరిస్తాయని ఇజ్రాయేల్ ఎంబసీ పేర్కొంది.

చింతన్ శిబిర్ పేరిట కేంద్ర ప్రభుత్వం హరియాణాలోని సూరజ్ కుండల్ రెండు రోజుల పాటు మేధావుల శిబిరం నిర్వహించారు. వివిధ రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు, హోం మంత్రులు, లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్లు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల పరిపాలనా సారథులు పాల్గొన్నారు. ఇందులోనూ ఉగ్రవాదాన్ని ఎదుర్కోవటానికి అంతర్గత భద్రతకు సంబంధించిన కీలకమైన అంశాలను చర్చించారు. హోం మంత్రి అమిత్ షా కీలకో వన్యసం చేశారు. దేశం ముందున్న సవాళ్లను ఎదుర్కొనేందుకు అంతర్గత భద్రతకు సంబంధించి అందుబాటులో ఉన్న అన్ని వనరులను సక్రమంగా వినియోగించుకోవలసిన అవసరం ఉందని సూచించారు. 'ఒకే సమాచారం.. ఒక ప్రవేశం' అన్న సూత్రంపై ప్రభుత్వం పనిచేస్తోందని అన్నారు. ఉగ్రవాద కేసులకు సంబంధించిన డేటాబేస్ ఎన్ఫోర్స్మెంటు డైరెక్టరేట్‌కు అందుబాటులో ఉందని చెప్పారు.

మరోవైపు జాతీయ భద్రతా సలహాదారు అజిత్ దోవల్ ముస్లిం సంస్థ 'ఉలేమా'తో చర్చలు జరిపారు. ఇండోనేసియా మంత్రి మహమ్మద్ మహఫుద్దీన్ పాటు ఉలేమా ప్రతినిధుల బృందం ఇక్కడికి విచ్చేసింది. తీవ్రవాదాన్ని రూపుమాపటానికి, శాంతి, సహజీవనం మెరుగుపడటానికి ఉమ్మడి కార్యాచరణ అవసరం అని వారికి అర్థమయ్యేలా చెప్పారు. ఉగ్రవాదం, తీవ్రవాదం అనేవి ఇస్లాం మతసిద్ధాంతాలకు వ్యతిరేకం. ఆధునికమైన ఈ సిద్ధాంతాలను తెలియచెప్పి ప్రజలను విద్యావంతులను చేయటంలో,

'9/11 న్యూయార్క్, 26/11 ముంబై సంఘటనలు పునరావృతం కాకుండా చూసుకుంటాం. గత రెండు దశాబ్దాలుగా టెర్రరిజాన్ని గట్టిగా తిప్పికొడుతున్నాం. అయినా అదొక యుద్ధం. ఈ విషయంలో విశ్రమించటానికి తావులేదు' అని ఆయన వివరించారు.

సమాజాన్ని అస్థిరపరిచే లక్ష్యంతో కుట్ర సిద్ధాంతాలను వ్యాప్తి చేయటంలో ఇంటర్నెట్, సామాజిక మాధ్యమాలు మిలిటెంట్ గ్రూప్‌ల టూల్‌కిట్లలో శక్తిమంతమైన సాధనాలుగా మారాయి. కొత్తగా పుట్టుకొస్తున్న సాంకేతిక సమాచారం సరికొత్త సవాళ్లను విసరుతోంది. ఉగ్రముప్పును ఎదుర్కోవటానికి యూఎస్ భద్రతా మండలి చర్యలు తీసుకున్నా ఉగ్రవాదం విస్తృతమవుతోంది. ఆసియా, ఆఫ్రికాల్లో పరిస్థితి తీవ్రమవుతోంది. ఉగ్రవాద నిరోధక ఆంక్షలు రూపొందించటంలో, ఉగ్ర సంస్థలకు నిధులు అందించే దేశాలను గుర్తించటంలో మండలి కీలకంగా మారింది. మండలి ఎంత కీలకంగా వ్యవహరిస్తున్నా, ఆసియా, ఆఫ్రికా దేశాల్లో

మళ్లీ ప్రమాదం ముంచుకొచ్చే అవకాశం ఉందని భారత్ హెచ్చరించింది. ఉగ్రవాద మూలాలు ఏ దేశంలో ఉన్నాయో అందరికీ తెలుసు అని ప్రకటించటంలో అంతర్జాతీయ ప్రపంచ దేశాల దృష్టిలో పాక్‌ను దోషిగా నిలపటానికే. కౌంటర్ టెర్రరిజంపైన ముంబైలో మరో సమావేశం, ఢిల్లీలో ఇంటర్ పోల్ (యూన్యూవల్ జనరల్ అసెంబ్లీ ఆఫ్ ది ఇంటర్ పోల్) సమావేశం నిర్వహించారు. ఈ రెండు అంతర్జాతీయ సమావేశాలు ఈ ఏడాది అక్టోబర్‌లోనే సాగాయి.

అఫ్ఘానిస్తాన్ నుంచి పనిచేసే అంతర్జాతీయ ఉగ్రవాద బృందాలను ఎదుర్కోవటానికి సంయుక్త కార్యాచరణ అవసరమని పాంపై కోఆపరేషన్ ఆర్గనైజేషన్ (ఎస్సీఓ) అధ్యక్షులలోని రీజియల్ యాంటీ టెర్రరిజం ప్రెక్టర్ (ఆర్ఎఫ్ఎస్) అభిప్రాయ పడింది. ఈ సమావేశం ఢిల్లీలో నిర్వహించారు. ఎస్సీఓ-రాట్స్ అధ్యక్ష హెమాదాలో భారత్ ఈ సమావేశం నిర్వహించింది. చైనా, పాకిస్తాన్ సహా సభ్య దేశాలకు చెందిన సీనియర్ సభ్యులు పాల్గొన్నారు. కొవిడ్-19 తర్వాత చైనా బృందం

తీవ్రవాదం విషయంలో భారత్
ఒకప్పుడు బాధితురాలు. వామపక్ష
తీవ్రవాద ప్రభావిత ప్రాంతాలు,
జమ్మూకశ్మీర్, ఈశాన్య ప్రాంతాలు
ఒకప్పుడు హింసకు, అశాంతికి
నిలయాలుగా ఉండేవి. మోదీ
ప్రభుత్వ హయాంలో గత ఎనిమి
దేళ్లుగా పరిస్థితుల్లో గణనీయమైన
మార్పులు వచ్చాయి.

వారిని తీవ్రవాదం నుంచి దూరం చేయటంలో ఉలేమాల పాత్ర కీలకమని చెప్పారు. 'ప్రజాస్వామ్యంలో ద్వేషపూరితమైన ప్రసంగాలకు, దుష్ప్రచారానికి, హింసకు, స్వార్థపూరితమైన వ్యవహారాలకు మతాన్ని వినియోగించటం వంటివి సరికాదు. ఇండియా, ఇండోనేసియా రెండూ ఉగ్రవాద బాధిత దేశాలే. ఐసిన్ ప్రేరిత తీవ్రవాదాన్ని, సీమాంతర ఉగ్రవాదాన్ని చాలా వరకూ అధిగమించగలిగింది. పౌరసమాజం కూడా చొరవ చూపాలి. సిరియా, అఫ్ఘానిస్తాన్ల నుంచి వచ్చి తీవ్రవాద చర్యలకు పాల్పడేవారిని, ఐసిన్ ప్రేరిత తీవ్రవాద బృందాలను తరిమి కొట్టటానికి భద్రతా సిబ్బందికి సహకరించాలి' అని దోవల్ పేర్కొన్నారు.

భారత్ లనుభవాలు

తీవ్రవాదం విషయంలో భారత్ ఒకప్పుడు బాధితురాలు. వామపక్ష తీవ్రవాద ప్రభావిత ప్రాంతాలు, జమ్మూకశ్మీర్, ఈశాన్య ప్రాంతాలు ఒకప్పుడు హింసకు, అశాంతికి నిలయాలుగా ఉండేవి. మోదీ ప్రభుత్వ హయాంలో గత ఎనిమిదేళ్లుగా పరిస్థితుల్లో గణనీయమైన మార్పులు వచ్చాయి. ఈశాన్య ప్రాంతంలో భద్రతా పరిస్థితులు మెరుగుపడ్డాయి. 2014 నుంచి తిరుగుబాటు ఘటనలు 74 శాతం, భద్రతా బలగాల్లో మృతులు, క్షతగాత్రుల సంఖ్య 60 శాతం, పౌరుల మరణాలు 90 శాతం తగ్గుదల నమోదయ్యింది. జాతీయ త్రిపుర విమోచన ఫ్రంట్ (ఎన్ఎల్ఎఫ్), బోడో, బ్రూ, కార్బీ

అంగ్లాంగ్ వంటి సంస్థల తీవ్రవాదులతో సహా తొమ్మిది వేల మంది ఉగ్రవాదుల లొంగుబాటుకు ఒప్పందాలు చేసుకోవటం మంచి ఫలితాన్ని ఇచ్చింది. ఈశాన్య ప్రాంతంలో చేపట్టిన శాంతి పునరుద్ధరణ కార్యక్రమాల ద్వారా 60 శాతానికి పైగా ఇక్కడ సాయుధ బలగాల ప్రత్యేక అధికారాల చట్టాన్ని (ఏఎఫ్ఎస్పీఏ)ని ఉపసంహరించారు.

వామపక్ష తీవ్రవాద ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో పరిస్థితి మెరుగుపడింది. హింసాత్మక ఘటనలు 77 శాతం తగ్గాయి. అలాగే హింస వల్ల మరణాలు 85 శాతం తగ్గాయి. గతంలో వామపక్ష తీవ్రవాదం వల్ల ప్రభావితమయ్యే జిల్లాలు 120 ఉంటే వాటి సంఖ్య 46కు తగ్గింది. ఛత్తీస్ గఢ్ లో కొన్ని జిల్లాలు ఇంకా సతమవుతూనే ఉన్నాయి.

ఆగస్టు 5, 2019న ఆర్టికల్ 370 రద్దు చేసిన తర్వాత, జమ్మూకశ్మీర్ లో కొత్త శకం మొదలయ్యింది. ఆ తర్వాత ఉగ్రవాద ఘటనలు 34 శాతం, భద్రతా దళాల మరణాలు 54 శాతం తగ్గాయని గణాంకాలు చెబుతున్నాయి. 2021 నాటికి దాదాపు 102 మంది టెర్రరిస్టులు బలహీనపడ్డారు. మే 2018, జూన్ 2021 మధ్య దాదాపు 630 టెర్రరిస్టులు హతమయ్యారు. ఈ ప్రయత్నంలో 85 మంది భద్రతా సిబ్బంది కూడా ప్రాణాలు కోల్పోయారు. టెర్రర్ ఫండింగ్ మీద కూడా ఎన్ఐఐ కఠినంగా వ్యవహరించింది.

పాక్, చైనాల చెలిమి

భారత్ కన్నా ఒక రోజు ముందుగా స్వాతంత్ర్యం అందుకున్న దాయాది దేశం పాకిస్తాన్. మనదేశంలో ప్రజాస్వామ్యం పరిధివిల్లుతుంటే, అక్కడ నెత్తుటి చరిత్ర నడుస్తోంది. అది తీవ్రవాదుల అడ్డా. పైకి ప్రజలు ఎన్నుకున్న ప్రభుత్వం ఉన్నా, వ్యవహారాలు నడిపించేది సైన్యమే. ఏ ప్రభుత్వమూ ఐదేళ్లు మనలేదు. పుల్వామా దాడి తర్వాత భారత్ లో చొర బడటానికి పాక్ తీవ్రవాదులు చేస్తున్న ప్రయత్నాలు అన్నీ ఇన్నీ కావు. పాక్ సరిహద్దు గ్రామాల నుంచి

భారత్ లోకి ప్రవేశించటానికి అనేక సొరంగ మార్గాలను ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. ఇక్కడ ఉన్న ఉగ్రవాదులకు ఆయుధ సామగ్రి అందించటానికి డ్రోన్లను వినియోగించటం, పావురాల ద్వారా సందేశాలు పంపటం వంటివి తరచూ వార్తల్లో చోటు చేసుకుంటూంటాయి. భారత సైన్యం ఎప్పటికప్పుడు అప్రమత్తంగా ఉండటమే కాదు, డ్రోన్ల ద్వారా బాంబులను జారవిడిచే ఉగ్రవాదుల టెక్నాలజీ వెనక పాక్ హస్తం ఉందని యూఎన్ కు ఫిర్యాదు చేసింది.

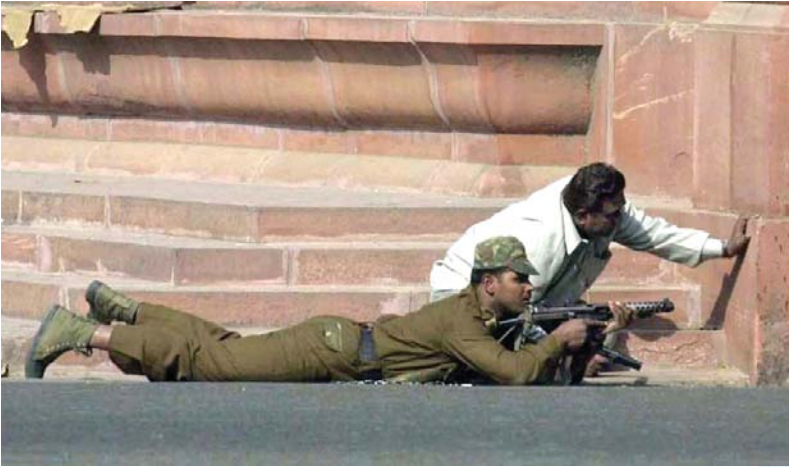
ఇక చైనా.. ఒక పక్క పాకిస్తాన్ తో, మరోవైపు అష్టన్ తాలిబాన్ తో కలిసి నడుస్తోంది. స్వప్రయోజనాల కోసం అది ఎంతకైనా తెగిస్తుంది. ఇతర దేశాలను ఆదుకోవటానికి అప్పులు ఇస్తుంది. అప్పు తీర్చలేదని ఆ దేశాన్ని స్వాధీనం చేసుకుంటామంటుంది. యూఎన్ శాంక్షన్స్ కమిటీ కింద పాకిస్తాన్ కేంద్రంగా పనిచేసే అబ్దుల్ రహమాన్ మక్సీని అంతర్జాతీయ తీవ్రవాదిగా గుర్తించాలని ఇండియా, అమెరికాలు సంయుక్త ప్రతిపాదన చేస్తే దాన్ని చైనా వ్యతిరేకించింది.

లష్కర్ తోయిబా (ఎల్ఈటీ), జమత్ ఉద్ దవా (జెయూడీ) రాజకీయ వ్యవహారాలకు మక్కి నాయకత్వం వహించాడు. అలాగే ఎల్ఈటీ విదేశాంగ సంబంధాల వ్యవహారాలను పర్యవేక్షించాడు. భారత్ లో 26/11 ముంబై దాడులు, 2000లో ఎరకోట పైన దాడి, 2008లో రాంపూర్ సీఆర్పీఎఫ్ క్యాంపై పై దాడి, 2018లో వరుసగా ఖాన్సేర (బారముల్లా) దాడి, శ్రీనగర్ దాడి, గురాజ్ /బండిపోర దాడులు వీటన్నింటి వెనక మక్కి హస్తం ఉంది. 2019 మే నెలలో పాకిస్తాన్ అతన్ని అదుపులోకి తీసుకుని లాహోర్ లో హాన్ ఆరెస్టు చేసింది. టెర్రరిస్టు పైనాన్నింగ్ చేస్తున్నందుకు పాకిస్తాన్ జైలు శిక్ష కూడా విధించింది. ఈ నేపథ్యంలో స్వదేశీ చట్టాల మేరకు భారత్, అమెరికాలు మక్కిని టెర్రరిస్టుగా ప్రకటించాయి. చైనా అడ్డుకోకపోయి ఉంటే అంతర్జాతీయంగా కూడా భారత్ విజయం సాధించి ఉండేది.

డాక్టర్ పార్థసారథి చిరువాళి

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

భారతదేశం 'ఫార్వర్డ్ పాలసీ'ని అనుసరిస్తోంది. ఇందులో భాగంగా సైనిక విమానాశ్రయాలని పెంచుతోంది. ఇప్పటివరకూ గుజరాత్‌లో వడోదర, జామ్‌నగర్, భుజ్, నాలియా (కచ్)లలో సైనిక స్థావరాలున్నాయి. తాజాగా ఐదో స్థావరమైన 'డీసా'కు ఈ మధ్యనే ప్రధాని మోదీ శంకుస్థాపన చేశారు. వచ్చే ఏడాది డిసెంబరు నాటికి పూర్తి చేయాలనే లక్ష్యంతో ఉన్నారు.

తీవ్రవాదుల విషయంలో చైనా అడ్డుకోవటం ఇది మొదటిసారి కాదు. పాకిస్తాన్‌కు చెందిన జైషే మహమ్మద్ (జేఈఎమ్) చీఫ్ మాలానా మసూద్ అజర్ విషయంలోనూ ఇలాగే వ్యవహరించింది.

మాటల్లోనే కాదు, ఆచరణలోనూ..

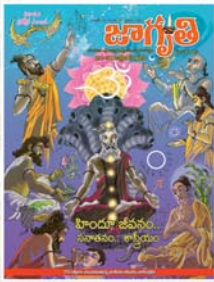
సరిహద్దుల మధ్య గట్టి నిఘా, జాతీయ, అంతర్జాతీయ, ప్రాంతీయ స్థాయిలో సమాచారాన్ని పరస్పరం ఇచ్చిపుచ్చుకోవటం ద్వారానే తీవ్రవాదులను, తీవ్రవాదుల బృందాలను కట్టడి చేయవచ్చని యూఎన్ సెక్యూరిటీ కౌన్సిల్ 1373 (2001) ప్రతిపాదన చెబుతోంది. బోర్డర్ సెక్యూరిటీ అనేది అన్నింటి కంటే కీలకం. ఫారీన్ టెర్రరిస్టు ఫైటర్స్ (ఎఫ్టీఎఫ్) సహా అన్ని రకాల తీవ్రవాదులను అడ్డుకోవాలి. అలాగే గూడ్స్, కార్గో వంటివి అక్రమంగా ప్రవేశించకుండా చూడాలి. సముద్రం, తీర ప్రాంతాలపై నిఘా పెట్టటం అనేది మరో అంశం. దీనిని సమర్థవంతంగా అమలు చేయటానికి టెర్రరిస్టుల పూర్తి సమాచారం (డేటా బేస్) అందు బాటులో ఉండాలి. అత్యున్నత సాంకేతిక వ్యవస్థతో కూడిన ఉపకరణాలు, మానవ వనరులు అవసర

మవుతాయి. ఉగ్రవాదుల కదలికలను నియంత్రించటానికి చాలా దేశాలు ట్రాన్సిట్ వీసాలు ప్రవేశ పెట్టాయి. కొన్ని దేశాలు ఇంటర్ పోల్ డేటా బేస్, ఇంటర్ పోల్ కొంటర్ టెర్రరిజం క్రిమినల్ ఎనాలసిస్ ఫైల్ (సీటీసీఎఫ్)తో స్పీనింగ్ వంటి చర్యలు చేపడుతున్నాయి. అది పూర్తిస్థాయిలో అమలు కావటం లేదనే చెప్పాలి. బోర్డర్ మేనేజ్‌మెంట్ అనేది స్థానిక చట్టాలపైన, అంతర్జాతీయ ఒడంబడికల ఆధారంగా సాగుతుంది.

భారతదేశం 'ఫార్వర్డ్ పాలసీ'ని అనుసరిస్తోంది. ఇందులో భాగంగా సైనిక విమానాశ్రయాలని పెంచుతోంది. ఇప్పటివరకూ గుజరాత్‌లో వడోదర, జామ్‌నగర్, భుజ్, నాలియా (కచ్)లలో సైనిక స్థావరాలున్నాయి. తాజాగా ఐదో స్థావరమైన 'డీసా'కు ఈ మధ్యనే ప్రధాని మోదీ శంకుస్థాపన చేశారు. వచ్చే ఏడాది డిసెంబరు నాటికి పూర్తి చేయాలనే లక్ష్యంతో ఉన్నారు. ఇప్పటికే ఇక్కడ 20 నిఘా టవర్లున్నాయి. దాని చుట్టూ గోడ కూడా ఉంటుంది. మొత్తం 4,519 ఎకరాల్లో, కృత్రిమ మేధస్సుకు సంబంధించిన ఉపకరణాలతో ఆధునిక

సాంకేతికతతో విమానాశ్రయాన్ని నిర్మిస్తున్నారు. రెండు దశల్లో ఇది సాగుతుంది. యుద్ధ విమానాల కోసం రన్ వే, సమాంతర టాక్సీ వే, టూప్ టాక్సీ ట్రాక్, ఫైటర్ స్క్వాడ్రన్ డిస్పెంసరీ ఏరియా మొదలైనవి సిద్ధమవుతాయి. రెండో దశలో ఆధునిక సాంకేతిక నియంత్రణ భవనం, వైమానిక దళ సిబ్బంది కోసం ఇళ్లు నిర్మితమవుతాయి. ఇది దేశ వైమానిక భద్రతకు కీలకం. అంతర్జాతీయ సరిహద్దు ఇక్కడ నుంచి కేవలం 130 కి.మీ. దూరంలో ఉంది. మన బలాలు, ముఖ్యంగా వైమానిక దళం డీసాలో ఉంటే, పశ్చిమ సరిహద్దులో ఎలాంటి సవాళ్లనయినా సమర్థవంతంగా ఎదుర్కోగలుగుతామని ప్రధాని పేర్కొన్నారు.

రెండేళ్ల క్రితం లద్దాఖ్‌లో చైనాతో ఘర్షణ తర్వాత భారత దేశం వైమానిక దళాన్ని పెద్ద ఎత్తున ఆధునికీకరించే పనిలో పడింది. భారత్ యుద్ధ విమానాలు చాలా వరకూ రష్యా నుంచి వచ్చాయి. వాటిలో ముఖ్యమైనవి మిగ్ 21, మిగ్ 29, సుఖోయ్. మిగ్ 21 అన్నింటికంటే పాతది. వీటి స్థానంలో రఫేల్, మిరాజ్, జాగ్వార్ వంటి కొత్త యుద్ధ

35వ హైదరాబాద్ జాతీయ పుస్తక ప్రదర్శనలో

జాగృతి స్టాల్‌కు విచ్చేయండి..

స్టాల్ నెం.

74

వేదిక:

ఎన్టీఆర్ స్టేడియం, హైదరాబాద్

తేదీ: 22 డిసెంబర్ 2022 నుండి

1 జనవరి 2023 వరకు

వేళలు: 2 PM - 8 PM వరకు

శని, ఆది, సెలవు రోజుల్లో 1 PM - 9 PM

ఇక్కడ జాగృతి చందా / రెస్యూవల్ చేసుకోవచ్చు!

సంవత్సర చందా రూ. 650/-

5 సంవత్సరాల చందా రూ. 3000/-

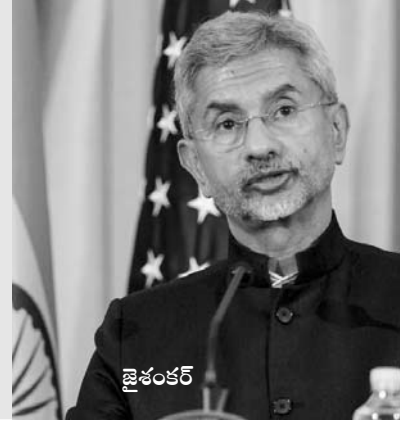
75 సంవత్సరాల ఈ జాతీయ భావ జైత్రయాత్రలో పాలుపంచుకోండి.. జాగృతి చందాదారులుగా చేరండి.. చేర్పించండి..

విమానాలు వస్తున్నాయి. ప్రస్తుతం 632 యుద్ధ విమానాలు, 438 హెలికాప్టర్లు, 250 రవాణా విమానాలు, 304 శిక్షణ విమానాలు సహా మొత్తం 1645 విమానాలు భారత్ వద్ద ఉన్నాయి. ఇటీవల దేశీయంగా తయారైన లైటర్ కంబాట్ యుద్ధ విమానం 'తేజస్', ప్రపంచ హెలికాప్టర్లు వైమానిక దళంలోకి వచ్చి చేరాయి. భవిష్యత్తులో వీటి సంఖ్య మరింత పెరగనుంది. అలాగే భారత్ వద్ద 31 ఫైటర్ స్క్వాడ్రన్లు అందుబాటులో ఉన్నాయి. వచ్చే పదేళ్లలో వీటి సంఖ్యను 42కు పెంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు. వైమానిక దళాల ఆధునికరణతో పాటు రాబోయే సంవత్సరాలలో మరిన్ని సైనిక విమానాశ్రయాలు, సరిహద్దుకు సమీపంలో కొత్త ఎయిర్ ట్రిప్లను నిర్మించాలనే లక్ష్యంతో భారత్ ఉంది.

మరోవైపు సైన్యం నియామకాలు, ఆధునికీకరించే కార్యక్రమం కూడా చురుగ్గా సాగుతోంది. రక్షణ మంత్రిత్వశాఖ లెక్కల ప్రకారం భారతదేశంలో ప్రతి సంవత్సరం సగటున 60 వేల మంది సైనికులు నియమితులవుతూనే ఉన్నారు. కానీ పూర్తి స్థాయిలో పోస్టులు భర్తీ కావటం లేదనే విమర్శలు వస్తూనే ఉన్నాయి. సైన్యాన్ని పూర్వర ఇన్ ఫాంట్రీ సోల్డర్ ఆఫ్ ఏ సిస్టమ్ (ఎఫ్-ఐఎన్ఎస్ఎఫ్ఎస్) ద్వారా అత్యాధునిక ఆయుధాలతో సన్నద్ధం చేయటానికి ఏర్పాట్లు చేశారు. దీనికింద ప్రత్యేక రక్షణ వ్యవస్థలు, పరికరాలు ఉంటాయి. కొత్త తరం ల్యాండ్మైన్లు, ట్యాంకుల కోసం అప్ గ్రేడ్ చేసిన సైట్ సిస్టమ్, అటాక్ బోట్లు, హైమొబిలిటీ ఇన్ ఫాంట్రీ వాహనాలు వంటి వాటిని భారత రక్షణ మంత్రి రాజ్ నాథ్ సింగ్ సైన్యానికి అప్పగించారు.

రాత్రి కూడా చూడగలిగేలా హోలోగ్రాఫిక్, రిఫ్లెక్స్ విజన్తో కూడిన మొట్టమొదటి ఆధునిక అనాల్ట్ రైఫిల్ సైనికుల చేతిలో ఉంటుంది. అలాగే వారు ధరించే హెల్మెట్లో 360 డిగ్రీల బైనాక్యులర్ ఉంటుంది.

సైన్యాన్ని పూర్వర ఇన్ ఫాంట్రీ సోల్డర్ ఆఫ్ ఏ సిస్టమ్ (ఎఫ్-ఐఎన్ఎస్ఎఫ్ఎస్) ద్వారా అత్యాధునిక ఆయుధాలతో సన్నద్ధం చేయటానికి ఏర్పాట్లు చేశారు. దీనికింద ప్రత్యేక రక్షణ వ్యవస్థలు, పరికరాలు ఉంటాయి. కొత్త తరం ల్యాండ్మైన్లు, ట్యాంకుల కోసం అప్ గ్రేడ్ చేసిన సైట్ సిస్టమ్, అటాక్ బోట్లు, హైమొబిలిటీ ఇన్ ఫాంట్రీ వాహనాలు వంటి వాటిని భారత రక్షణ మంత్రి రాజ్ నాథ్ సింగ్ సైన్యానికి అప్పగించారు.

జైశంకర్

రైఫిల్తో పాటు సైనికుడి వద్ద వివిధ అవసరాల కోసం కత్తులు, వివిధ రకాల హ్యాండ్ గ్రానైడ్లు అందుబాటులో ఉంటాయి. ఇక రెండో భద్రతా వ్యవస్థ సైనికుడికి బుల్లెట్ ప్రూఫ్ జాకెట్. ఈ జాకెట్ ఏకే 47 లాంటి ఆయుధాల నుంచి వచ్చే బుల్లెట్ నుంచి కూడా సైనికుడిని రక్షిస్తుంది. మూడోది కమ్యూనికేషన్ అండ్ సర్వైవలెన్స్ సిస్టమ్. కీలక సమయాల్లో సైనికులు ఒకరితో ఒకరు కమ్యూనికేట్ చేసుకోగలుగుతారు. అలాగే పుణెలోని ఆర్మమెంట్ రీసెర్చి డెవలప్మెంట్ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ అండ్ ఇండియన్ డిఫెన్స్ ఇండస్ట్రీ సహకారంతో కొత్త రకం ల్యాండ్మైన్లను కూడా తయారు చేశారు. ప్రస్తుతం ఉపయోగిస్తున్న ల్యాండ్మైన్ల కంటే ఇది అత్యంత ప్రభావవంతమైనది.

ఆయుధాల ఎగుమతిదారుగా కూడా..

2024 నాటికి భారత ఆయుధ ఎగుమతులను 5 బిలియన్ డాలర్లకు చేర్చాలని ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. స్టాక్ హోం ఇంటర్నేషనల్ పీస్ రీసెర్చి ఇన్స్టిట్యూట్ నివేదిక ప్రకారం 2015-19 మధ్య కాలంలో ఆయుధాల దిగుమతిలో భారత్ రెండో అతి పెద్ద దేశంగా ఉంది. కానీ ఇప్పుడు పరిస్థితి

మారింది. సాంప్రదాయ ఆయుధాల మార్కెట్లో అమెరికా, రష్యా, చైనా, ఇజ్రాయెల్ ఆధిపత్యం చూపిస్తున్నాయి. ఇప్పుడు భారత్ కూడా అడుగు పెడుతోంది. యుద్ధాల్లో డ్రోన్లు, కృత్రిమ మేధ వినియోగం పెరుగుతోంది. ఎన్నో యూరోపియన్ దేశాలు దీన్ని అందిపుచ్చుకుని ప్రపంచ స్థాయి ఎగుమతిదారుగా నిలదొక్కుకునే పనిలో ఉన్నాయి. అందుకు ఉదాహరణ తూర్పు యూరప్లో ఒకటైన చెకోస్లోవేకియా. ఇంతకుముందు భారత్ ఈక్వెడార్కు కొన్ని హెలికాప్టర్లు అమ్మింది. తర్వాత రోజుల్లో ఏవో కారణాల వల్ల ఆ ఒప్పందం ముందుకు సాగలేదు. భూతలం నుంచి గగనతలంలోకి ప్రయోగించే ఆకాశ క్షిప్రణిధి భారత్తో స్నేహసంబంధాలు కొనసాగించే దేశాలకు ఎగుమతి చేయాలని నిర్ణయించుకుంది. పూర్తిగా భారతీయ స్వదేశీ పరిజ్ఞానంతో రూపు దిద్దుకుని, 2014లో దీనిని భారత వైమానికదళం అమ్ముల పొదిలో చేర్చారు. ఇలా భారత్ విధానాల వరంగా, ఆచరణవరంగా ఉగ్రవాద వ్యతిరేక పంథాను అనుసరిస్తూ ముందుకు సాగుతోంది. ఈ ప్రయత్నం విజయవంతం కావడమంటే ప్రపంచ శాంతికి మార్గం ఏర్పడడమే.

35వ హైదరాబాద్ జాతీయ పుస్తక ప్రదర్శనలో ఏర్పాటయిన

సాహిత్యనికేతన్ స్టాల్స్ను సందర్శించండి

నవయుగ భారతి

సంస్కృత భారతి

వేదిక:

ఎన్టీఆర్ స్టేడియం, హైదరాబాద్

తేదీ: 22 డిసెంబర్ 2022 నుండి

1 జనవరి 2023 వరకు

వేళలు: 2 PM - 8 PM వరకు

శని, ఆది, సెలవు రోజుల్లో 1 PM - 9 PM

జాతీయ భావాలను మేల్కొల్పే ఉత్తమ సాహిత్యం చదవండి.. చదవించండి..

హిమాచల్ ప్రదేశ్ అంటే ఏం గుర్తొస్తుంది? సుందర పర్వత ప్రాంతం. అర్ధ శతాబ్ద కిందట వాయవ్య భారతాన రూపొందిన రాష్ట్రం. మరి..లీనా కశ్యప్ పేరు? ఆ పేరు ఇప్పుడు అక్కడ మారుమోగుతోంది. అక్కడే కాదు, దేశమంతటా! ఆ రాష్ట్ర శాసనసభకు జరిగిన తాజా ఎన్నికలలో విజయం సాధించిన ఏకైక మహిళామణి ఆమె. 'రాజకీయాల్లోనూ వనితలదే కీలకపాత్ర' అని చెప్పడమే కాకుండా చేసి చూపారు. పాలనచక్రం తిప్పడంలో కూడా అతివలు మిన్న అని ప్రకటించి మరీ నిరూపించారు. రాష్ట్రంలోని 68 శాసనసభ నియోజకవర్గాలలో పచాడ్ స్థానం నుంచి విజేతగా నిలిచారు లీనా. ఈసారి 24 మంది అభ్యర్థినులు పోటీ చేస్తే గెలుపు థంకా మోగించిన ఒకే ఒకరు లీనాయే! నిజానికి రాష్ట్రంలో దాదాపు సగం మంది స్త్రీలే ఉన్నారు. దాదాపు 78 శాతం మంది ఓటు హక్కును వినియోగించుకున్నారు. రాష్ట్రంలో బీజేపీ ఇప్పటికీ నాలుగుసార్లు ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. ఇప్పటి పోలింగ్ ముందు అంచనాలు, పోలింగ్ సరళిని బట్టి ఆ పక్షమే అధికారపగ్గాలు దక్కుతాయని భావించారు. ఫలితం వేరుగా ఉన్నా, లీనా ఎన్నిక మటుకు మకుటాయమానంగా మారింది. అక్కడ బీజేపీ తరపున గెలుపొందిన ఆమెది విజయ చరిత్ర. మునుపటి ఉప ఎన్నికలో గెలిచి, ఇప్పటి ఎన్నికల్లో తన స్థానాన్ని నిలబెట్టుకున్నారు. పదుల సంఖ్యలో కొలువు తీరిన శాసనసభ్యుల్లో తనదే ప్రత్యేక స్థానం. ప్రత్యేకతల ఆలవాలం ఆమె జీవితం.

హిమాచల్ లో 'లీనా'

శాతం 66. ప్రస్తుత శాసనసభ గడువు వచ్చే సంవత్సరం (2023) జనవరి 8వ తేదీతో

ముగుస్తుంది.

నియోజకవర్గ ప్రజానీకంలో సరికొత్త ఆశాభావనలు రేకెత్తిస్తున్న లీనా తాను చేయాల్సింది ఇంకా ఎంతో ఉందంటున్నారు. వనితా సాధికారత అనేది రాతలకు, మాటలకు పరిమితం కాకుండా చేసి చూపుతానంటున్నారు. 'ప్రభుత్వాలు ఎన్నెన్నో చేయాలనుకుంటాయి. అందుకు పథకాలు, ప్రణాళికలను రూపొందిస్తుంటాయి. స్త్రీల స్థితిగతుల మెరుగుదలకు ఎందరో ఎన్నెన్నో కార్యక్రమాలను ప్రతిపాదిస్తుంటారు. ఎవరు ఎన్ని చెప్పినా, ఆచరణ ప్రధానం. వారి సమస్యలను క్షేత్రస్థాయిలో పరిశీలించి పరిష్కరించాలి తప్ప కేవలం కార్యాలయ గదుల్లో కూర్చుని పథక

రచన చేస్తే చాలదు. నా విజయయాత్ర నా బాధ్యతల్ని మరింతగా పెంచింది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 27 లక్షల మందికిపైగా మహిళా ఓటర్లున్నారు. వారిలో అనేక మంది ఓట్లు వేసి, తమ నిర్ణయశక్తిని ప్రకటించారు. నియోజకవర్గంలోనూ దళిత ఓటర్లు తమ ప్రాధాన్యత తెలియజెప్పారు. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా పలువురు స్త్రీ అభ్యర్థులు పోటీ పడినా నన్నే ఎన్నుకోవడం నా బాధ్యతను మరింత పెంచినట్లయింది' అన్నారామె.

గ్రామీణ మహిళామణి

లీనా నేపథ్యం గమనిస్తే...ఆమె బాల్యమంతా గ్రామప్రాంతాల్లో గడిచింది. చదువు, ఉపాధి, వివాహం, కుటుంబ జీవనంలో గ్రామీణులు, మరి ముఖ్యంగా మహిళలు ఎదుర్కొనే సమస్యలు, పరిస్థితులు ఆమెకి బాగా తెలుసు. అవకాశాలు కల్పించి ఉత్సాహ ప్రోత్సాహాలు అందిస్తే స్త్రీ ఎంత ఎత్తుకైనా ఎదుగుతుంది. తనతో పాటు

అప్పట్లో పచాడ్ ఎమ్మెల్యేగా సురేష్ కశ్యప్ ఉండేవారు. లోకసభ ఎన్నికల్లో నెగ్గి పార్లమెంటుకు వెళ్లడంతో ఉపఎన్నికలు (2019) అనివార్యమయ్యాయి. వ్యవసాయ కుటుంబానికి చెందిన 37 ఏళ్ల లీనా బీజేపీ తరపున తొలిసారి పోటీ చేసి ఘనవిజయం సాధించారు.

సిర్యేర్ జిల్లాకు చెందిన పచాడ్ శాసనసభ స్థానం సిమ్లా లోకసభ నియోజక వర్గం పరిధిలో ఉంది. ప్రధానంగా గ్రామీణ వాతావరణ ప్రాంతం. అక్షరాస్యత 80 శాతం దాకా ఉంది. భౌగోళికంగా ఉన్న ఏడు తహసీల్ ఏరియాల్లో పచాడ్ ఒకటి. అనేకమంది హిందీ ప్రధానంగా మాట్లాడుతుంటారు. గత నెలలో (నవంబర్) ఒకే విడతలో పోలింగ్ జరిగింది. నమోదైన పోలింగ్

కుటుంబాన్నీ ఉన్న స్థితి నుంచి ఉన్నత స్థితికి చేరుస్తుంది. పచాడ్ ప్రాంతాల్లో అనేకులు చిన్నపాటి పనులతో జీవిస్తుంటారు. వాటి గురించి సులువుగా తెలిసేలా శిక్షణ ఇస్తే మరింతగా ముందడుగు వేస్తారు. ఆదాయ మార్గాల గురించి వారికి తెలియచెప్పాలి. ఆర్థికంగా ఆదుకోవడమే గాక, సంపాదించిన మొత్తంలో కొంత పొదుపు చేసుకునే అలవాటునీ ప్రభుత్వం పెంచగలగాలి. మేం చేస్తున్నదీ అదే. సొంతంగా ఆలోచించి, సమర్థంగా వ్యవహరించేలా తీర్చిదిద్దాలి. ఆ దిశలో ఇప్పటికే మొదలుపెట్టిన ప్రయత్నాలను కొనసాగించడమే మా కర్తవ్యం' అని విజయోత్సవ సభలో వివరించారు రీనా. ప్రభుత్వం చేయాల్సిన వాటిని విశదీకరించి ఆచరణ బాట పట్టిస్తానని చెప్పారు. అధికారం ఎవరిదైనా కావచ్చు కానీ, పౌరుల అభిమానం కొందరి మీదనే వర్తిస్తుందని ఆమెకు గట్టి నమ్మిక. విపక్షంలో ఉన్న తనకు జనం నాడి తెలుసు కాబట్టి ఆ మేర ముందుకు సాగగలనని ధీమా వ్యక్త పరిచారు. సర్వ సహజంగానే ఆమె నిత్య ఉత్సాహిగా ఉంటారు. ప్రజల్లోకి వెళ్లి కష్టసుఖాలు అడిగి తెలుసుకుంటారు. తనకీ, ప్రజలకీ మధ్య మరెవరి ప్రయోమాన్ని అనుమతించరు. సమస్యల పరిష్కారపరంగా ప్రాధాన్యతలు తనకు తెలిసినా,

పాల్గొంటూ, గ్రామీణులందరితోనూ మమేకమవుతున్నారు.

అంతరాలు పోవాలంటూ....

నిత్యం సంక్షేమ, అభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో నిమగ్నమయ్యే రీనా ఎవరికీ దేనికీ భయపడరు, అనుకున్నది నెరవేరేదాకా విశ్రమించరు. ఇకముందూ విధాన సభలో స్వరం పెంచి ప్రశ్నిస్తానని, అధికార పక్షం నుంచి సకాలంలో సరైన సమాధానాలు రాబడతానని పత్రికా విలేకరుల సమావేశంలో ఆత్మవిశ్వాసం కనబరిచారు. విపక్ష సభించి అందరికీ సత్ఫలితాలు అందాలని అన్వారామె. అతివల హక్కుల పరిరక్షణ, బాలికా విద్యకు ప్రోత్సాహం, గృహిణులకు కుటీర పరిశ్రమల అవకాశాలు కల్పించడం తన త్రిముఖ ప్రణాళిక అని ప్రకటించారు. వ్యవసాయానికి అనుబంధంగా చిన్నపాటి పరిశ్రమలను ప్రోత్సహిస్తేనే, గృహిణుల

జంగమ శరత్ బాబు

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

అన్ని వ్యవస్థలనూ ఉపయోగించుకోవాలని కోరుతుంటారు.

'ఏకైక కాదు-సమైక్య'

'రాజకీయం అనే పదానికి రీనా ఇచ్చే అర్థం వేరు. రాజరికం ఏనాడో పోయింది. ప్రజాస్వామ్యం అంతటా వేళ్లుసుకుంది. ప్రజలే రాజులైన ఈ రోజుల్లో అందరి ఆలోచనలూ విస్తరించాలని, ప్రజా ప్రతినిధులు తాము సేవ

ప్రజా ప్రతినిధులు, అధికారుల అంతిమ లక్ష్యం ప్రజా సేవ. అంతేతప్ప ప్రచార ఆర్భాటానికో, హడావిడి పర్వటానికో తావు ఇవ్వకూడదని చెప్తున్నారు; ఆచరిస్తున్నారు కూడా. కీలకమైన వ్యవసాయరంగంతో పాటు ఉద్యానవనాలు, పర్యాటక స్థలాల అభివృద్ధివైపు చూపు సారిస్తున్నారు. పల్లె ప్రాంతాల్లో విద్యుదీకరణ పనులు సత్వరం పూర్తయ్యేలా ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహిస్తున్నారు. పరిశుభ్రత సాధనకు కొనసాగే ప్రచార కార్యక్రమాల్లో తానూ పాల్గొంటూ, గ్రామీణులందరితోనూ మమేకమవుతున్నారు.

హాల్ చల్

ఎప్పటికప్పుడు మారుతున్న పరిణామాలనూ గమనిస్తుంటారు. ఒక సందర్భంలో- మారుమూల ప్రాంతంలో గ్రామీణ వైద్యశాల అవసరం తన దృష్టికి రాగా, వెంటనే రంగంలోకి దిగి దానిని సాధించగలిగారు. ప్రతిపాదన మొదలు నిర్ణయ ప్రకటన వరకు తానే అన్నీ అన్నట్లు వ్యవహరించారు. అదీ రీనా తరహా పట్టుదల.

ప్రజా ప్రతినిధులు, అధికారుల అంతిమ లక్ష్యం ప్రజా సేవ. అంతేతప్ప ప్రచార ఆర్భాటానికో, హడావిడి పర్వటానికో తావు ఇవ్వకూడదని చెప్తున్నారు; ఆచరిస్తున్నారు కూడా. కీలకమైన వ్యవసాయరంగంతో పాటు ఉద్యానవనాలు, పర్యాటక స్థలాల అభివృద్ధివైపు చూపు సారిస్తున్నారు. పల్లె ప్రాంతాల్లో విద్యుదీకరణ పనులు సత్వరం పూర్తయ్యేలా ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహిస్తున్నారు. పరిశుభ్రత సాధనకు కొనసాగే ప్రచార కార్యక్రమాల్లో తానూ

ఆదాయ మార్గాలు పెరుగుతాయని తరచూ చెప్తుంటారు. హక్కులనేవి ఎవరో ఇస్తే వచ్చేవి కావని, అలాగే బాధ్యతలనేవి ఎవరికి వారే స్వీకరించాలని బలంగా నమ్ముతారు. పనుల పరిపూర్తికి అనువుగా, వివిధ శాఖలను సమన్వయం చేసి సమీక్షలు సాగిస్తుంటారు. ఇదే విధానాన్ని భవిష్యత్తులోనూ కొనసాగించి, పాలకుల-పాలితుల నడుమ వారధిగా నిలవాలన్నది తన అభిమతం. ప్రజల సమస్యలను తెలుసుకునేందుకు యత్నాలు, వాటిని అధికారుల ముందు పెట్టి పరిష్కారాలు పొందడంలోనూ ఆమె దిట్ట. మహిళా ప్రతినిధిగా వేరేవైనా సమస్యలు ఎదుర్కొన్నారా? అని అడిగితే, ఎదిరించి నిలవడంలో స్త్రీ పురుష అంతరమేదీ ఉండదని సూటిగా బదులిచ్చారు. ప్రచార, సమాచార సాధనాల్లో ఎంతో వేగంగా స్పందించడం ఆమె అలవాటు. స్థితిగతులను ఎప్పటికప్పుడు తనకు నివేదించడానికి బాధితులు అందుబాటులో ఉన్న

చేయడాన్ని బాధ్యతగా భావించాలే కానీ అధికార ప్రదర్శనగానో సంపాదన మార్గంగానో పరిగణిస్తే గుణపాఠం తప్పదని హెచ్చరిస్తుంటారు రీనా. వ్యక్తిగత వివాదాలు తెలిపేందుకు, కుటుంబ జీవిత సమాచారం వివరించేందుకు అంతగా ఇష్టపడని ఆమె... ఇంటా బయటా అభిమానులూ అనుచరులతో మాట్లాడేటప్పుడు అనేకమార్లు సేవ గురించే ప్రస్తావిస్తుంటారు. 'ఏకైక మహిళా ప్రతినిధిని అనిపించుకోవడం నాకూ సంతోషంగానే ఉంటుంది. ఇది గణాంకానికి సంబంధించిందిగా ఉండకూడదు. 'సమైక్య మహిళా ప్రతినిధి' అని ప్రజలతో పిలిపించుకోవడం' తనకు ఇంకా ఇష్టమంటున్నారు రీనా కశ్యప్. ఆ నాయకురాలి ఆశలూ, ఆశయాలు ఫలితాలని కోరుకుందాం. హిమాచల్ సభలో వనితావాణిని బలంగా వినిపిస్తూ, శక్తియుక్తుల్ని చాటి చెప్పాలని అభిలషిద్దాం.

ఆంధ్రప్రదేశ్లో స్టేట్ స్పాన్సర్డ్ టెర్రరిజం కొనసాగుతోందని రాజకీయ పార్టీలు, ప్రజలు ఆందోళన చెందుతున్నారు. వైసీపీ పాలనలో తీవ్ర వైఫల్యం చెందింది. ధరల పెరుగుదల, అవినీతి, బంధుప్రీతి, అరాచకం, రౌడీయజం, వనరుల దోపిడి, ప్రశ్నించిన వారిపై దాడులు, పోలీసు కేసులతో వేధించడంతో రాజ్యాపింస జరుగుతోంది. విపక్ష నాయకులను, కార్యకర్తలను భయకంపితులను చేయడానికి వారిపై దాడులు, అస్తుల ధ్వంసం, అక్రమ కేసులు పెట్టి వేధించడం వంటివి నిత్యకృత్యమైపోయాయి.

ఈ మూడున్నరేళ్ల పాలనపై ప్రజల్లో వ్యతిరేకత పెల్లుబుకడంతో ఎన్నికల్లో ఓడిపోతామనే అభిప్రాయం అధికార పార్టీకి కలుగుతోంది. ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తోన్న గడవ గడవకు కార్యక్రమంలో తమ సమస్యలను పరిష్కరించాలంటూ ప్రజలు ఎమ్మెల్యేలను నిలదీస్తున్నారు. 32 మంది ఎమ్మెల్యేలు ప్రజల ఇళ్లకు వెళ్లడం లేదని, రాబోయే మూడు నెలల్లో పనితీరు మార్చుకోకుంటే వారికి టికెట్ ఇవ్వనిని ఇటీవల జరిగిన గడవ గడవకు సమీక్షలో ముఖ్యమంత్రి హెచ్చరించిన విషయం తెలిసిందే. ప్రజల నుంచి వచ్చే ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పలేక ఈ 32 మంది ఎమ్మెల్యేలు వారి ఇళ్లకు వెళ్లని విషయం ముఖ్యమంత్రి గుర్తించ లేకపోతున్నారు. తప్పంతా ఎమ్మెల్యేలపై నెట్టేస్తున్నారు. పాలనా వైఫల్యాలు, అవినీతిపై ప్రతిపక్షాలు చేస్తున్న విమర్శలు తట్టుకోలేక వారిపై ఎదురుదాడులకు దిగుతున్నారు. అస్తుల ధ్వంసం, దహనం చేయడం, మారణాయుధాలతో దాడులు చేయడం కొనసాగుతోంది. దీనిని ఆపాల్సిన పోలీసు యంత్రాంగం పూర్తిగా అధికార పార్టీకి దాసోహం కావడంతో పరిస్థితి ఎక్కడికి దారితీస్తోందని ప్రజలు తీవ్ర ఆందోళన చెందుతున్నారు. మాచర్లలో జరిగిన హింసాకాండ ఇంతటి బీభత్సానికి ఒక ఉదాహరణ.

అభివృద్ధి ధోరణులతో సమస్య

అధికారం లభిస్తే రాష్ట్రం మొత్తం తమదే అన్న భావన ప్రాంతీయ పార్టీల్లో కనిపిస్తోంది. భూకబ్జాలు, వనరుల దోపిడికి లైసెన్సు ఇచ్చినట్లు భావిస్తున్నారు. ఈ క్రమంలోనే ప్రాంతీయ పార్టీల పాలన సాగుతోంది. వైకాపా అధికారంలోకి వచ్చిన తర్వాత ఈ ధోరణి మరింత పెరిగింది. ఇసుక, మద్యం, ల్యాండ్ మాఫియాలు చెలరేగిపోయాయి. ఈ నేపథ్యంలో అభివృద్ధి కోసం వైసీపీ, టీడీపీ అల్లర్లు.

తురగా నాగభూషణం

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

అరాచకాలను ప్రోత్సహించడం పరిపాటిగా మారింది. గత మూడేళ్లుగా ఈ పరిస్థితి కొనసాగుతూ ఉండటంతో శాంతిభద్రతలు క్షీణిస్తున్నాయి. రెండు పార్టీల మధ్య జరుగుతున్న అధిపత్య పోరులో ప్రజలు నలిగిపోతున్నారు. పల్నాడు అధిపత్య రాజకీయాలకు నెలవు. ఇందులో మాచర్ల ఒకటి.

2019లో జరిగిన

సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో కూడా పల్నాడులో పెద్ద ఎత్తున ఘర్షణలు జరిగాయి. 2021లో జరిగిన స్థానిక సంస్థల ఎన్నికల్లో అధికార పార్టీ విపక్షాల మధ్య ఘర్షణలు కొనసాగాయి. కాని ఎన్నికలకు ఏడాదిన్నర ముందే ఘర్షణలు జరగడం, ఢీ అంటే ఢీ అనే పరిస్థితి వచ్చేసింది. మాచర్లలో టీడీపీ, వైసీపీ వర్గాల మధ్య చోటు చేసుకుంటున్న ఘర్షణలలో పోలీసుల పాత్ర తరచూ వివాదస్పదం అవుతోంది. అధికారపార్టీకి అనుకూలంగా వ్యవహరిస్తారన్న విమర్శలు ఉన్నా కొంత మంది అధికారులు మరో అడుగు ముందుకు వేసి తమను పూర్తి స్థాయిలో కట్టిడి ప్రయత్నిస్తున్నారని ప్రతిపక్షాలు ఆరోపిస్తున్నాయి. ప్రతిఘటన తీవ్రంగా ఉన్నప్పుడు హింస చెలరేగి శాంతిభద్రతల సమస్యలు ఎదురవుతున్నాయి. మాచర్లలో జరిగిన సంఘటనలు ఇందుకు నిదర్శనంగా నిలుస్తున్నాయి. మాచర్లలో కవ్వంపు ధోరణిలో అధికార పార్టీకి చెందిన నాయకులు ముందుగా విపక్ష నాయకులు నిర్వహిస్తున్న కార్యక్రమాన్ని నిరోధించాలని చూడటం, ఇదే సమయంలో ఆ పార్టీ వారు ప్రతిఘటించడంతో, పరస్పర దాడులు జరిగాయి. తరువాత అధికార

పార్టీ వారు మరింత రెచ్చిపోయి విధ్వంసానికి పాల్పడటం కొద్ది గంటల్లో జరిగిపోయింది. విపక్ష కార్యాలయం, వాహనాల దగ్గం, కార్యకర్తలను చితకొట్టేలా దాడులు చేయడం మీడియాలో కనిపిస్తోన్న దారుణాలు. మాచర్లలో టీడీపీ నాయకుడు బ్రహ్మరెడ్డి చాలా కాలం తరువాత క్రియాశీలక రాజకీయాల్లోకి తిరిగి వచ్చి నియోజక వర్గంపై పట్టుకు ప్రయత్నించడంతో రానున్న ఎన్నికల్లో వైసీపీకి తీవ్ర పోటీ తప్పదని తెలిసి రాజకీయ వివాదాలు పెరిగి ఘర్షణలు ఏర్పడుతున్నాయి.

లక్ష్యం ఇదే...

అధికార పార్టీ ఎన్నికలకు ముందు నుంచే ఒక పథకం ప్రకారం తమపై దాడులు, విధ్వంసాలకు పాల్పడుతోందని ఇతర పార్టీలు ఆరోపిస్తున్నాయి. అధికార పక్షంపై వచ్చిన వ్యతిరేకతతో పార్టీ నాయకులు, కార్యకర్తలు కూడా ఓటమి గురించి చర్చించుకుంటున్నారు. ప్రజలైతే అధికార పార్టీ వైఫల్యం, వేధింపులు, ఆర్థిక భారాలు, నిరుద్యోగం తదితర అంశాలపై బాహాటంగానే మాట్లాడు కుంటున్నారు. అధికార పార్టీ అభిమానులు, గత ఎన్నికల్లో ఓటేసిన వారు కూడా పాలన పట్ల అసంతృప్తిగా ఉన్నారు. ఈ నేపథ్యంలో ఎలాగైనా

అరాచకా

రమణీయానుభూతి

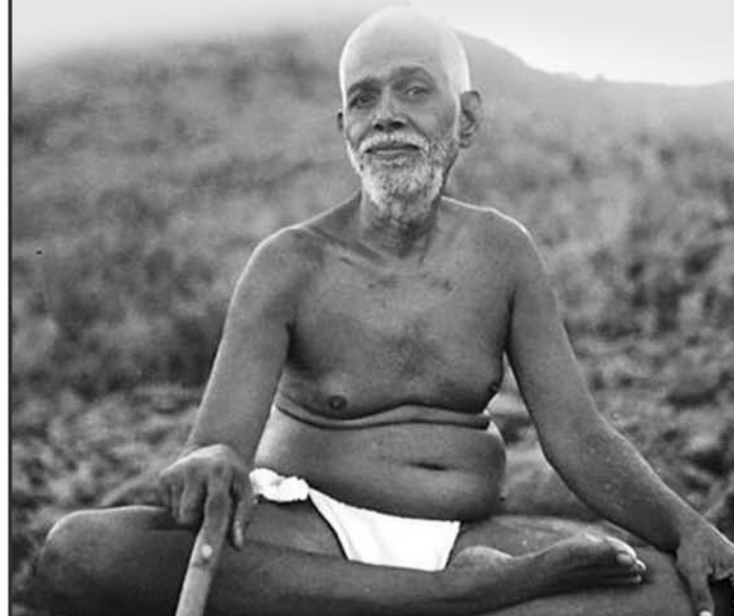
ఆధ్యాత్మిక ప్రపంచంలో సంచరించడం, అక్కడ ఏవేవో అనుభవాలకు లోనవ్వడం ఒక స్థితికి సంబంధించినవి. వాటికి

అక్షరరూపం ఇవ్వడం అలాంటి ఒక ప్రత్యేక స్థితికి సంబంధించి నదే అనిపిస్తుంది. ఒకింత మార్చికతను కలబోసుకుని ఉండే ఆ అనుభవాలలో అసాధారణాలు అనిపించేవీ విశేషంగానే ఉంటాయి. వింతగా, విస్మయం గొలుపుతూ ఉంటాయి. సంభ్రమంగానూ ఉంటాయి కూడా.

'అరుణాచల రమణుని సన్నిధిలో' శ్రీమతి మా ఫిరోజ్ తల్యార్థాన్ అలాంటి మాటలకందని అనుభవాలను అక్షరబద్ధం చేసిన పుస్తకం. ఇది తల్యార్థాన్ రాసిన 'సేజెస్, సెయింట్స్ అండ్ అరుణాచల రమణ' అన్న పుస్తకానికి

స్వేచ్ఛానువాదమనిపిస్తుంది. అనువాదం తూమాటి వీరనారాయణరెడ్డి. ఇవన్నీ చర్చచక్కువులకు కనిపించని దైవం కేంద్రంగా అల్లుకున్న అనుభూతులు కావు. తాము దైవాన్ని చూసుకున్న మనీషి, ఆయన అనుగ్రహం, వారితో ఉన్న ఆధ్యాత్మిక దివ్యానుబంధం కేంద్రంగా లభించిన అనుభవాలు.

భగవాన్ రమణులకు దేశవిదేశాలలోను భక్తులు ఉన్నారు. తల్యార్థాన్ అలాంటివారిలో ఒకరు. ఆమె కోట్లకు పడగలెత్తిన బొంబాయి పార్సీ కుటుంబంలో పుట్టారు. చిన్నతనం నుంచి ఆమెకే ప్రత్యేకమైన ఒక ఆధ్యాత్మిక ప్రపంచం ఆమెతో పాటే ఎదుగుతూ వచ్చిందనిపిస్తుంది. అందులో సాధుసంతులు, బాబాలు, పకీర్లు, క్రైస్తవ గురువులు, సన్యాసినులు, బౌద్ధ, జైన వేదాంతాలు కూడా కనిపిస్తారు. చిన్నతనంలో తనను పెంచుకోదలచిన కుటుంబంతో కలసి కరాచీలో ఉన్నప్పుడు ఈమెను దత్తత తీసుకుంటానని

మాచర్లలో అగ్నికి
ఆహుతైన టీడీపీ
కార్యాలయం

నికి పరాకాష్ఠ

ఎన్నికల్లో గెలస్తామనే సంకేతాన్ని తమ కార్యకర్తలకు ఇచ్చేలా అధికార పార్టీ రాజ్యహింసకు పాల్పడుతోందని రాజకీయ పార్టీలు, ప్రజాసంఘాలు, మేధావులు ఆరోపిస్తున్నారు. విపక్షాలపై దాడులు చేయడం, విధ్వంసం సృష్టించడం ద్వారా వారిలో ధైర్యం నష్టగిల్లేలా, ఆత్మవిశ్వాసం దెబ్బతినేలా చేయడం, ప్రతిపక్షాలను, ఓటర్లను భయభ్రాంతులకు గురి చేయడం అధికార పార్టీ లక్ష్యంగా ఉన్నట్లు ప్రజలు ఎక్కడ పడితే అక్కడ చర్చించుకుంటున్నారు.

పోలీసుల పాత్రపై చర్చ

అధికార-విపక్ష పార్టీల వ్యవహారంలో పోలీసుల పాత్రపై ఇదివరకెన్నడూ లేని విధంగా చర్చ జరుగుతోంది. అధికార, విపక్షాల మధ్య జరిగే ఘర్షణల్లో నిందితులను వదిలేసి బాధితులనే లక్ష్యంగా చేసుకుని కేసులు పెడుతున్నారని విమర్శలు వస్తున్నాయి. పోలీసు యంత్రాంగం అధికార పార్టీకి కొంత అనుకూలంగా ఉండటం ఎప్పటినుంచో చూస్తున్న విషయమే అయినా కార్యకర్తల్లా పనిచేయడం మాత్రం ఇప్పుడే చూస్తున్నాం. స్థానిక సంస్థల ఎన్నికల్లో విపక్షాల అభ్యర్థులు పోటీ చేయకుండా అధికార పక్షం నాయకులు, కార్యకర్తలు అడ్డుకుంటుంటే పోలీసుల వైపు నుంచి ఎలాంటి స్పందన కనిపించలేదు సరికదా బాధితులపైనే కేసులు పెట్టిన పరిస్థితిని ప్రజలు చూశారు. రాబడి గల పోస్టులు పొందడం కోసం అధికార పక్షానికి ఊడిగం చేసే కొంతమంది పోలీసు అధికారుల వల్ల మొత్తం పోలీసు వ్యవస్థకే చెడ్డపేరు వస్తోందని వ్యాఖ్యలు ఉన్నాయి. రేపు మరోపార్టీ అధికారంలోకి వచ్చి ఇదే ధోరణి కొనసాగిస్తే మరింత అరాచకం చోటుచేసుకోవచ్చు. ఇలాంటివి ప్రోత్సహిస్తే, సామాన్యులకు న్యాయం జరగదు. పోలీసు వ్యవస్థ లక్ష్యం దారితప్పుతోందని ప్రజాస్వామ్యవాదులు సూచిస్తున్నారు.

ఫాక్స్ గొడవగా ప్రకటన

మాచర్లలో జరిగిన విధ్వంసకాండను పోలీసులు ఫాక్స్ గొడవగా ప్రకటించారు. ఫాక్స్, పాతకక్షల వల్లే గొడవలు జరిగితే రాజకీయ పార్టీలు ఇందులో ఎందుకు పాల్గొన్నాయో అనే విషయాన్ని పోలీసులు వాస్తవాలు వెలికి తీయాలి. పక్షపాతం లేకుండా విచారించి సంఘటనలకు కారకులు ఎంతటి వారైనా ఉపేక్షించకుండా కేసులు నమోదు చేయాలి. అధికార పక్షం చేస్తున్న దాడులతో ప్రజలు భీతావహులు అయిపోతున్నారు. ఇలాంటి పార్టీనా అధికారంలోకి తెచ్చిందని బాధపడుతున్నారు. హింసను ప్రేరేపించే పార్టీని ఓడించాలని నిర్ణయించుకున్నారు. హింసాత్మక ఘటనల మధ్య నలిగిపోతున్న ప్రజల గురించి ఇప్పటికైనా ముఖ్యమంత్రి ఆలోచించి ఇకముందు ఇలాంటివి జరగకుండా చూడాలి.

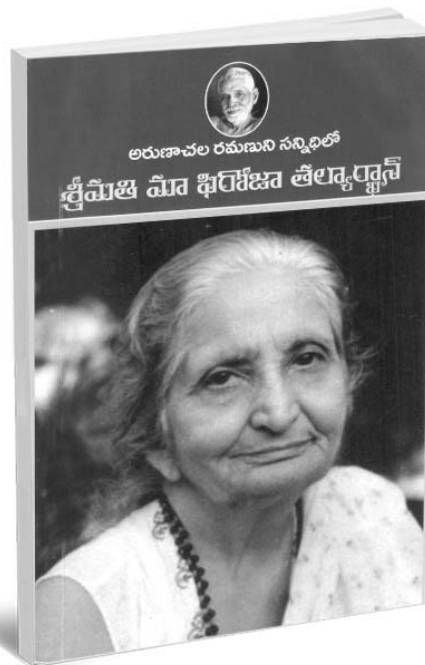
లాలా లజపతిరాయ్ కోరడం ఆమెకో గొప్ప జ్ఞాపకం. జిడ్డు కృష్ణమూర్తి, గాంధీజీ, వల్లభ్ భాయ్ పటేల్ వంటి చరిత్ర పురుషులందరితోను ఆమె స్నేహం నెరపారు. నీ జీవితం ఆధ్యాత్మిక పథంలోకి వెళ్లడానికి సమాయత్తమవుతున్నదని తల్మార్థాన్ కు మొదట చెప్పినవారు మెహెర్బాబాను అనుగ్రహించిన యోగిని హజరత్ బాబాజన్. హిమాలయాలలో తపస్సు చేసే యోగ్యత కలిగిన వ్యక్తి ఈ బాలిక అని ఒక సాధువు తల్మార్థాన్ గురించి పలికాడు. కానీ ఆమె అంతిమంగా కోట్ల ధనాన్నీ, కొడుకునీ, భర్తనీ కూడా వదలి అరుణాచలం వచ్చి రమణుని సన్నిధిలో గడిపారు. తనకు ఏ మూలనో గర్వం ఉందని ఆమెకు ఓ క్షణంలో అర్థమైంది. రమణుల మాటలలో అలాంటి స్థితి నుంచి బయటపడే మార్గం బిచ్చ మెత్తడం. అదే ఆమె అనుసరించారు.

అనలు తల్మార్థాన్ ను రమణుల సన్నిధికి నడిపించిన సందర్భమే ప్రత్యేకంగా అనిపిస్తుంది. బొంబాయిలో యోగాభ్యాస సంస్థను నిర్వహిస్తున్న స్వామి యోగేంద్రతో పరిచయం అందుకు బీజం వేసింది. ఒక సందర్భంలో ఆయన దయనీయ స్థితిలో ఉన్న మహిళలకు ఆశ్రయం కల్పించే పని చేయమని సూచించారు. దానితో హోమ్ ఆఫ్ డివోషన్ పేరుతో అలాంటి సేవకు ఉపక్రమించాలని తల్మార్థాన్ తలపెట్టారు. ఈ సంగతి విన్న యోగదా సత్సంగ్ కు చెందిన స్వామీ సత్యానంద ఒక సలహా ఇచ్చారు. ఆ హోమ్ ప్రారంభానికి ముందు రమణుల ఆశీస్సులు తీసుకోమన్నారు. అలా ఆమె పాదాలు అరుణాచలం వైపు వడ్డాయి. 1937లో రమణుల దర్శనం కలిగింది. తరువాత ఆమె భర్త, కుమారుడు అనే బంధాల నుంచి కూడా విముక్తమయ్యేందుకు సిద్ధమయ్యారు. 'నిజమైన జీవితమంటే మనలను నడిపించే హృదయాంతర్వర్తి అయిన ఈశ్వరుడిలో మమేకం కావడమే అనే భావనలో స్థిరపడ్డారు.'

ఇంత భక్తిభావనలోకి ఆమె వెళ్లగలిగినా ప్రాపంచిక చింతన నుంచి ఆమె పూర్తిగా నిష్క్రమించ లేదు. ఇదొక వైరుధ్యమే. దేశదేశాలు తిరిగారు. రకరకాల కార్యక్రమాల కోసం భారతదేశంలోనూ పర్యటించారు. దేవాలయాల జీర్ణోద్ధరణ పని చేపట్టారు. సామాజిక సేవలో ఉన్నారు. ఈ క్రమంలోనే ఆమె చేసిన చిరస్మరణీయమైన పని రమణులు పుట్టి పెరిగిన ఇంటిని (తిరుచ్చుళి) కొనుగోలు చేసి, మహర్షి తండ్రి సుందర అయ్యర్ స్మారక చిహ్నంగా అభివృద్ధి చేయడం. అలాగే మధురైలో రమణులు విద్యార్థిగా ఉన్నప్పుడు నివసించిన ఇంటిని కూడా కొనుగోలు చేసి, రమణుల స్మారక మందిరంగా మలిచారు. వనపర్తి రాజా రామచంద్రారెడ్డి ఇందుకు ఆర్థిక సాయం చేయడం మరొక విశేషం.

తల్మార్థాన్ తన జ్ఞాపకాలలో భారతదేశం

అనుభవిస్తున్న ఒక సంక్షుభిత యుగాన్ని దర్శించ చేశారు. అనలు ఇలాంటి సంక్షుభిత సమయంలో మనిషికి సాంత్వన కలిగించడానికి రమణులు వంటి మహా పురుషుడు అవతరించారని ఆమె నమ్మకం కూడా. నిజంగానే తమదైన తాత్త్విక చింతన, ఆధ్యాత్మిక పథం, జీవన విధానం, వీటి అడుగుజాడల లోనే సాగిన కళ విస్మృతికి గురైన కాలమిది. ధార్మిక జీవనంలో ప్రవేశించి ఆడంబరాన్ని నివారించి స్వచ్ఛమైన భగవదారాధనను ప్రతిపాదించిన రమణులు అందుకే ఆ కాలానికి అవసరమయ్యారని మనసావాచా భావించే భక్తకోటిలో తల్మార్థాన్ ఒకరనిపిస్తుంది. తన కాలపు చరిత్ర పురుషులందరి గురించీ, మహిళామణులందరి గురించి ఆమె ప్రస్తావించారు. అందులో తమిళనాడులో ద్రవిడ

ఉద్యమానికి ఆద్యుడు ఈవీ రామస్వామి నాయకర్ కూడా ఉన్నారు. ఆయన పరమ నాస్తికుడు. ఇంకా చెప్పాలంటే ఆధ్యాత్మిక చింతన మీద ఆయనది ఒక గుడ్డి వ్యతిరేకత. భగవంతుడిని నమ్మడం అనేది ఆధ్యాత్మిక కోణం నుంచి కొందరికి సాంత్వన అనీ, సామాజికంగా చూస్తే అదొక హక్కు కూడాననీ గుర్తించడానికి నిరాకరించిన నాస్తికీద్యమ నియంత. ఇక పరమ అస్తికురాలైన తల్మార్థాన్ ఇతడి ప్రస్తావన తీసుకు రావడానికి బలమైన కారణమే ఉంది. ఆమె తిరువణ్ణామలైలో పాతాళలింగ దేవస్థానం జీర్ణోద్ధరణ కార్యక్రమానికి రాజాజీని ఆహ్వానించారు. ఇందుకు నిరసనగానే నాయకర్ నల్లజెండాలు ప్రదర్శనకు సిద్ధమయ్యారు. కానీ తల్మార్థాన్ వెళ్లి నచ్చచెప్పడంతో నాయకర్ తన ప్రయత్నం విరమించారు.

భోపాల్ మహారాణి సుల్తానా కైకునౌ జహాన్

బేగం జీవితంలో జరిగిన ఒక ఘట్టం వాటిలో మరపురానిదే. ఒకసారి చైనా ఉన్నతపర్షియుల బృందం ఒకటి భోపాల్ వచ్చింది. రాజభవనంలో వారందరికి పెద్ద విందే ఇచ్చారు రాణి. ఆ బృందం తిరిగి స్వదేశం వెళ్లిన తరువాత రెండు పార్సిక్లు వచ్చాయి. అవి జాడీలు. తెరిచి చూస్తే వాటిలో బొద్దింకలు, బల్లలతో పెట్టిన ఊరగాయలు ఉన్నాయట. వాటిని ఊరవతల పారబోయించారట. ఈ జ్ఞాపకాలలో కేవలం ఆధ్యాత్మికవేత్తలు, వారి జీవితాలు, అనుభవాలే కాదు, ఒక సంక్షుభిత యుగం, అస్వతంత్ర భారత విషాదచిత్రం కూడా కనిపిస్తాయి. ఎమ్మెస్ సుబ్బలక్ష్మి, చలం, సౌరిస్, పొణకా కనకమ్మ, నాయన, పుట్టపర్తి సాయిబాబా వంటి వారందరి గురించి కూడా ఆమె రాశారు.

అయితే వీటన్నిటిని మించినది రమణుల తుదిఘడియలను చిత్రించిన తీరు. అది చదవడం నుంచి అనుభవం. ఆ క్షణంలో ఒక నక్షత్రం మెరిసి అరుణాచలేశ్వ ఆలయం మీదుగా వెళ్లి ఈశాన్య భాగంలో అదృశ్యమైందంటారు తల్మార్థాన్. బహుశా ఆ క్షణంలో ఆమెకు కలిగిన అనుభవమే కావచ్చు, దానిని ఇలా అవిష్కరించారు. 'ఎప్పుడైతే ప్రపంచం అంధకారబంధురమై గందరగోళ పరిస్థితులలోనికి వెళుతుందో, అదే సమయంలో తన పునర్ వైభవం కోసం చేసే పోరాటంలో వెలుగు కోసం అన్వేషణ చేస్తుంది. అటువంటి ఆధ్యాత్మిక స్థితిలో ఇప్పటి మానవజాతి ఉన్నదని గుర్తులందరి ఏకాభిప్రాయం.

మానవజాతి ప్రగాఢ ఆకాంక్ష మేరకు విశ్వాంత రాళంలో నుంచి దివ్య చైతన్య ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన కిరణాలు జీవాత్మలకు అవసరమైన జ్ఞానాన్ని అనుగ్రహించడానికి అప్పుడడప్పుడు వ్యక్తమవు తుంటాయి. అరుణాచలం నుంచి శ్రీ రమణమహర్షి పేరున వ్యక్తమైన దివ్య చైతన్యజ్యోతి జ్ఞానకిరణాలు ఇక్కడి నుంచి సుదూర ప్రాంతమంతా ప్రసరిం చాయి.' అంటూ ఆ ఘట్టాన్ని ముగించారామె.

రమణ మహర్షితో ఉన్న ఆధ్యాత్మికబంధం, భారతీయ సామాజిక, సాంస్కృతిక, వైవిధ్య భరిత జీవనం మీద బలమైన దృక్పథం ఉన్నాయని నమ్మారు కాబట్టే ఆచార్య సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ స్వీయానుభవాలకు, జ్ఞాపకాలకు అక్షరరూపం ఇవ్వవలసిందిగా తల్మార్థాన్ కు సూచించారు. ఆయన నూచనే శిరోధార్యంగా అవి అక్షరరూపం దాల్చాయి. అంతేకాదు, రాధాకృష్ణ పండితుడంతటి వారు ఆశించిన మేరకు అవి ఉన్నాయనిపిస్తుంది కూడా. అందుకే అనువాదంతో కాస్త ఇబ్బంది ఉన్నా వదలకుండా చదివిస్తాయి. నిజానికి రమణుల దివ్య సన్నిధిలో ఆమె గడిపిన మూడు దశాబ్దాల కాలపు జ్ఞాపకాలలో ఇవి కొన్ని మాత్రమే.

జాగృతి డెస్క్

జానపద సంప్రదాయాలకు కాణాచిగా పేరొనే తెలంగాణలో అక్కడి సంస్కృతి సంప్రదాయాలకు కొమరవెల్లి మల్లికార్జున స్వామి జాతర మచ్చుతునక. ఏటా మార్గశిర మాసం చివరి ఆదివారం నిర్వహించే ఆనవాయితీ ప్రకారం, ఈ నెల (డిసెంబర్) 18న మల్లన్న కల్యాణం వైభవంగా జరిపారు. మరునాడు ఏకాదశ రుద్రాభిషేకం, లక్ష జల్సార్చన, మహా మంగళ హారతి నిర్వహించారు. ప్రభుత్వం తరపున మంత్రి హరీష్ రావు స్వామి వారికి పట్టు వస్త్రాలు, ముత్యాలు తలంబ్రాలు సమర్పించారు. భక్తులు సమర్పించిన కానుకలతో తయారు చేయించిన కిలోన్నర పరిమాణం గల బంగారు కిరీటాన్ని అందచేశారు. సంక్రాంతి తరువాత ఆదివారం నుంచి ఉగాది ముందటి ఆదివారం వరకు మల్లన్న జాతర జరుగుతుంది.

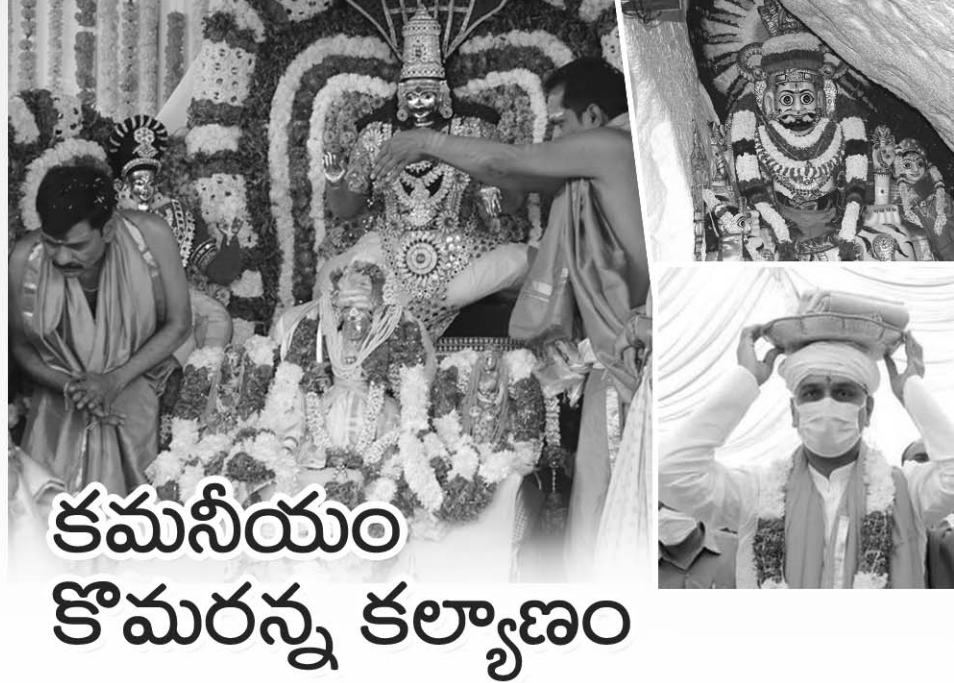
సిద్ధిపేట జిల్లాలోని కొమరవెల్లిలో కొండపై వెలసిన మల్లికార్జునస్వామి మామూలుగా కనిపించే లింగాకారంలో కాకుండా శిరస్సున పడగవిప్పిన నాగేంద్రుడు, కోరమీసాలతో గంభీరరూపుడిగా నిలువెత్తు విగ్రహంగా దర్శనమిస్తున్నాడు. ఆయనను పరమేశ్వరుడి అవతారమైన మార్తాండ భైరవుడని చెబుతుండగా, మహారాష్ట్రీయులు 'ఖండోబా' అనే పేరుతో పూజిస్తారు. మల్లన్న శివుని కుమారుడని, ఎల్లమ్మకు తమ్ముడని మల్లన్న కథలో వస్తుంది. మణి-మల్ల అనే రాక్షసులను సంహరించేందుకు పరమేశ్వరుడు మల్హాసురుగా అవతరించినట్లు బ్రహ్మాండ పురాణగాథ చెబుతోంది. కుమారస్వామి ఈ ప్రాంతంలో తపస్సు చేయడం వల్ల కుమారవెల్లి అని పేరు వచ్చి, కాలక్రమంలో 'కొమరవెల్లి'గా, 'కొమ్రెల్లి'గా మారిందని చెబుతారు. ఈ క్షేత్రాన్ని అపర శ్రీశైలంగా పరిగణిస్తూ, అక్కడికి వెళ్లలేని వారు ఈ మల్లన్నను దర్శించుకునే ఆనవాయితీ ఉంది.

స్థలపురాణం ప్రకారం, మహారాష్ట్రలోని నాందేడ్ జిల్లా మాలెగావ్ ప్రాంతంలో ఖండోబా (మల్లికార్జున స్వామి) ఆలయ పూజారికి స్వామి కలలో కనిపించి 'కొమరవెల్లి కొండ గువాలలో వెలసినట్లు' చెప్పడంతో ఆ పూజారి ఇక్కడికి వచ్చి, అక్కడ శివలింగం

డా॥ ఆరవల్లి జగన్నాథస్వామి

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

కమనీయం కొమరన్న కల్యాణం

ఉండడంతో పూజాదికాలు మొదలు పెట్టారట. కొన్నాళ్లకు ఆ శివలింగంపై పెరిగిన పుట్ట మట్టితోనే మాలెగావ్ లోని స్వామి విగ్రహం తరహాలో ఇక్కడ మూర్తిని తయారు చేసినట్లు తమ పూర్వుకులు చెప్పినట్లు ఆలయ అర్చకులు పేర్కొంటున్నారు. మల్లన్న ఆలయాలు గ్రామ పొలిమేరల్లోనో, ఆడవుల్లోనో ఉంటాయి. కొత్తగా చేపట్టే ఆలయాలను ఊరి చివరే కడతారు.

మల్లన్న ఆలయాలలో బ్రాహ్మణేతరులే (బలిజలు, తమ్మాలి, జంగాలు) పూజారులుగా ఉన్నారు. ఆలయం వెలుపల మల్లన్న కల్యాణోత్సవం నిర్వహించే వారంతా ఒక్క సామాజికవర్గం వారే. మల్లన్న దేవుడు యాదవ, లింగబలిజ సామాజిక వర్గాలకు చెందిన కేతమ్మ, మేడలమ్మలను పెళ్లాడడం వల్ల ఆయా సామాజికవర్గాల వారే పూజాదికాలు నిర్వహిస్తున్నారని చెబుతారు. పశుపాలకులైన కురుమ, యాదవ సామాజికవర్గాలకు ఆయన అత్యంత ప్రിയమైన దేవుడు.

ఏటా మార్గశిర మాసం చివరి ఆదివారం నాడు మొదలయ్యే మల్లన్న వార్షిక కల్యాణం, జాతర ఫాల్గుణ మాసం చివరి ఆదివారం (ఉగాది ముందటి ఆదివారం) వరకు కొనసాగుతుంది. మకర సంక్రాంతి నుంచి ఉగాది వరకు వ్రతి ఆది, బుధవారాలలో జాతర జరుగుతుంది. సంక్రాంతి తరువాతి ఆదివారం 'పట్నం' వారమని, రెండవ ఆదివారాన్ని బోనాలు లప్పుర్ వారమని అంటారు. మల్లన్న తమ ఆడబిడ్డ మేడలాదేవిని మనువాడి నందున ఈ వారాన్ని యాదవులు అత్యంత ప్రీతి కరంగా భావిస్తారు. పురుషులు ఎల్లమ్మ అవతారంలో చీర ధరించి బోనం తీసుకువెళ్లి సమర్పిస్తారు. కొందరు వీరభద్రునిలా గజైలతో కూడిన వస్త్రాలు ధరించి వస్తే, ఇంకొందరు శివసత్తులులా ఉంటారు.

భక్తులు ఆ మూడు నెలల కాలంలో బోనం,

'పట్నం' అనే విశేష కార్యక్రమాలలో మొక్కులు సమర్పించుకుంటారు. అలంకరించిన కొత్త కుండలో అన్నం వండి స్వామివారికి నివేదించడాన్ని బోనం అంటారు. బెల్లం, బియ్యన్నే బోనంగా సమర్పిస్తారు తప్ప బలి సమర్పణలు ఉండవు. మల్లన్నను కీర్తిస్తూ జానపద శైలిలో 'ఒగ్గు' వాయిస్తూ పాటలు పాడతారు. ప్రకృతి సిద్ధమైన అయిదు రంగులతో వేసే పెద్ద ముగ్గులను 'పెద్ద పట్నం'గా పిలుస్తారు. హోలీ పండుగకు ముందు దీనిని నిర్వహిస్తారు. ఒగ్గు పూజారులు 49 వరుసలతో ఈ ముగ్గు వేస్తారు. (జాతర తరువాత ఈ ముగ్గును సేకరించి పంట పొలాల్లో చల్లుతారు). ఆలయ ప్రాంగణంలోని రావిచెట్టు స్వామి వారి ప్రతిష్ఠ నాడే అంకుర రూపం దాల్చిందని చెబుతారు. భక్తులు ముందుగా ఆ చెట్టుకు ప్రదక్షిణలు చేస్తారు. మొక్కుబడిగా కొబ్బరికాయను వస్త్రంలో మట్టి దానికి కడతారు.

మహాశివరాత్రి సంగ్రంభం

మహాశివరాత్రిని లింగోద్భవ వారంగా వ్యవహరిస్తారు. లింగోద్భవ సమయంలో మల్లన్నకు మహాన్యస రుద్రాభిషేకం నిర్వహిస్తారు. మల్లన్న స్వామి ఆలయానికి కొంత చేరువలో కొండపై కొలువుదీరిన రేణుకాదేవిని ఆయన సోదరిగా భావించి భక్తులు బోనాలు సమర్పిస్తారు, జాతర నిర్వహిస్తారు. ఆలయ ప్రాంగణంలోని రావిచెట్టుకు వరాల బండకు భక్తులు, ముఖ్యంగా మహిళలు పూజలు చేస్తారు. దీనివల్ల సంతానం కలుగుతుందని విశ్వాసం.

మట్టిపాత్రల ప్రసాదం

భక్తులు మల్లన్నకు మట్టి పాత్రలలో పదార్థాలను నైవేద్యం పెడతారు. తరువాత ఆ పాత్రలను పాడి పంటల అవసరాలకు వినియోగిస్తారు. దీని వల్ల పాడి పండటలు సమృద్ధిగా ఉంటాయని విశ్వాసం. ఆ పాత్రలను గృహావసరాలకూ వినియోగిస్తారు. ★

మూలీచుడి నోట రామస్తుతి

కలిగిన కుమారుడు మూలీచుడు. రామాయణంలోని బాలకాండలో విశ్వామిత్రుని యాగసంరక్షణ వేళ ఈ పాత్ర ప్రవేశిస్తుంది. ధనుర్ధారులైన రామలక్ష్మణులు యాగసంరక్షణ చేస్తుండగా, సుస్వర వేదగానం మధ్య విశ్వామిత్రుడు అజ్ఞుధారలతో అగ్నిహోత్రుని సంతృప్తి పరుస్తున్నాడు. యాగ విధ్వంసానికి అనుచరగణంతో వచ్చిన మూలీచునిపై శ్రీరాముడు మానవాస్త్రం సంధించడంతో దాని ధాటికి మూలీచుడికి ప్రాణాలు కడబట్టినట్లయింది. నూరు యోజనాల దూరంలోని దక్షిణ సముద్రంలో పడి కొన ఊపిరితో బయటపడ్డాడు. అక్కడితో మూలీచుని పాత్ర అయిపోయింది అనుకుంటే పొరపాటు. మళ్లీ అరణ్యకాండలో ప్రత్యక్షమవుతాడు.

శూర్పణఖ చేసిన సీతాసౌందర్య వర్ణనతో మతిచెడిన రావణుడు సీతాపహరణానికి బయలుదేరతాడు. ఆ ప్రయత్నంలో భాగంగా సహాయార్థమై ముందుగా మూలీచుని ఆశ్రమానికి వస్తాడు.

లంకేశ్వరునకు స్వాగత సత్కారాల అనంతరం అతని ఆకస్మిక రాకకు కారణమడిగాడు మూలీచుడు. సీతాపహరణ విషయంలో సహాయ పడాలని అడిగాడు రావణుడు. ఆ మాట వినగానే భయంతో మూలీచుని గొంతు ఎండిపోయింది. 'రావణా! రాముని గురించి నీకెవరో చాలా తప్పుగా చెప్పారు.

పితృవాక్యపాలనకోసం దండకారణ్యానికి వచ్చాడు. ఆయన అధర్మవర్తనుడు

గ్లాసు నీటిలో వేసి ఒక వంతు నీరు మిగిలే వరకు మరిగించాలి.

తర్వాత ఆ నీటిని వడపోసుకుని నోట్లో ఉంచుకొని పలుమార్లు పుక్కిలిస్తూ ఉంటే నోటి పూత తగ్గుతుంది. అంతేకాదు, ఇది నోటి దుర్వాసననూ పోగొడుతుంది.

3. ఈ చెట్టు బెరడును, ధనియాలను ఒక గ్లాసు నీటిలో వేసి సగం నీరు మిగిలే వరకు మరిగించాలి. చల్లారిన తరువాత వడపోసుకొని ఇందులో అర చెంచా పటికబెల్లం పొడి కలుపుకుని తాగాలి. ఈ కషాయాన్ని తాగడం వల్ల

శ్రీమద్రామాయణాన్ని కీలకమైన మలుపు తిప్పిన పాత్రలలో మరో ముఖ్యమైనది 'మూలీచుడు'. అతనే లేకపోతే సీతాపహరణ, రావణ సంహారం జరిగేది కాదు. అతను మహామాయలమారి. కామరూపవిద్యలో, ఇతరుల గొంతును అనుకరించడంలో సిద్ధహస్తుడు. రాముడి ప్రతాపం తెలిసి 'రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః' అని స్తుతించాడు. తాటక అనే యక్షిణికి సుందుని వల్ల

✱ 'మొక్క'బడి ✱

నిత్యం మనం ఎన్నో రకాల మొక్కలు చూస్తూనే ఉంటాం. ప్రకృతిలో ఉన్న ప్రతి మొక్క మన ఆరోగ్యానికి ఏదో విధంగా మేలు చేస్తుంది. వాటిలో దేవకాంచనం మొక్క కూడా ఒకటి. దీనికి తెలుగు, గులాబీ, ఎరుపు రంగు పూలు పూస్తాయి. ఈ పూలను శివుడి పూజలో వినయోగిస్తారు. ఒక్క శివుడికి అనేకాదు. మన ఇష్ట దైవానికి ఈ చెట్టు పూలు సమర్పించి కోరిక నెరవేర్చాలని కోరుకోవచ్చు. వినాయకుడి పూజలోనూ ఈ చెట్టు పత్రాలు వాడతారు. ఈ మొక్కల్ని చాలా మంది ఇంటి ఎదురుగా పెంచుకుంటూ ఉంటారు. ఇంటి ముందు ఈ మొక్క ఉంటే ఆ ఇంటికి నరదిష్టి తగలదని చెబుతారు.

ఆరోగ్య ప్రయోజనాలు:

1. దేవకాంచనం బెరడును సేకరించి ఒక గ్లాసు నీటిలో వేసి బాగా మరిగించాలి. సగం గ్లాసు నీరు అయిన తరువాత వడపోసుకొని ఆ నీటిలో పటిక బెల్లం కలిపి తాగితే హార్మోన్లను సమతుల్యం చేస్తుంది. హార్మోన్ల సమస్యతో బాధ పడుతున్న వారు ఈ కషాయాన్ని ప్రతిరోజు తాగితే మెరుగైన ఫలితాలు కనిపిస్తాయి.
2. నోటిపూత తగ్గడానికి- ఈ చెట్టు బెరడు తీసి పొడిగా చేసి ఒక

మూత్రంలో మంట, ఇన్ఫెక్షన్, మూత్ర సంబంధిత సమస్యలూ తగ్గుతాయి. అంతేకాదు, ఈ కషాయాన్ని ప్రతి రోజూ తాగుతూ ఉంటే క్షయ వ్యాధి కూడా తగ్గుతుంది.

4. ఈ మొక్క ఆకుల నుంచి తీసిన కషాయం తలనొప్పిని తగ్గిస్తుంది.
5. అంతేకాదు, ఈ ఆకులను ముద్దగా నూరి తీసిన రసాయనాన్ని పుండ్లు, గాయాలు ఉన్న చోట రాస్తే త్వరగా మానిపోతాయి. ఇది చర్మ సమస్యలనూ దరి చేరనివ్వదు. గజ్జి, దురద, తామర ఉన్న చోట ఈ ఆకు

దేవతార్చనకు ప్రశస్తం దేవకాంచనం

కాదు. 'రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః సాధుస్సత్య పరాక్రమః' మూర్తిభవించిన ధర్మమే శ్రీరాముడు. సత్యపరాక్రమవంతుడు. నీతివర్తనుడు. అఖండ ధనర్విద్యాకోవిదుడు. అటువంటి వీరునితో వైరం ప్రాణాంతకం. ఆలోచించగా.. ఆ సీత నీ మరణంకోసమే పుట్టిందనిపిస్తోంది. నీకు స్త్రీ సుఖానికేం తక్కువలేదు. నీ కామవాంఛకు సర్వరాక్షసజాతిని బలిచేయకు. వెళ్లి లంకా భోగాలు అనుభవించు' అని హితవు చెప్పాడు మారీచుడు.

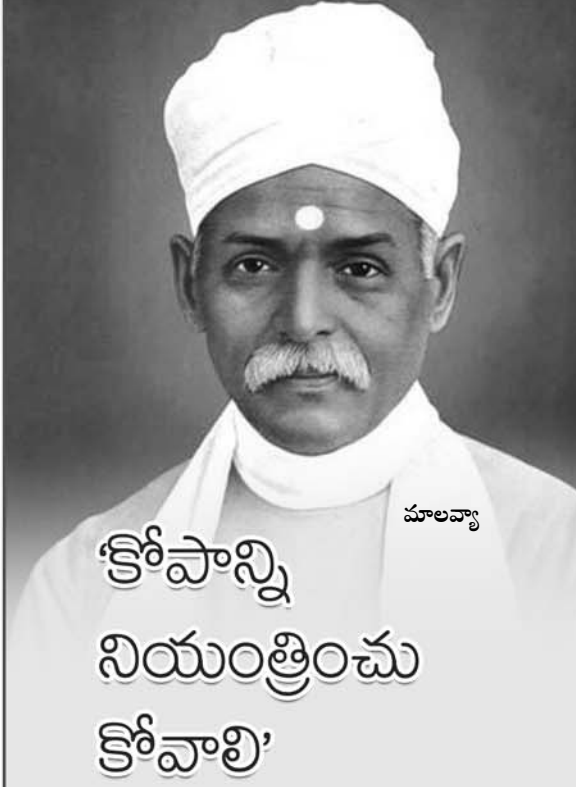
అయినా మూర్ఖంగా నిలుచున్న రావణునితో, 'రావణా! ఏమిటి నీ మూర్ఖత్వం? రాముడు అగ్నిహోత్రుడు అయితే సీత అగ్నిజ్వాల. ఆ అగ్నిలో దూకాలని ప్రయత్నించకు. సూర్యుని నుండి కాంతిని వేరు చేయడం సాధ్యమైతేనే రాముని నుండి సీతను దూరం చేయడం సాధ్యం. ఇంతగా ఎందుకు చెబుతున్నావో తెలుసా? విశ్వామిత్రుని యాగ విధ్వంసానికి సిద్ధపడిన నాకు రాముడు బాలుడిగా నాకు తారసపడ్డాడు. అప్పటికింకా ధనుర్విద్యను పూర్తిగా అభ్యసించ లేదు. వెయ్యి ఏనుగుల బలం, అమిత మాయోపాయాలు, మహావీరులైన రాక్షసగణం కలిగిన నన్ను తన శరాఘాతంతో నూరు యోజనాల దూరంలోని సముద్రంలో పడేశాడు. అప్పటినుంచి నాకు రాముడంటేనే కాదు. 'ర' అనే అక్షరంతో ప్రారంభమయ్యే రత్నాలు, రథాలు, రాజులు అనే ఏ మాటవిన్నా భయం కలుగుతోంది. ఈ దండకారణ్యంలో ఏ వృక్షాన్ని చూసినా జటావల్కలాలు ధరించిన శ్రీరామునిలా కనిపిస్తున్నాయి. నాటి నుంచి హింసా ప్రవృత్తికి స్వస్తి చెప్పి ఇక్కడ ఆశ్రమం కట్టుకుని తపస్సు చేసుకుంటున్నాను. ఆ రాముడు నిన్నేకాదు.. మన పూర్వీకులైన బలి, నముచి వంటి మహావీరులను కూడా చంపగల సమర్థుడు. కనుక, సీతాపహరణ ప్రయత్నం మానుకో' అని హితవు చెప్పాడు.

రావణుడు ఆతని హితవచనాలు ఆలకించకపోగా, తనకు సాయపడకపోతే చంపుతానని బెదిరించాడు. దానికి స్పందించిన మారీచుడు, 'నీ చేతిలో కన్నా పరమాత్ముడైన ఆ రాముని చేతిలో చావడం మంచిది.. పద' అని మాయలేడిగా మారి ముందుకు నడిచాడు మారీచుడు. ఆ తర్వాత ఏం జరిగిందో అందరికీ తెలిసినదే. ఇక్కడ విశేషం ఏమిటంటే... అందరం ఉటంకించే 'రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః' అనే ప్రస్తావన తొలిసారిగా వెలువడింది మారీచుని నోటివెంబడే. శత్రువైనా సరే! రాముని గురించి ఉన్నది ఉన్నట్లుగా చెప్పగలగడం మారీచుని సునిశిత పరిశీలన దృష్టికి నిదర్శనంగా పెద్దలు అంటారు. ★

రసం రాస్తే మంచి ఫలితం ఉంటుంది.

6. ఈ చెట్టు పువ్వులను సేకరించి ఎండబెట్టి, దంచి పొడి చేసుకోవాలి. ఈ పొడికి సమాన మోతాదులో పటిక బెల్లం కలిపి ఒక గాజు సీసాలో నిల్వ చేసుకొని ప్రతిరోజు అర చెంచా మోతాదులో రోజుకు రెండు సార్లు తీసుకుంటే మొలలు తగ్గుతాయి. ★

ఓసారి కాశీ విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన కొందరు విద్యార్థులు పడవ నడిపే ఓ నిరుపేదవాడి నుంచి ఓ పడవను అడ్డకు తీసుకుని ఉల్లాసయాత్ర చేపట్టారు. ఆ యాత్రలో భాగంగా వారు ఆ పడవను ఇష్టమొచ్చినట్లు నడిపి ఎందుకూ పనికిరాకుండా చేసి, ఎవరి దారిన వారు వెళ్లిపోయారు.

కుటుంబ జీవనాధారమైన పడవ పాడైపోవడం పట్ల అందుకు కారకులైన విద్యార్థులపై ఆగ్రహం కలిగి, ఈ విషయంపై ఫిర్యాదు చేయడానికి స్థానిక విద్యావేత్త మదన్ మోహన్ మాలవ్యా ఇంటిని వెతుక్కుంటూ వెళ్లాడు పడవ యజమాని. ఆ సమయంలో మాలవ్య ఇంట్లో ఏదో సమావేశం జరుగుతోంది. కొందరు వ్యక్తులు ఆయనను అడ్డగించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నా, ఆగ్రహవేశాలతో ఉడికిపోతున్న అతను వారిని లెక్క చేయలేదు. సమావేశం ముందిరంలోకి వెళ్లి తన కోపానికి గల కారణాన్ని, తన బాధనంతా వివరించాడు.

ఆయన మాటలను అందరూ వింతగా వింటుండగా మాలవ్య అతనిని సమీపించి, 'నీకు జరిగిన నష్టానికి కోపం రావడం సబబే. అయితే ఇతరులు ఏదైనా ముఖ్యమైన పనులలో ఉన్నప్పుడు వారికి ఇబ్బంది కలిగించేలా మాట్లాడడం సరికాదు. కోపాన్ని నియంత్రించుకోవాలి' అని హితవు పలికి, అతని పడవను బాగు చేయిస్తానని భరోసా ఇచ్చి, మాట నిలుపుకున్నారు మాలవ్య.

తన ప్రవర్తనకి అక్కడున్నవారు తరిమేస్తారనుకున్న పడవ యజమాని, మాలవ్య ప్రేమపూర్వక అనునయానికి ఆశ్చర్య పోయాడు, సిగ్గుపడ్డాడు. 'మీ పట్ల దురుసుగా మాట్లాడి నందుకు మన్నించాల'ని కోరుతూ నమస్కరించాడు. ★

1

సప్తాశ్వరథమారూఢం

ప్రచండం కశ్యపాత్మజం

శ్వేతపద్మధరం దేవం

తం సూర్యం ప్రణమామ్యహం

కలి ప్రారంభమైన మూడువేల ఇరవై సంవత్సరాలకు ఆ కుటీరంలో ఖగోళశాస్త్ర విద్యాబోధన జరుగుతున్నది. మొదటగా గురుశిష్యులిద్దరూ ప్రతిదినం వలెనే సూర్యుని ప్రార్థించారు. నేర్పుతున్నది తండ్రి ఆదిత్యదాసు. నేర్చుకుంటున్నది ఆయన తనయుడు పదునాలుగేళ్ల మిహిరుడు.

వారి నివాసం ఉజ్జయినీ నగరం.

ఆదిత్యదాసు, “కుమారా! ఈనాడు గ్రహణాల గురించి, అవి ఏర్పడే విధానం గురించి, వాటిని ముందుగానే లెక్కించి సూచించే ప్రక్రియ గురించి నేర్చుకొనెదవుగాక” అని చెప్పి “గ్రహణాలు ఎందుకు ఏర్పడతాయో పురాణాలు చెప్పింది నీకు తెలుసు కదా!” అని కూడా అన్నాడు.

మిహిరుడు వినయంగా, “దేవదానవులు అమృతం కోసం నముద్రాన్ని ముద్రించారు. ముందుగా వచ్చిన కామధేనువు, కల్పతరువు, రత్న నముదాయం మొదలైన వాటిని దేవతలనే స్వీకరించనిచ్చిన దానవులు అమృతభాండాన్ని తాము

తీసుకుంటామని అన్నారు. జగత్ప్రభువు శ్రీమన్నారాయణుడు మోహినీ రూపంలో వచ్చి రాక్షసుల నుంచి అమృతభాండాన్ని తన వశం చేసుకున్నాడు. దేవతలకే ఆయన అందిస్తుండగా గమనించిన స్వర్ణానుదనే రాక్షసుడు సూర్యచంద్రుల మధ్య కూర్చుని అమృతాన్ని స్వీకరించాడు. సూర్యచంద్రులా విషయాన్ని తెలియజేయగా మహావిష్ణువు చక్రాయుధంతో ఆ రాక్షసుడి తల నరికివేశాడు. అయితే అప్పటికే అమృతపానం చేయడం వలన తలా, మొండెమూ విడివిడిగా జీవంతో మిగిలాయి. ఆ శరీరభాగాలకే రాహుకేతువులని పేర్ప. సూర్యచంద్రులపై కోవంతో రాహుకేతువులు వారిని చంపడానికి చేసే ప్రయత్నమే గ్రహణమని పురాణాలు వివరిస్తున్నాయి.” అని చెప్పాడు.

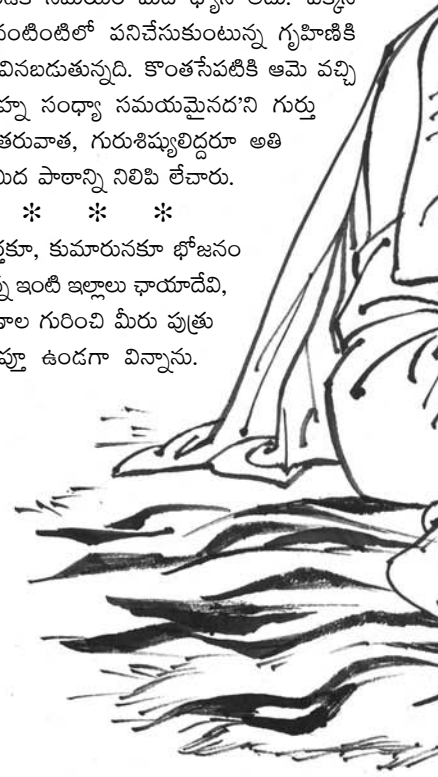
పాలంకి సత్త

ఆదిత్యదాసు, “వాస్తవానికి రాహుకేతువులు రాక్షసుని శరీరభాగాలు కావు. ఆ రెంటినీ ఛాయా గ్రహాలని అంటారు. సూర్యుడు, చంద్రుడు, బుధుడు, శుక్రుడు, కుజుడు, గురుడు, శని మనకు కనిపించే గ్రహాలు. మనకు కనిపించనివి రాహు, కేతువులు. భూమి సూర్యుని చుట్టూ తిరుగుతున్నది కానీ సూర్యుడే భూమి చుట్టూ తిరుగుతున్నట్లుగా అనిపిస్తున్నదన్న విషయాన్ని ఇదివరలోనే నేర్చుకున్నావు కదా! సూర్యుడు చరిస్తున్నట్లుగా కనిపిస్తున్న మార్గమూ, చంద్రుడు చరించే మార్గమూ ఒకే సమతలంలో లేవు. ఆ రెండు గ్రహాల కక్షల మధ్య కోణం...” అని వివరించసాగాడు.

ఖగోళశాస్త్ర బోధన జరిగిపోతున్నది. తండ్రికీ, తనయుడికీ సమయం మీద ధ్యాన లేదు. పక్కనే ఉన్న వంటింటిలో పనిచేసుకుంటున్న గృహిణికి పాఠం వినబడుతున్నది. కొంతసేపటికి ఆమె వచ్చి ‘మధ్యాహ్నం సంధ్యా సమయమైనదని గుర్తు చేసిన తరువాత, గురుశిష్యులిద్దరూ అతి కష్టం మీద పాఠాన్ని నిలిపి లేచారు.

* * *

భర్తకూ, కుమారునకూ భోజనం వడ్డిస్తున్న ఇంటి ఇల్లాలు ఛాయాదేవి, “గ్రహణాల గురించి మీరు పుత్రునికి చెప్తూ ఉండగా వినాను.

ఎండివై రామమూర్తి స్మారక నవలల పోటీలో ప్రథమ బహుమతి పొందిన రచన

పురాణాలను కాదనడం దైవదూషణ కాదా?” అని అడిగినది.

అదిత్యుడాసు “శాస్త్ర విజ్ఞానం భగవంతుని కాదనదు. సృష్టికారకుని దూషించే పనిని ఏ శాస్త్రవేత్తా చేయదు” అని అన్నాడు.

మిహిరుడు “నీడ ద్వారా గ్రహణమేర్పడే సమయంలోనే రాహుకేతువులు సూర్యచంద్రుల దగ్గరకు వచ్చి వారిని కబళించే విఫలయత్నం చేస్తారనుకుంటే ఇటు శాస్త్రాన్ని కాదన్నట్లా కాదు, అటు పురాణాలు అసత్యమన్నట్లా కాదు” అని అన్నాడు.

“కుమారా, ఒక తండ్రిగా నిన్ను పొగడరాదు. కానీ నీ జ్ఞానం, విజ్ఞానం, విశ్లేషణాశక్తి నాకు ఆనంద దాయకములు, గర్వకారణములు.

“పితృదేవుల కృప. మీ కుమారునిగా పుట్టడం, మీ దగ్గరే విద్యనభ్యసించగలగడం నా పూర్వ జన్మ సుకృతం.”

మళ్ళీ ఛాయాదేవి, “మహారాజుల చాటింపు విన్నారా?” అని అడిగింది. తండ్రికొడుకులు ఆమె వంక ప్రశ్నార్థకంగా చూశారు.

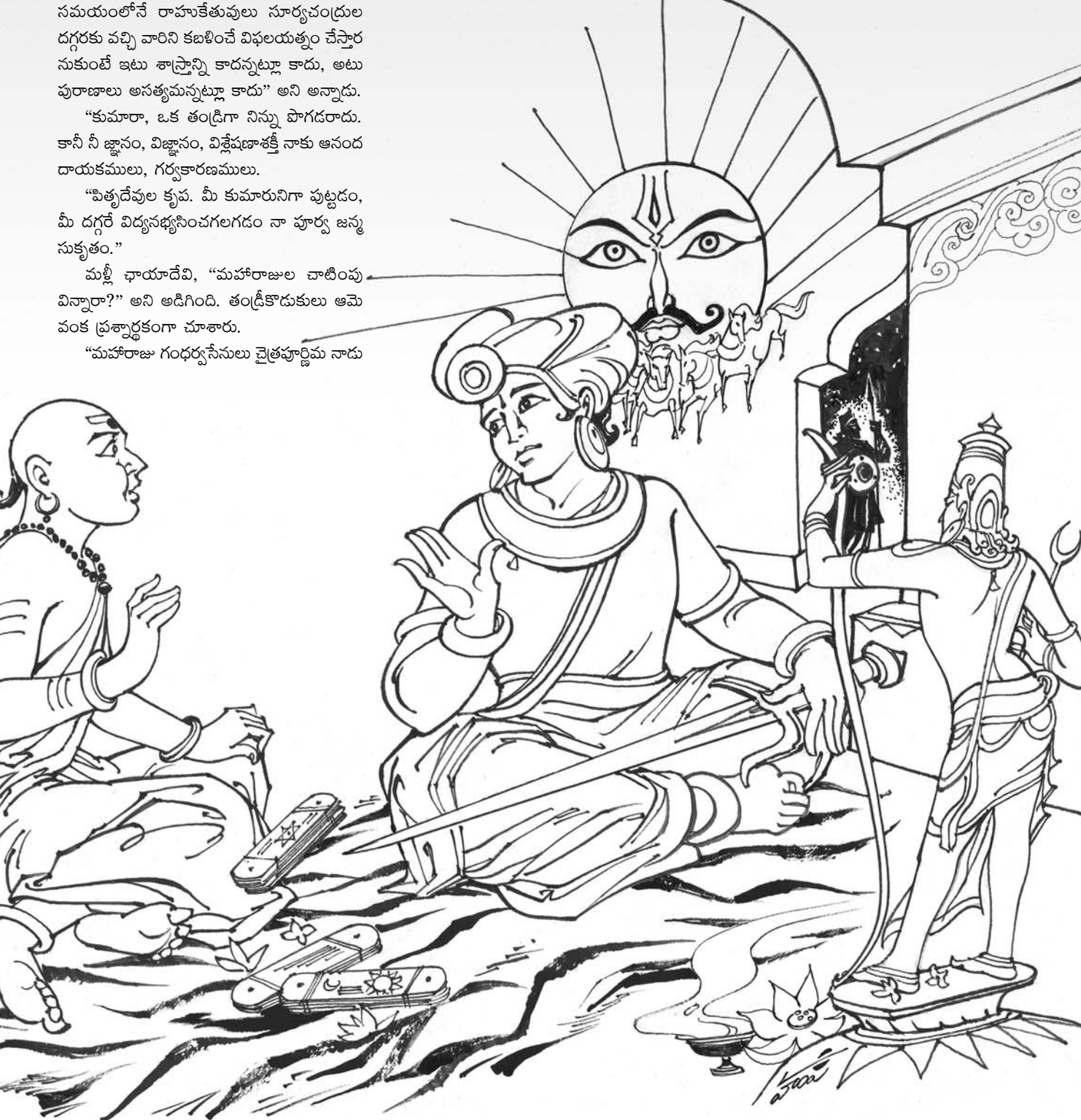
“మహారాజు గంధర్వసేనులు చైత్రపూర్ణిమ నాడు

తన కుమారులు విక్రమాదిత్యులను పట్టాభిషిక్తులను చేయనున్నట్లుగా ప్రజలకు తెలియచేస్తూ చాటింపించారు. మన ఇంటి ముందు నుండే రాజభటులు వెళ్లిన సంగతిని మీరిరువురూ గమనించనే లేదు” అన్న ఛాయాదేవి, మళ్ళీ తానే “విక్రమునకు పదునారేండ్ల వయస్సు. అంత చిన్నవానికే రాజ్యభార

మప్పగించడం ఏమిటి!” అని అన్నది.

అదిత్యుడాసు “చిన్న వయస్సేమి? సకల శాస్త్ర పారంగతుడు, సమస్త శాస్త్రాస్త్ర నిపుణుడు, సర్వ కళాకోవిదుడు. రాజ్యభారాన్ని చక్కగా వహింపగలడు” అని అన్నాడు.

“రాజనీతిని మీ వద్దనే అభ్యసించినాడు కదా!”

“పంచతంత్రాన్ని కూడా వివరణాత్మకంగా చెప్పిన మాట వాస్తవమే. రాజనీతి శాస్త్రమంతటినీ నేను నేర్పలేదు” అన్న ఆదిత్యదాసు “కుమారా! నీవును రాజకుమారునితోపాటు విష్ణుశర్మ కృతమైన పంచతంత్రాన్ని పఠించినావు కదా?” అన్నాడు.

“జనకుల కృపా విశేషం.”

* * *

భోజనానంతరం ఆదిత్యదాసు విశ్రమిస్తుండగా మహారాజు వద్ద నుండి వారాహుడు వచ్చి “విక్రమా దిత్తుల పట్టాభిషేక మహోత్సవానికి విచ్చేసి ఆశీర్వాదించవలసినదిగా తమను అర్థిస్తున్నట్లుగా తెలియ చేయమని గంధర్వసేన ప్రభువులు నన్ను ఆజ్ఞాపించారు. మహారాజుల వానప్రస్థ దీక్షకు ఆశీర్వాద నాలనూ, వారి ప్రయాణానికి స్వస్థయనములనూ చెప్పవలసినదిగా వారి కోరిక” అన్నాడు.

ఆదిత్యదాసు తాను తప్పక రాగలనని మహారాజుకు తెలియచేయమన్నాడు.

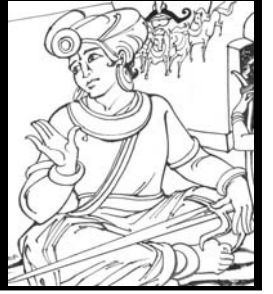
* * *

అనాటి సాయంత్రం మిహిరునకూ ఒక లేఖ అందింది. “మిత్రమా, నేను రాజ్యపాలన బాధ్యతను స్వీకరించే సమయంలో నీవు నా వెంట ఉండవలసినదిగా కోరుతున్నాను. సహోద్యాయులమైన కారణంగా మన మధ్య గాఢమైన మైత్రీ బంధమేర్పడింది. ముందునాటి రాత్రికే రావలసినదిగా ప్రాణ స్నేహితుడవైన నిన్ను అడుగుతున్నాను” అని విక్రమాదిత్యుడు స్వహస్తాలతో ఆ లేఖ రాశాడు.

లేఖాంశాలను తండ్రికి తెలియజేసి ఆయన అనుమతిని తీసుకున్న తరువాత మిహిరుడు విక్రమాదిత్యునికి తాను తప్పక రాగలనని ప్రత్యుత్తరం పంపించాడు.

మహారాజుల ఆహ్వానం, విక్రమాదిత్యుని లేఖ ఆదిత్యదాసుని ఆశ్చర్య పరచలేదు. కానీ కొంతవరకూ మనసు ఉద్విగ్నమయ్యేలా చేశాయి. గంధర్వ సేన

“రాజ్యమేలడమంటే భోగభాగ్యాలను అనుభవించడం కాదు. ప్రజాపాలనలో కష్టాలుండగలవు అన్నదానికి సూచన ఈ దీక్ష” అన్న విక్రమునితో మిహిరుడు “భరతఖండ రక్షణనూ, సనాతన ధర్మ పరిరక్షణనూ నీవు చేయగలవని జ్యోతిశ్శాస్త్రవేత్తలు నీ జనన సమయములోనే భవిష్యత్తుని సూచించారని మా జనుకులన్నారూ” అని చెప్పాడు.

మహారాజుకిది రెండవసారి వానప్రస్థ దీక్ష గతంలో జరిగిన విషయాలు ఆదిత్యదాసు కనులముందు కదలాడాయి...

* * *

ఉజ్జయిని, అంబావతి అనే పేర్లు కూడా ఉన్న అవంతినగరం భరతభూమిలోని సప్తనగరాలలో ఒకటి. ఆ నగరాన్ని ఏలుతున్నవారు పరమార వంశ స్థులు అగ్నివలీయులు. గుప్త సామ్రాజ్యం పతనమయ్యేక వాయవ్య దిశ నుండి శకుల దండ యాత్రలు అధికమయ్యాయి. వారి చేతిలో పరాజితులైన పరమార రాజులు శ్రీశైలంలో భ్రమరాంబామల్లికార్జునుల సన్నిధిలో తలదాచుకున్నారు. ఆ వంశీయులు దగ్గర దగ్గరగా రెండు వందల సంవత్సరాలు రాజ్యభ్రష్టులు గానే ఉండిపోవలసి వచ్చింది. ఆపైన పరమారవంశ తిలకమనతగిన గంధర్వ సేనుడు శకులను జయించి, రాజ్యలక్ష్మిని చేపట్టి, ప్రజానరంజకంగా పాలించాడు. అతని కుమారుడే శంఖరాజు.

శంఖరాజు విద్యాభ్యాసం పూర్తి చేసుకుని, యుక్తవయస్సుడైన తరువాత గంధర్వసేనుడు పట్టం కట్టి, వానప్రస్థ దీక్షను స్వీకరించాడు. శంఖరాజు తండ్రివలెనే ప్రజలను కన్నబిడ్డలవలె పాలించాడు. కానీ దురదృష్టవశానూ పట్టి పీడించింది. ఒకనాడు వేటకు వెళ్లిన సమయంలో ప్రమాదవశాత్తు గుర్రం మీద నుండి జారిపడిన సమయంలో గాయ

మేర్పడింది. గాయం నయమైనప్పటికీ అతనికి సంతానం కలిగే యోగ్యత లేకుండాపోయింది. శంఖరాజు తండ్రికి విషయం చెప్పి, అరణ్యంలో యోగ సాధనలో నిమగ్నుడై, బ్రహ్మరంధ్రం ద్వారా ప్రాణత్యాగం చేశాడు.

అట్టి విపత్కర పరిస్థితిలో గంధర్వసేనుడు వానప్రస్థ దీక్షను త్యజించి, గృహస్థ ధర్మాన్ని, రాజ్య పాలననూ చేపట్టవలసి వచ్చింది. ఆయన సంతాన ప్రాప్తికై శివుని ప్రార్థించాడు. ఆయన తపఃఫలమో, అవంతినగర ప్రజల పుణ్యమో, విక్రమాదిత్యుడనే పేరుతో ప్రసిద్ధుడైన కుమారుడు కలిగాడు. మహారాజులో భయాందోళనలు మొదలైనాయి. ఈ కుమారుడైనా పుత్రపౌత్రాభివృద్ధికరంగా వర్ధిల్లాలని గంధర్వసేనుడు కోరుకొనడంలో ఆశ్చర్యం లేదు కదా!

* * *

చైత్ర శుక్ల చతుర్థి. మరునాడు జరగబోయే పట్టాభిషేకానికి ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి. మిహిరుడు సాయం సమయమయ్యేసరికి విక్రమాదిత్యుని మందిరానికి చేరుకుని, తన రాకను తెలియచేయమని ద్వారపాలకునికి చెప్పాడు. అతడు లోనికి వెళ్లి, వార్తను విన్నవించి, విక్రముని ఆనతిపై మిహిరుని లోనికి తీసుకుని వెళ్లాడు. యువరాజు నేలపై వ్యాఘ్రాజినం మీద ఆసీనుడై ఉన్నాడు. ఆశ్చర్యంగా చూసిన మిహిరునితో అతడు “రేపు రాజ్యాభిషేకం కదా! నేడు ఏకభుక్తమూ, అధశ్చ యనమూ చేయాలి. భగవంతుని నన్నిధిలోనే సమయమంతా గడపాలి” అన్నాడు.

మిహిరుడతని ప్రక్కనే కూర్చున్నాడు.

“రాజ్యమేలడమంటే భోగభాగ్యాలను అనుభవించడం కాదు. ప్రజాపాలనలో కష్టాలుండగలవు అన్నదానికి సూచన ఈ దీక్ష” అన్న విక్రమునితో మిహిరుడు “భరతఖండ రక్షణనూ, సనాతన ధర్మ పరిరక్షణనూ నీవు చేయగలవని జ్యోతిశ్శాస్త్రవేత్తలు నీ జనన సమయములోనే భవిష్యత్తుని సూచించారని మా జనుకులన్నారూ” అని చెప్పాడు.

“మిహిరా! భవిష్యవాణి నేను చక్రవర్తిని కాగలనని కూడా సూచించినదట. ఆ వాణి మా జ్యేష్ఠ సోదరుల గురించి మా తండ్రిగారికి ఏమీ తెలియచేయలేదా? నాకు అన్నగారు ఉండేవారని వినడమే. ఆయన ప్రమాదం బారిన పడనేల? వారు

పెళ్ళికి ముందు మా అబ్బాయి బీటేక్ అనిచెప్పాం... పాసయ్యాడని మేము చెప్పలేదుగా.

సంతానము లేకనే మరణించనేల? మా తండ్రిగారు రాజ్యపాలనను తిరిగి చేపట్టనేల? జ్యోతిశ్శాస్త్రవేత్తలు ఈ విషయమై ఏమందురో?”

“చరాచర జగత్తుని శాసించేది భగవంతుడే. మానవమాత్రులు కొంతవరకూ సూచించగలరు, కానీ శాసించగలరా? సాక్షాన్వారాయణావతారం శ్రీరామ చంద్రునికి పట్టాభిషేకం జరగవలసిన సమయంలో వనవాస దీక్షను పూనవలసిన స్థితి ఏర్పడలేదా? ఈ మధ్యనే చార్వాకాడొకడు మా తండ్రిగారితో ఈ విషయమై చర్చను ప్రారంభించ బోయాడు. జాతకచక్రంలో అయిదు గ్రహాలు ఉచ్చలో ఉన్న శ్రీరాముడు కష్టాలెందుకు అనుభవించవలసి వచ్చినదని ప్రశ్నించాడు.”

విక్రమాదిత్యుడు కుతూహలంగా, “గురువర్యులేమన్నారు?” అన్నాడు.

“మానవ జీవితం భోగాలనుభవించేందుకే ఉద్దేశించినదికాదు. కర్తవ్య నిర్వహణయే ముఖ్యం. దుష్టశిక్షణ, శిష్టరక్షణ క్షత్రియ ధర్మాలు, ధర్మాచరణ అన్నిటికన్నా ముఖ్యమని మనుష్యకోటికి తెలియచేయడం తన మొదటి కర్తవ్యంగా శ్రీరామచంద్రుడు భావించాడు. సుఖాలను ఆయన కోరుకొనలేదు. ఈ సంగతిని జనకులు ఆ చార్వాకునికి విశదీకరించారు.”

“నా కర్తవ్య నిర్వహణలో భగవంతుడు నన్ను అనుగ్రహించునుగాక” అని విక్రముడు అక్కడ ఉన్న దేవతామూర్తులను సాష్టాంగ ప్రణామం చేశాడు.

కొంతసేపు మౌనం వహించిన విక్రముడు “ఈనాడు నా మనసులో ఆందోళన నెలకొని ఉంది. అందుకే నిన్ను రమ్మని కోరాను” అన్నాడు.

“యువరాజా! మీకన్నా వయసులో, జ్ఞానంలో చిన్నవాడిని. తమరు సకల విద్యావిశారదులు, సమస్త కళాకోవిదులు.”

“ఇదేమి? ఆకస్మికంగా పిలుపు మారింది?”

“రేపటి నుంచి తాము ఉజ్జయిని పాలకులన్న మాట మరువరాదు కదా!”

“అది బాహ్యలోకానికి మాత్రమే. నీవు నాకు నెచ్చెలివి. అత్యంత సన్నిహితుడివి. పంచతంత్ర గ్రంథాన్ని ఇద్దరం కలిసి చదువుకున్నాం. అనాడే నీవంటి మిత్రుని పొందడంలోని లాభాన్ని గ్రహించాను. ఏ విషయాన్నైనా సమగ్రంగా విశ్లేషించి, సారాన్ని విశదీకరించగలిగిన శక్తి నీకు చిన్ననాడే అలవడింది” అని విక్రముడు మిహిరుని హస్తాన్ని తన చేతిలోకి తీసుకున్నాడు.

మిహిరుడు విక్రమునితో “నీవంటి మిత్రుడు లభించడం నా అదృష్టం!” అన్నాడు.

* * *

విక్రమాదిత్యుడు పట్టాభిషిక్తుడై నాలుగు సంవత్సరాలు గడిచినాయి. ఒకనాడు ఉదయ సంధ్యావందనమైన తరువాత ఆదిత్యుడాసు కుమారునితో “నీ విద్యాభ్యాసం పూర్తయింది. ఇక విశేషాంశాలు నేర్చుకొనడానికి పాటలీపుత్రం, అటుపైన వారణాసికే వెళ్లడం అభిలషణీయం. వైద్యశాస్త్రంలోని కొన్ని రహస్యాంశములకు తక్షణిల మేలు” అన్నాడు.

అక్కడే ఉన్న ఛాయాదేవి “శిల్పశాస్త్ర మభ్యసించవలదా?” అన్నది.

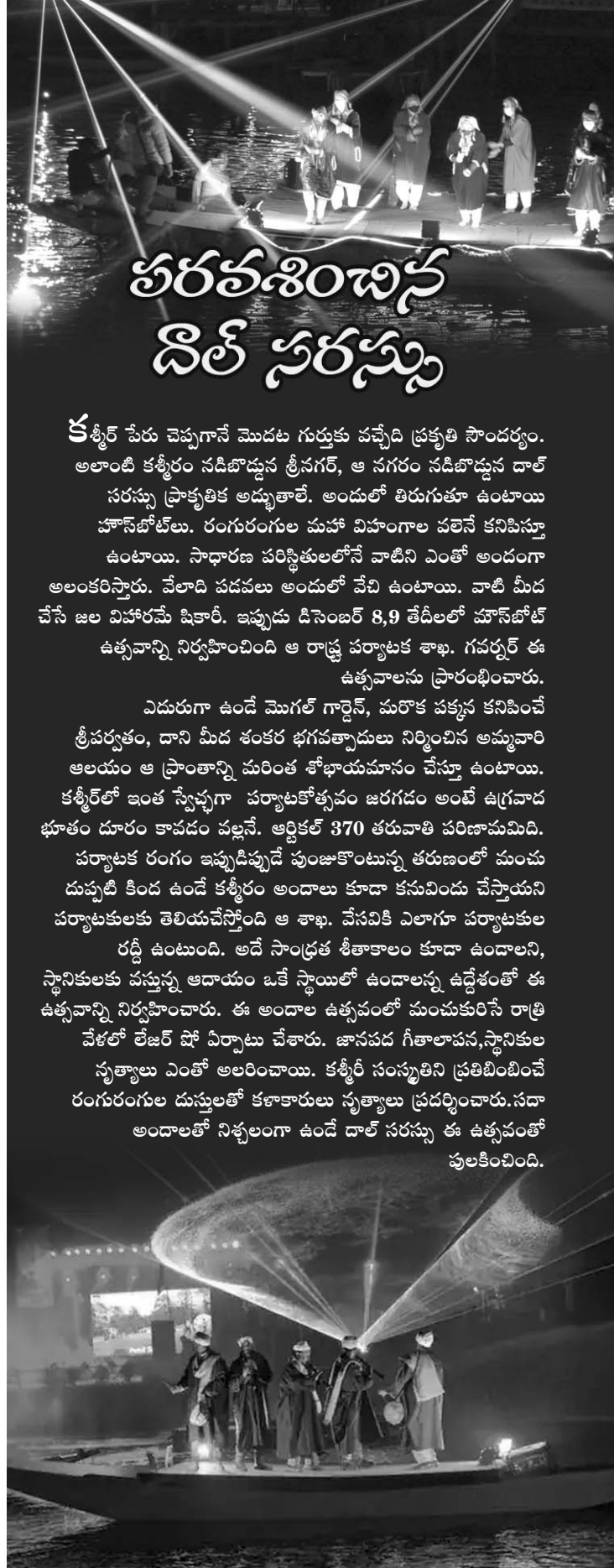
ఆదిత్యుడాసు “శిల్పశాస్త్రం దేనికి? ధనార్జనకా?” అని ప్రశ్నించాడు.

విద్యాబోధన, వైద్యం, జ్యోతిషం వంటి వృత్తులలో ఉన్నవారు తమ వద్దకు వచ్చిన శిష్యుల నుంచి, రోగుల నుంచి, భవిష్యత్తు తెలుసుకోదలచిన వారి నుంచి ధనం స్వీకరించరాదన్నది ప్రాచీన భరతవర్షంలోని ధర్మం. శిల్పులు, భవన నిర్మాతలు, చిత్రకారులు, నాట్యవృత్తికారులు ధనార్జన చేయవచ్చును. ధనార్జన చేయగల ఏ విద్యనూ ఆదిత్యుడాసు బోధించలేదు, మిహిరుడు నేర్చుకొనలేదు.

ఛాయాదేవి “నేనేనాడూ ధనాన్ని ఆశించలేదు. విశేషమైన భోగాలనూ, దాసదాసీ జనాన్నీ వస్త్రాభరణాలనూ ఆశించలేదు. కుమారుడు భాగ్యవంతుడు కావాలని అనుకోవడంలో దోషమేమి?” అన్నది.

“ఏమీ లేదు. మిహిరుడు తనకు నచ్చిన జీవన మార్గాన్నే ఎన్నుకొనునుగాక” సంభాషణ అప్పటికి ఆగిపోయినది.

(ఇంకా ఉంది)

పరవశించిన దిల్ సరస్సు

కశ్మీర్ పేరు చెప్పగానే మొదట గుర్తుకు వచ్చేది ప్రకృతి సౌందర్యం.

అలాంటి కశ్మీరం నడిబొడ్డున శ్రీనగర్, ఆ నగరం నడిబొడ్డున దాల్ సరస్సు ప్రాకృతిక అద్భుతాలే. అందులో తిరుగుతూ ఉంటాయి మౌస్ బోట్లు. రంగురంగుల మహా విహంగాల వలెనే కనిపిస్తూ ఉంటాయి. సాధారణ పరిస్థితులలోనే వాటిని ఎంతో అందంగా అలంకరిస్తారు. వేలాది పదవలు అందులో వేచి ఉంటాయి. వాటి మీద చేసే జల విహారమే షికారి. ఇప్పుడు డిసెంబర్ 8,9 తేదీలలో మౌస్ బోట్ ఉత్సవాన్ని నిర్వహించింది ఆ రాష్ట్ర పర్యాటక శాఖ. గవర్నర్ ఈ ఉత్సవాలను ప్రారంభించారు.

ఎదురుగా ఉండే మొగల్ గార్డెన్, మరొక పక్కన కనిపించే శ్రీవర్మతం, దాని మీద శంకర భగవత్పాదులు నిర్మించిన అమ్మవారి ఆలయం ఆ ప్రాంతాన్ని మరింత శోభాయమానం చేస్తూ ఉంటాయి. కశ్మీర్ లో ఇంత స్వేచ్ఛగా పర్యాటకోత్సవం జరగడం అంటే ఉగ్రవాద భూతం దూరం కావడం వల్లనే. ఆర్థిక 370 తరువాతి పరిణామమిది. పర్యాటక రంగం ఇప్పుడిప్పుడే పుంజుకొంటున్న తరుణంలో మంచు దుప్పటి కింద ఉండే కశ్మీరం అందాలు కూడా కనువిందు చేస్తాయని పర్యాటకులకు తెలియచేస్తోంది ఆ శాఖ. వేసవికి ఎలాగూ పర్యాటకుల రద్దీ ఉంటుంది. అదే సాంప్రద్య శీతాకాలం కూడా ఉండాలని, స్థానికులకు పస్తున్న ఆదాయం ఒకే స్థాయిలో ఉండాలన్న ఉద్దేశంతో ఈ ఉత్సవాన్ని నిర్వహించారు. ఈ అందాల ఉత్సవంలో మంచుకురిసే రాత్రి వేళలో లేజర్ షో ఏర్పాటు చేశారు. జానపద గీతాలాపన, స్థానికుల నృత్యాలు ఎంతో అలరించాయి. కశ్మీర్ సంస్కృతిని ప్రతిబింబించే రంగురంగుల దుస్తులతో కళాకారులు నృత్యాలు ప్రదర్శించారు. సదా అందాలతో నిత్యంగా ఉండే దాల్ సరస్సు ఈ ఉత్సవంతో పులకించింది.

రాష్ట్రంలో రాజకీయ ప్రకంపనలు కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. కాంగ్రెస్ పార్టీలో నేతలు రెండు వర్గాలుగా నిలుపునా చీలిపోయారు. టీఆర్ఎస్‌లో ఏకంగా ఎమ్మెల్యేలే అసమ్మతి రాగం ఆలపిస్తున్నారు. ఇన్నాళ్లు కేసీఆర్ అంటే భయం, భక్తితో ఎవరూ బాహుటంగా విమర్శలు చేయలేదు. కానీ, ఇప్పుడు కొందరు నేతలు బహిరంగంగానే అసమ్మతి తెలియజేస్తున్నారు. కేసీఆర్, ఆయన కుటుంబం కొంతమందికే అండగా ఉంటున్నారని, పార్టీ కోసం, తెలంగాణ సాధన కోసం పాటుపడిన వాళ్ల పట్ల వివక్ష ప్రదర్శిస్తున్నారని విమర్శిస్తున్నారు. ఫలితంగా టీఆర్ఎస్‌లో కుంపటి మొదలైందన్న వాదనలు వినిపిస్తున్నాయి.

రాజకీయ 'రగడ'

శాసనసభ ఎన్నికలకు యేడాది కూడా సమయం లేదు. 2019 డిసెంబర్ 7న ఎన్నికలు జరిగాయి. ఈ లెక్కన (ఐదేళ్లు) ఇంకా 11 నెలల సమయం మాత్రమే ఉంది. అంటే, ప్రధాన రాజకీయ పార్టీలు ఇప్పటికే ఎన్నికల రంగంలోకి దూకాలి. కానీ, భారతీయ జనతా పార్టీ మినహా మిగిలిన రెండు పార్టీలు అధిపత్య పోరుతో సతమతమవుతున్నాయి. ఆ పార్టీల నేతలు వర్గాలుగా చీలిపోతున్నారు. ఓ పార్టీలో అయితే రాజీనామాల అస్త్రాలు ప్రయోగిస్తుండగా.. మరో పార్టీ నేతలు మాత్రం అధినేతపైనా, ఇతర నేతలపైనా ఆరోపణల వర్షం కురిపిస్తున్నారు.

ఎన్నికలు ఎప్పుడొచ్చినా ఎదుర్కొనేందుకు సిద్ధంగా ఉండేలా రాజకీయ పార్టీలు వ్యూహాలకు పదును పెట్టాల్సిన సమయమిది. సగటు ఓటరు కుతూహలంగా రాజకీయ పరిణామాలను

పరిశీలిస్తున్న తరుణం కూడా ఇదే. కానీ ఉన్నట్లుండి రాష్ట్ర రాజకీయాల్లో పెద్ద కుదుపు. కాంగ్రెస్ పార్టీలో ఇలాంటి కుదుపులు సహజమే అనుకుంటూ సరిపెట్టుకుంటున్న క్షణంలో.. భారత రాష్ట్ర సమితిలో సంభవించిన పరిణామం ఆసక్తి రేపుతోంది. మంత్రి మల్లారెడ్డికి వ్యతిరేకంగా గళమెత్తిన అయిదుగురు ఎమ్మెల్యేల విషయంలో అధిష్టానం ధోరణి ఏంటనే విషయం ఇంకా తేలనప్పటికీ.. గులాబీ బాస్ కనుసన్నల్లోనే రాజకీయం చేసే నేతలు, ఎమ్మెల్యేలు, ఎంపీలు ఉన్న ఆ పార్టీలో ఏకంగా అయిదుగురు ఎమ్మెల్యేలు ఓ మంత్రిపై నిప్పులు చెరిగారు. మేడ్చల్ మల్కాజ్‌గిరి జిల్లాలో అంతా తానై వ్యవహరిస్తూ పార్టీ క్యాడర్‌ని పట్టించుకోవడం లేదంటూ అయిదుగురు ఎమ్మెల్యేలు మైనంపల్లి హనుమంతరావు, వివేకానంద, అరికెపూడి

గాంధీ, సుభాష్ రెడ్డి, మాధవరం కృష్ణారావు గళమెత్తారు. నిజానికి టీఆర్ఎస్‌గా మారిన టీఆర్ఎస్ పార్టీలో మొదట్నుంచి ఇలాంటి విషయాలను అంతర్గతంగా అధినేత కేసీఆర్ దగ్గరో, అది వీలు కాకుంటే పార్టీ వర్కింగ్ ప్రెసిడెంట్ కేటీఆర్ దగ్గర విన్నవించుకోవడం, నిర్ణయం వాళ్లకే వదిలేయడం జరిగేది. కానీ, తొలిసారి ఏకంగా మీడియా ముందుకొచ్చారు ఈ జీ-5 ఎమ్మెల్యేలు. అప్పటికే అధినేతకు చెప్పేందుకు ప్రయత్నించి, అది వీలు కాకపోవడంతో రహస్యంగా భేటీ అయ్యారా? ఆ భేటీ గురించి కొందరు మీడియాకు లీక్ చేయడంతో అనివార్యంగా మీడియా ముందుకొచ్చారా? అన్నది తేలాల్సి ఉంది.

డిసెంబర్ 19న మైనంపల్లి హనుమంతరావు ఇంట్లో అయిదుగురు ఎమ్మెల్యేలు భేటీ అయిన వార్త మీడియాలో వచ్చినా అటు అధినేత కేసీఆర్ గానీ, ఇటు వర్కింగ్ ప్రెసిడెంట్ కేటీఆర్ గానీ వెంటనే నష్ట నివారణ చర్యలకు ఉపక్రమించలేదు. అయిదుగురు ఎమ్మెల్యేలు మీడియాతో మాట్లాడిన తరువాత కూడా ఎవరూ స్పందించలేదు. ఒక దశలో కేటీఆర్‌తో ఈ ఎమ్మెల్యేలు భేటీ అవుతారని ప్రచారం జరిగినా.. ఆయన్నుంచి కూడా ఎలాంటి పిలుపూ రాలేదు. కాబట్టి అధినేతలు దీనిని సీరియస్‌గా తీసుకోలేదని అర్థమవుతోంది. ఒకవేళ కేసీఆర్ గనక వీరిని సీరియస్‌గా తీసుకుంటే తానే స్వయంగా పిలిపించుకోవడమో లేక కేటీఆర్‌ను

వారితో మాట్లాడమని ఆదేశించడమో జరిగేది. కానీ అలాంటిదేమీ జరగలేదు.

అటు కాంగ్రెస్ పార్టీలో అయితే గత పది రోజులుగా అంతర్గత కుమ్ములాటల రచ్చ కొనసాగుతోంది. టీపీసీసీ కమిటీతో పాటు పొలిటికల్ అఫైర్స్ కమిటీలను ప్రకటించిన నుంచి తెలంగాణ కాంగ్రెస్ పార్టీలో రచ్చ మొదలైంది. అది రోజురోజుకూ పెరిగిపోతూనే ఉంది. తగ్గో సంకేతాలు కూడా కనపడటం లేదు. ఈ క్రమంలోనే కాంగ్రెస్ హైకమాండ్ కూడా రాష్ట్ర పరిస్థితులపై ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టింది. తాజా పరిణామాలపై ఇంఛార్జి కార్యదర్శులు హైకమాండ్‌కు నివేదికలిచ్చారు. వివాదం మరింత ముదరకుండా చూడాలని విజ్ఞప్తి పెద్దలు సీనియర్ నేతలకు ఫోన్లు చేశారు. పార్టీలో సమస్యలు ఉంటే ఢిల్లీకి వచ్చి చెప్పాలని

సూచించారు. అయినా పరిస్థితి సర్దుబాటు కాలేదు. పీసీసీ అధ్యక్షుడు రేవంత్ రెడ్డి లక్ష్యంగా సీనియర్లు ఏకతాటిపైకి వచ్చారు. సీఎల్పీ నేత మల్లు భట్టివిక్రమార్క నివాసంలో సమావేశమైన ఆ పార్టీ నేతలు ఉత్తమ కుమార్ రెడ్డి, మధుయాప్పి జగ్గారెడ్డి, దామోదర రాజనరసింహ.. రేవంత్పై గళమెత్తారు. టీడీపీ నుంచి వలస వచ్చిన నేతలతో అసలైన కాంగ్రెస్ వాదులకు అన్యాయం జరుగుతుందని విమర్శించారు. డిసెంబర్ 20న నిర్వహించిన సమావేశానికి ఏబిసీసీ పెద్దలు హాజరైనా స్థానిక నేతలు మాత్రం ఖాతరు చేయలేదు. వివాదాన్ని పెద్దది చేస్తున్నారు. 12 మంది నేతలు రాజీనామా చేస్తున్నట్లు కూడా ప్రకటించారు.

బీజేపీ దూకుడు

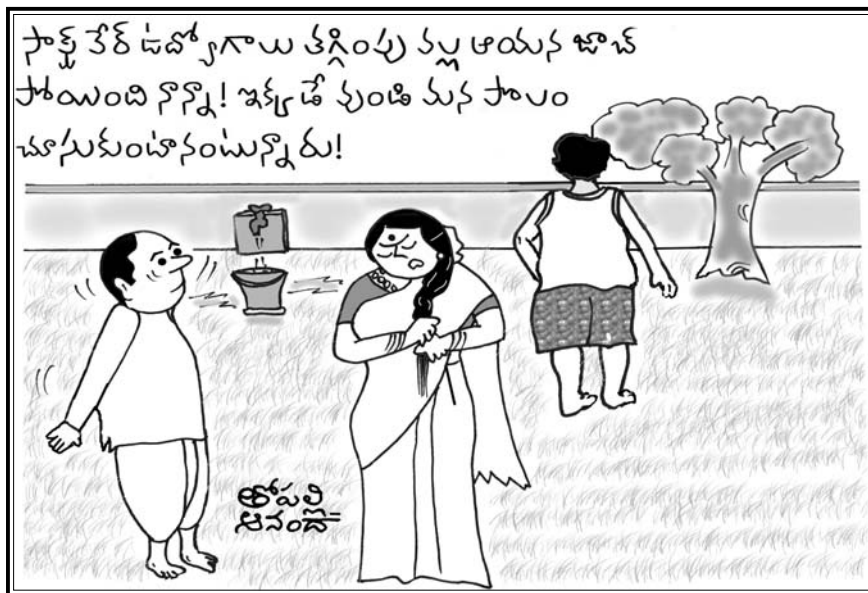
తాజా పరిణామాల నేపథ్యంలో బీజేపీ దూకుడు మరింత పెంచింది. కాంగ్రెస్లోని అంతర్గత పోరును తమకు అనుకూలంగా మలచుకునేందుకు వేగంగా పావులు కదుపుతోంది. ఆ పార్టీలోని అసంతృప్త నేతలను చేర్చుకునేందుకు మంతనాలను ముమ్మరం చేసింది. ఇందులో భాగంగా, పార్టీ జాతీయ నాయకత్వం ఆదేశాల మేరకు రాష్ట్ర పార్టీ అధ్యక్షుడు బండి సంజయ్, జాతీయ ఉపాధ్యక్షురాలు డీకే అరుణ వంటి సీనియర్లు రంగంలోకి దిగారు. బీజేపీ వర్గాలు వెల్లడించిన సమాచారం ప్రకారం.. ఐదుగురు కాంగ్రెస్ సీనియర్లతో ఆ పార్టీ మంతనాలు జరిపింది. వీరిలో ముగ్గురితో హైదరాబాదు శివారులో బండి సంజయ్ భేటీ అయ్యారు. దాదాపు నాలుగు గంటలపాటు వీరి భేటీ కొనసాగిందంటున్నారు. పార్టీలోకి రావాలని, మంచి భవిష్యత్తు

ఉంటుందని, దేశవ్యాప్తంగా కూడా కాంగ్రెస్ కనుమరుగయ్యే పరిస్థితి నెలకొందని సంజయ్ వారికి వివరించారని చెబుతున్నారు. అయితే, ఆ ముగ్గురు నేతలు తమకు ఆలోచించుకునే సమయం ఇవ్వాలని కోరినట్లు సమాచారం. మరో ఇద్దరు కాంగ్రెస్ నేతలతో డీకే అరుణతో ఫోన్ మంతనాలు సాగించినట్లు చెబుతున్నారు. వీరిలో ఒకరు దక్షిణ తెలంగాణకు చెందిన వారు కాగా, మరొకరు ఉత్తర తెలంగాణకు చెందిన నేత అని అంటున్నారు. ఈ పరిణామాలను బట్టి చూస్తే మార్చిలోపు పెద్ద సంఖ్యలో చేరికలకు బీజేపీ సన్నాహాలు చేస్తున్నట్లు తెలుస్తోంది. ఒక్క కాంగ్రెస్ పార్టీ నుంచే 20 నుంచి 30 మంది నేతలు, ఇక, బీఆర్ఎస్ నుంచి మరో 10 నుంచి 20 మంది నేతలు కాషాయ కండువా కప్పుకునే అవకాశం

ఉందంటున్నారు.

ఎన్నికలు ముందస్తుగా వచ్చినా.. షెడ్యూలు ప్రకారం వచ్చినా గెలుపు గుర్రాలను సిద్ధం చేసే పనిలో కమలనాథులు ఉన్నారు. మార్చి నాటికి బలమైన నేతలు పార్టీలో చేరితే ఎమ్మెల్యేలుగా పోటీ చేసే అభ్యర్థులను గుర్తించడం సులభంగా ఉంటుందని, ఆ మేరకు కనరత్తును వేగవంతం చేయాలని ఢిల్లీ పెద్దలు రాష్ట్ర నాయకత్వానికి చెప్పినట్లు తెలుస్తోంది. ఇందులో భాగంగా, కొత్త ఏడాదిలో మార్చిలోపు కాంగ్రెస్, బీఆర్ఎస్ నుంచి కీలక నేతలను బీజేపీలో చేర్చుకునేందుకు రంగం సిద్ధమైనట్లు ఆ పార్టీ వర్గాలు తెలిపాయి. సదరు నేతలను గుర్తించి రాష్ట్ర నేతలు ఇప్పటికే ఢిల్లీ పెద్దలకు సమాచారం అందించినట్లు తెలిసింది. ఈ మేరకు బండి సంజయ్, చేరికల కమిటీ చైర్మన్ ఈటల రాజేందర్, మాజీ ఎమ్మెల్యే కోమటిరెడ్డి రాజగోపాల్ రెడ్డి నుంచి వారు ఎప్పటికప్పుడు సమాచారం సేకరిస్తున్నట్లు పార్టీ వర్గాలు తెలిపాయి. తెలంగాణలో పరిస్థితిపై కేంద్ర హోం మంత్రి అమిత్ షా ఎప్పటికప్పుడు సమాచారం సేకరించడమే కాకుండా చేరికలకు సంబంధించి మార్గదర్శకత్వం చేస్తున్నట్లు తెలుస్తోంది. ఇతర పార్టీల నుంచి వచ్చే నేతలను గుర్తించే విషయంలో క్రియాశీలంగా వ్యవహరించాలని రాష్ట్ర నేతలకు అమిత్ షా సుష్టం చేసినట్లు సమాచారం. పీసీసీ చీఫ్ రేవంత్ రెడ్డిపై ధ్వజమెత్తిన సీనియర్లతో కొందరు బీజేపీలో చేరేందుకు సిద్ధంగా ఉన్నారని, అంతేకాదు, వారిలో నలుగురు నేతలు బీఆర్ఎస్ తో కూడా మంతనాలు జరుపుతున్నారని స్థానిక నాయకులు ఢిల్లీ పెద్దలకు సమాచారం ఇచ్చినట్లు తెలిసింది.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

అఖిల భారతీయ న్యాయవాద పరిషత్-16వ జాతీయ సమితి సదస్సు (డిసెంబర్ 26 2021, హైదరాబాద్)లో సుప్రీం కోర్టు న్యాయమూర్తి జస్టిస్ ఎస్.అబ్దుల్ నజీర్ కీలకోపన్యాసం.

1. సాధారణ పరిశీలనలో తెలిసే అంశాలు

1. అఖిల భారతీయ న్యాయవాద పరిషత్ 16వ జాతీయ సమితి సమావేశాలకు నన్ను ఆహ్వానించడం సంతోషదాయకం. ఇలాంటి సందర్భాలలో ప్రసంగించేందుకు ఆహ్వానం అందుకోవడం, దీనితో న్యాయవాదులతో సంభాషించే అవకాశం దక్కడం నాకు మరింత ఆనందం కలిగిస్తాయి.

2. మూడు దశాబ్దాలుగా, దేశవ్యాప్తంగా న్యాయవాదుల పరిజ్ఞానాన్ని పెంచే విధ్యును అందించే కార్యకలాపాలను నిర్వహిస్తున్న అఖిల భారతీయ న్యాయవాదుల పరిషత్తును అభినందించటం నా ప్రప్రథమ కర్తవ్యం. న్యాయవాద వృత్తిలో ఉన్నవారికి న్యాయవ్యవస్థ గురించిన అవగాహనను అందించే ప్రక్రియను కొనసాగించటం వారు వృత్తిలో రాణించడానికి ఎంతగానో దోహదపడుతుంది. సదస్సులు, కార్యశాలలు నిర్వహించటం న్యాయ సలహా సహాయ కేంద్రాలను నెలకొల్పటం ఒక తైమాసిక వత్రికను క్రమంతప్పకుండా నిర్వహించటం-ఈ మూడు పనులు నాకెంతో ఆనందం కలిగిస్తున్నాయి. న్యాయవ్యవస్థలోని వారి అవగాహన పెంచడానికి చేస్తున్న ప్రయత్నాలలో ఈ జాతీయ సమితి సమావేశం ఒక భాగం.

3. ఈ సంవత్సరం నిర్వహిస్తున్న ఈ జాతీయ సమితి సమావేశాలకు 'భారతీయ న్యాయ వ్యవస్థ నుండి వలస పాలన నాటి వాసన వదిలించటం' అనేది ప్రధానాంశంగా స్వీకరించడం సంతోషించ తగ్గది. ఇది చరిత్రకు సంబంధించిన విషయంగా ఆరంభంలో అనిపించినా, వాస్తవానికి ఇప్పటి మన అవసరాలతో ముడిపడి ఉన్నదే. గత కొద్ది నెలలలోనే నా సోదర న్యాయమూర్తులేగాక, అత్యున్నత న్యాయస్థానపు ప్రధాన న్యాయమూర్తి కూడా ఈ విషయంలో వారు ఆందోళనలో ఉన్నట్లు ప్రకటించటం మీకు తెలిసినదే. శతాబ్దాల అనుభవాలలో నుండి, వంద కోట్లకుపైబడిన భారత ప్రజానీకం ఆకాంక్షలను ప్రతిబింబించేదిగాను, దేశంలో ఇప్పటి

జస్టిస్ ఎస్.అబ్దుల్ నజీర్
సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తి

వాస్తవ పరిస్థితులకు అనుగుణ మైనదిగా ఇది రూపుదిద్దుకొన్నది. సుసంపన్నమైన బహువిధమైన వారసత్వ సంపదగా ఇది మనకు లభించింది. ఈ విషయంలో మీ మధ్య లోతైన చర్చ జరగడానికి ప్రోద్బలమిచ్చేవిధంగా-ఈ అంశంలో నా ఆలోచనలను మీ ముందుంచాలని అనుకుంటున్నాను.

1. ప్రాచీన భారతీయ న్యాయ విధానాలు

4. భారతీయ న్యాయసంహిత ఏదో ఒకచోట నుండో, ఒక గ్రంథం నుండో కాక, అనేకచోట్ల తీసుకొన్న వివిధాంశములతో కూడుకొన్నది. వేదాల నుండి, ఆనాడు అంటే కొన్నివేల సంవత్సరాల క్రితం సమాజంలో వాడుకలో ఉన్న ఆచారాల నుండి మన వ్యవస్థ తొలుత ఒక రూపును సంతరించుకున్నది. కాలక్రమేణ అనేక అంశాలు ఇందులో ప్రవేశించాయి. అలా జోడించిన వాటిలో మన దేశంలో రూపుదిద్దుకొన్నవీ, విదేశాల నుండి దిగుమతి అయినవీ- రెండు రకాలవీ ఉన్నాయి. కొన్ని పాత అంశాలను తొలగించి, వాటి స్థానాన్ని పొందినవి. 8వ శతాబ్దంలో అరబ్బుల దండయాత్ర అనంతరం దేశంలో కొన్నిచోట్ల ఇస్లామిక్ న్యాయవ్యవస్థ వాడుకలోకి వచ్చింది. అదేవిధంగా బ్రిటిష్ వారు పెత్తనం చేసిన రోజులలో-బొంబాయి, కొల్కత్తా, మద్రాసు (చెన్నై)లలో నెలకొల్పిన హైకోర్టులలో - ఎవరికి ఏ వ్యక్తిగత న్యాయచట్టం వర్తింపజేయాలో స్పష్టతలేని సందర్భాలలో ఉపయోగించదగిన చట్టంగా ఆంగ్లేయుల సాధారణ న్యాయ చట్టం ఉపయోగించడం మొదలైంది. పోర్చుగీసులు, పరాసులు కూడా తమ వలసపాలనలో ఉన్న ప్రాంతాలలో తమ తమ న్యాయచట్టాలను ఉపయోగించారు.

5. హిందూదేశంపై దండెత్తి వచ్చి వలసలు స్థాపించినవారు, ఇక్కడి స్థితిగతుల్ని పైపైన మాత్రమే చూసి ఇక్కడ చట్టాన్ని అంటిపెట్టుకొని నడిచే పాలన (Rule of Law), న్యాయసూత్రాలను పాటించటం లేవంటూ తెలిసీ తెలియని వ్యాఖ్యలు చేశారు. తమ విదేశీ భావాలనూ, వ్యవస్థలనూ హిందూదేశంపై రుద్దడానికే వారు ఆ కుంటిసాకులు చెప్పారు. మనను దారి తప్పించే ఈ వ్యాఖ్యలు, తప్పుడు అభిప్రాయాలు ప్రాచీన భారత న్యాయవ్యవస్థను, న్యాయ విధానాలను వాస్తవికంగా ప్రతిబింబించినవి కావు. వారు ఆ తప్పుడు ప్రకటనలు చేయటం వెనుక అజ్ఞానం, లేదా సామ్రాజ్యవాదులకు సహజంగా ఉండే స్వలాభాపేక్ష, హిందూ సంస్కృతీ, నాగరికతల పట్ల వారికి ఉండిన ఏహ్యభావన-ఇవేవైనా కారణాలు కావచ్చు. కాగా దాని ఫలితంగా మన దేశంలోను, విదేశాలలో కూడా హిందూ న్యాయవ్యవస్థ గురించి తప్పుడు అభిప్రాయం నిర్మాణమై, పాతుకుపోయింది.

6. ప్రాచీన హిందూదేశంలో ఎటువంటి న్యాయ వ్యవస్థ ఉండేదో తెలుసుకోవాలంటే, మన గతంలోకి

రామరాజ్యమే శ్రేష్టమైనదని మన రాజు తొలి ప్రతిలో కనిపించే ఈ శ్రీరాముని

రాజైనా అతీతుడ

ప్రయాణించి ప్రాచీన శాస్త్రాలనూ, ఇతర ధార్మిక గ్రంథాలనూ పరిశీలించాలి. అలా పరిశీలించి నపుడు చట్టబద్ధమైన పాలన మీద ఆధారపడిన ప్రాచీన న్యాయవ్యవస్థ ఇక్కడ పరిధివిల్లటమేగాక, ఆ కాలానికి అవి ఎంతో ప్రగతి శీలమైనవనీ, విప్లవాత్మక దృక్పణం కలిగినవీ అని మనకు తెలుస్తుంది. వాటిలో కొన్ని:

అ) రాజు కూడా చట్టానికి లోబడి వ్యవహరించ వలసినవాడే. అతడు తన కర్తవ్యపాలనలో విఫలుడైతే, రాజ్యాధికారాన్ని వదులుకోవలసి ఉంటుంది.

ఆ) న్యాయమూర్తులు న్యాయశాస్త్రానికి విధేయులై స్వతంత్ర నిర్ణయాలు చేయగలవారుగా ఉండేవారు. వారు సమర్థతలో, తమ శాస్త్ర పరిజ్ఞానంలో, నీతి నిజాయితీలలో, నిష్పాక్షికంగా వ్యవహరించటంలో, న్యాయవ్యవస్థ స్వతంత్రతను నిలబెట్టటంలో ఆనాటి ఏ దేశం వారితో పోల్చుచూసినా అత్యున్నత ప్రమాణాలు గలవారుగా ఉండేవారు.

ఇ) అనేక స్థాయిలలో విచారణ జరుపుతూ అవసరాన్నిబట్టి అత్యున్నత స్థానం వరకు నివేదించే విధానం ఉండేది. అత్యున్నత స్థానంలోని న్యాయ మూర్తిని ప్రాడ్వివాకుడని వ్యవహరించేవారు. దిగువ

గంగ నిర్మాతలు భావించారు. రాజ్యాంగం చిత్రం ఆ భావానికి సంబంధించిందే..

చట్టానికి కాదు!

న్యాయస్థానాల నిర్ణయాలను సమీక్షించే అధికారం పై న్యాయస్థానాలకు ఉండేది.

ఈ) ఈనాటి సమాజంలో ఎటువంటి న్యాయ విధానాలను ఆధారం చేసుకొని సహజ న్యాయ సూత్రాలను గౌరవిస్తూ వివాదాలను పరిష్కరిస్తూ న్యాయం, అటువంటి విధానమే ఆనాడు ఉండేది.

ఉ) న్యాయస్థానంలో అనుసరించే విధానాలు, సాక్ష్యాన్ని నమోదు చేసే విధానాలు ఇప్పటి మాదిరిగానే పరిణతి గలిగినవిగా ఉండేవి.

ఊ) నేర సంబంధ వ్యవహారాలలో చట్టపరంగా నేరం రుజువైతే తప్ప, నిందితుడికి (ముద్దాయి) శిక్ష అమలయ్యేది కాదు. ఆస్తుల సంబంధమైన (సివిల్)

వ్యవహారాలలో ఇప్పటిమాదిరిగా నాలుగు దశలు - ఫిర్యాదు చేయడం, దానికి జవాబు దాఖలు చేయడం, విచారించడం, ఆదేశం ఇవ్వడం-అనే దశలు ఉన్న విచారణ క్రమం ఉండేది.

బు) ఒకసారి పూర్తిస్థాయిలో నిర్ణయించిన విషయాలను తిరగతోడక పోవడం (ప్రాజ్ నిర్ణయ- Res Judicata) అనే విధానం అనుసరించేవారు.

బూ) ఒకే వ్యక్తి న్యాయపీఠం అధివసించి, నిర్ణయించడం కాకుండా - ఒకరి కంటే ఎక్కువ మందితో కూడిన ధర్మాసనాలు ఉండేవి. వారు వ్యాజ్యాన్ని సాకల్యంగా విని న్యాయ నిర్ణయం చేసేవారు.

ఎ) రాజు స్వయంగా చేసిన నిర్ణయం (తుది నిర్ణయం) గాక, మిగిలిన అన్ని స్థాయిల నిర్ణయాలను - సమీక్షించవలెనని కోర్ అవకాశం ఇస్తూ ఉండేవారు.

ఏ) ఏ విధమైన అనుకూల దృష్టిగాని భయంతో కూడిన దృష్టితోగాని కాకుండా న్యాయం చేయటమే తమ మౌలిక కర్తవ్యంగా న్యాయస్థానాలు నడిచేవి.

క) ధర్మశాస్త్ర విహిత పాలన (Rule of Law) మన దేశంలోని 'ధర్మరాజ్యం' అనే భావనయే పాశ్చాత్యులలో ఈ రూపం పొందినదని దీనదయాళ్ ఉపాధ్యాయ అభిప్రాయపడ్డారు.

7. నేను ఇప్పటికీ వివరించిన సాధారణాంశాలతోపాటు ప్రాచీన న్యాయవ్యవస్థలోని మరికొన్ని క్లిష్టమైన కీలక లక్షణాలను మరింత లోతుగా పరిశీలించటం ఫలప్రదాయకమవుతుంది. అలా పరిశీలించినపుడే అవి ఎంత న్యాయమైనవో, గహనమైనవో, ఎంత సముచితమైనవో మనం గ్రహించగలుగతాం. ఈ లక్షణాలలో అత్యంత మౌలికమైనది- Rule of Law అని నేడు పిలుస్తున్న 'ధర్మశాస్త్ర విహితపాలన'.

8. ఇటువంటి అధ్యయనానికి పూనుకొన్నప్పుడు, తొలుద్దొక్క తలైతే ప్రశ్న - ప్రాచీన హిందూదేశంలో 'రూల్ ఆఫ్ లా' అమలులో ఉండేదా? ఇందుకు 'అవును' అని చెప్పడానికి అనేక నిదర్శనాలు శాస్త్ర గ్రంథాలలో, పురాణేతిహాసాలలో కనిపిస్తాయి. మహాభారతం ఇలా చెప్పింది : "తన ప్రజలను కాచి రక్షిస్తూ ఉంటానని ప్రమాణం చేసి, ఆ విధిలో విఫలమైనట్లయితే, ఒక పిచ్చికుక్కను శిక్షించినట్లుగా - ఆ రాజును శిక్షించాలి." "ప్రజలను సంరక్షించ

డానికి బదులుగా వారి ఆస్తిపాస్తులను కాజేయటానికి పూనుకొనే రాజును, ఎవరి నుండి మంచి సలహాలను తీసికోకుండా, వారి మంచి మాటలను పెడచెవిని పెట్టే రాజు - అతడు రాజు కానే కాదు, ప్రజల నావరించిన ఒక దౌర్భాగ్యం - కాబట్టి అతడిని ప్రజలు అంతమొందించాలి." ఈ పదాలు కటువుగా ఉండటం, ఇప్పటి ఆలోచనలను ప్రతిబింబించేవిగా ఉండటం గమనార్హం. కానీ సందేశం సుస్పష్టం- "రాజు చట్టానికి అతీతుడు కాదు."

9) దీనిలో అంతర్భాగంగా ఉన్న అంశాలు చెప్పేదేమంటే - రాజ్యానికి ఉన్న సర్వసత్తాక ప్రతిపత్తి ఆ సమాజ సమష్టి ఆకాంక్షలకు ప్రతిబింబించేది మాత్రమే. సంప్రదాయకంగా వస్తున్న ఆ ఆకాంక్షల వుంజాన్ని ధిక్కరించినట్లయితే, రాజు తన అధికారాన్ని త్యజించక / కోల్పోక తప్పదు. చారిత్రక యుగంలో - మౌర్యుల పాలనా కాలంలోకి చూసి నట్లయితే, అర్థశాస్త్రంలో రాజు విధులను కౌటిల్యుడు ఇలా వివరించాడు.

ప్రజాసుఖే సుఖం రాజ్ఞః ప్రజానాంచ హితే హితమ్ | నాత్యప్రియం హితం రాజ్ఞః ప్రజానాంతు ప్రియం హితమ్ ||

తన ప్రజల సుఖంలోనే రాజు సుఖం ఇమిడి ఉంటుంది. ప్రజల హితంలోనే రాజు మేలు కూడా నిహితమై ఉంటుంది. తనకు నచ్చినదానిని మంచిదిగా భావించటం కాక, ప్రజలకు మేలైన రించేది, ప్రజల మెప్పు పొందిన దానినే రాజు తనకు మేలైనదిగా, ఇష్టమైనదిగా స్వీకరించాలి-అని దీని భావం. ప్రాచీన కాలం నాటి మరికొందరు విజ్ఞుల పలుకులను కూడా నేను ఉదాహరిస్తాను. వాటిని బట్టి మన దేశంలో ప్రాచీన కాలంలో న్యాయ వ్యవస్థలు ఎలా ఉండేవో గ్రహించవచ్చు.

10. కౌటిల్యుని విషయమే తీసుకుంటే, రామాయణ కాలం నుండి అమలులో ఉన్న విషయాలనే ఆయన తన గ్రంథంలో పొందు పరిచాడు. అయోధ్యకు రాజైన శ్రీరాముడు తాను ఎంతగానో ప్రేమించిన తన భార్యను- ఆమె గురించి తనకు ఏ మాత్రం సందేహం లేకపోయినా - తన ప్రజలు సందేహాస్పద దృక్పథంతో చూస్తున్నారని కాబట్టి-త్యజించవలసి వచ్చింది. అపహరించుకొని పోయినవాని అదుపులో ఏడాదికిపైబడి ఉన్నందున ప్రజలలో మొలకెత్తిన సందేహానికి తల ఒగ్గుతూ - అది తనకు హృదయాఘాతమే అయినా- రాముడు నెరవేర్చాడు.

11. ఒక సాధారణ మత్స్యకారుడు హస్తినాపురం రాజుకు ఒక షరతు విధించిన ఘట్టం మనకు మహాభారతంలో కనబడుతుంది. ఆ మత్స్యకారుని కుమార్తెను తనకిచ్చి వివాహం చేయవలసిందని రాజు అడిగినప్పుడు, ఇప్పుడు యువరాజుగా ఉన్న కుమారునిగాక, తన కుమార్తెకు పుట్టే కుమారునికి

కౌటిల్యుని విషయమే తీసుకుంటే, రామాయణ కాలం నుండి అమలులో ఉన్న విషయాలనే ఆయన తన గ్రంథంలో పొందు పరిచాడు. అయోధ్యకు రాజైన శ్రీరాముడు తాను ఎంతగానో ప్రేమించిన తన భార్యను- ఆమె గురించి తనకు ఏ మాత్రం సందేహం లేకపోయినా - తన ప్రజలు సందేహాస్పద దృక్పథంతో చూస్తున్నారని కాబట్టి-త్యజించవలసి వచ్చింది. అపహరించుకొని పోయినవాని అదుపులో ఏడాదికిపైబడి ఉన్నందున ప్రజలలో మొలకెత్తిన సందేహానికి తల ఒగ్గుతూ - అది తనకు హృదయాఘాతమే అయినా- రాముడు నెరవేర్చాడు.

రాజ్యం అప్పగిస్తానని మాట ఇస్తేనే తన కుమార్తెను ఇచ్చి వివాహం చేస్తానని అతడు చెబుతాడు. తాను సింహాసనాన్ని అధిష్టించబోనని ప్రకటించటమేగాక, మునుముందు తన సంతానం ఆ సింహాసనానికై పోటీపడే సందర్భమే రాకుండా తాను జీవితాంతం బ్రహ్మచారిగా ఉండిపోతానని యువరాజు దేవప్రతుడు భీష్మ ప్రతిజ్ఞ చేయటం ఆ గ్రంథంలో ఒళ్లు పులకరింపచేసే ఘట్టాలలో ఒకటి. న్యాయం అందించే వారు ఇక్కడ గ్రహించవలసిన విషయం, ఒకసారి మాట ఇస్తే- అతడు మహారాజే అయినప్పు టికీ-వచనబద్ధుడై ఉండక తప్పదు. చట్టాన్ని ఉల్లంఘించే వెసులుబాటు అతనికి లేదు. అంతేకాదు మహారాజుగా తాను ఎంత శక్తిమంతుడైనప్పటికీ - తన కుమార్తెను తెచ్చి వివాహం చేయాలని తన రాజ్యంలోని అతి సామాన్యుడినైనా బలవంతపెట్టే అధికారం మహారాజుకు లేదు. ఆ అతి సామాన్య

(జనపద సంధిపు) న్యాయస్థానాలు ఉండేవి. ఆ న్యాయ స్థానాలలో ముగ్గురు న్యాయమూర్తులు, ముగ్గురు అమాత్యులూ ఉండేవారు.

13. ఆనాటి ప్రముఖ న్యాయవేత్తలలో మనువు, యాజ్ఞవల్క్యు, కాత్యాయనుడు, బృహస్పతి తదితరులే గాక వాచస్పతిమిశ్రునివంటి వ్యాఖ్యాతలు కూడా ప్రసిద్ధులు. వారు తమ రచనలలో అతి ప్రాచీన కాలం నుండి తమ కాలంవరకు హిందూ దేశంలో పరిధివిల్లిన న్యాయ వ్యవస్థలను గురించి విపులంగా పేర్కొన్నారు.

14. బృహస్పతి తెలియజేస్తున్న దానిసనుసరించి - కుటుంబ న్యాయస్థానంతో ఆరంభించి, రాజు వరకు పైకి పోగల వివిధ స్థాయిల న్యాయస్థానాలుండేవి. దిగువ స్థాయిలో కుటుంబ తగాదాలను తీర్చే మధ్యవర్తి, తీర్పురి ఉండేవాడు. అపై న్యాయస్థానాలలో న్యాయమూర్తులు ఉండేవారు. ముఖ్య

తుది తీర్పు వెలువరిస్తున్నది. తేడా ఇంత మాత్రమే.

17. దేశ సర్వసత్తాక సార్వభౌమాధికారం వివిధ స్థాయిల న్యాయస్థానములన్నింటికీ మూలబలం సమకూరుస్తున్నది. హిందూ దేశంలోని న్యాయ వితరణ విధానంతో దోషులను శిక్షించి (దండించి) నిర్దోషులకు, బాధితులకు న్యాయం చేయడమనేది సర్వసత్తాక సార్వభౌమాధికార నిర్వహణలో ఒక భాగమే.

18. ప్రారంభంలో రాజునే ధర్మానికి మూల స్రోతస్సుగా భావించేవారు. స్వయంగా రాజే తీర్పు చెప్పి న్యాయం నిలబెట్టాలని ప్రజలంతా ఆకాంక్షించే వారు. అప్పుడు న్యాయశాస్త్ర కోవిదుల సహాయంతో ధర్మసూత్రాలకు అనుగుణంగానే రాజు తీర్పు ఉండేది. న్యాయస్థానం బహిరంగంగా (సభలో) విచారణ జరిపి తీర్పునివ్వాలి. ఈ విచారణ నిర్వహించే సమయంలో నివేదించడానికి, సాక్షులిప్స డానికి వచ్చేవారని బెదరగొట్టే విధంగా తన వేషభాషలు ఉండకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. ఎటువంటి రాగద్వేషాలకూ లోనుకాకుండా నిర్ణయిస్తానని తన నిష్పాక్షిక వైఖరిని ప్రకటిస్తూ ప్రమాణం చేయాలి. కాత్యాయనుడు ఇలా రాశాడు: “నిరాడంబరమైన దుస్తులు ధరించి రాజు కొలువు కూటంలోకి రావాలి. తూర్పుదిశగా ముఖంపెట్టి ఆసీనుడు కావాలి. బాధితులూ, సాక్షులూ చెప్పే మాటలను శ్రద్ధగా వివాలి. ప్రాడ్మివాకుడు (ప్రధాన న్యాయమూర్తి) ఇతర న్యాయమూర్తుల, మంత్రుల సహాయంతో బ్రాహ్మణ సలహాదారుల సహకారంతో రాజు తన విధిని నిర్వహించాలి. ఈ విధంగా ధర్మబద్ధంగా కర్తవ్య నిర్వహణ చేసే రాజు స్వర్గంలో స్థానమేర్పరుచుకోగలడు.”

19. పైన చెప్పిన మాటలన్నీ ఎంతో ప్రాముఖ్యం ఉన్నవి. రాజు ‘వివేతేషుడు’ (నిరాడంబరమైన వస్త్రాలు ధరించినవాడు) కావాలి. నివేదించడానికి వచ్చినవారు రాజు వేషాన్నో, ఔధత్యాన్నో చూసి భయపడే స్థితి ఉండరాదు. అతడు రాగద్వేషాలకు లొంగేవానిగా కాక న్యాయసూత్రాలసనుసరించి వ్యవహరిస్తాడనే నమ్మకం అందరిలో ఉండాలి. ధర్మశాస్త్రానుగుణంగా రాజు వ్యవహారాలను చక్కదిద్దుతూ ఉన్నట్లయితే, స్వయం నియంత్రణ పాటిస్తున్నట్లయితే, అగ్ని వలె ఏడురంగుల ప్రభలతో అతడు వెలుగొందుతూ ఉంటాడని నారదుడు చెప్పాడు.

ధర్మాసనం మీద ఆసీనుడైన రాజు వివస్వంతుని వలె నిష్పక్షపాతంగా వ్యవహరించాలి. వివస్వంతుడు ధర్మమూర్తియైన యమధర్మరాజు కుమారుడు, అతని పేరున ప్రమాణం చేయటం నిష్పక్షపాతబుద్ధికి నిదర్శనం (నారదుడు).

(ఇంకా ఉంది)

అను: డా॥ పద్మి విజయసారథి

ప్రారంభంలో రాజునే ధర్మానికి మూల స్రోతస్సుగా భావించేవారు. స్వయంగా రాజే తీర్పు చెప్పి న్యాయం నిలబెట్టాలని ప్రజలంతా ఆకాంక్షించేవారు. అప్పుడు న్యాయశాస్త్ర కోవిదుల సహాయంతో ధర్మసూత్రాలకు అనుగుణంగానే రాజు తీర్పు ఉండేది. న్యాయస్థానం బహిరంగంగా (సభలో) విచారణ జరిపి తీర్పునివ్వాలి. ఈ విచారణ నిర్వహించే సమయంలో నివేదించడానికి, సాక్షులిప్స డానికి వచ్చేవారని బెదరగొట్టే విధంగా తన వేషభాషలు ఉండకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

వ్యక్తి విధించే నిబంధనలకు లోబడితేనే వ్యవహారం ముందుకు నడుస్తుంది. ప్రాచీనకాలంలో రాజులు నిరంకుశులనీ, నియంతలనీ - వారి మాట లేదా ఆదేశం నిరభ్యంతరంగా అమలయ్యేదని, ప్రజల హక్కులకు హామీ లేదని అనుకోకూడదని ఈ ఉదంతం స్పష్టపరుస్తుంది.

గ) ప్రాచీన హిందూ దేశంలో న్యాయవ్యవస్థ.

12. కౌటిల్యుని అర్థశాస్త్రం (క్రీ.పూ. 322-292 మధ్య మగధ రాజ్యాన్ని పాలించిన మౌర్య చంద్ర గుప్తుని ప్రధానమంత్రిగా కౌటిల్యుడిని గుర్తిస్తారు) ప్రకారం ఆనాటి రాజ్యం స్థానీయ, ద్రోణముఖ, ఖర్వాటిక, సంగ్రహణ అనే నాలుగు రకాల పాలనా విభాగాలుగా (నేటి జిల్లాలు, తాలూకాలు, ఫిర్యాలు వంటివి అనుకోవచ్చు) ఉండేది. స్థానీయ అనేది 800 గ్రామాలకు మధ్య నిర్మించిన ఒక దుర్గం కలిగి ఉండేది. ద్రోణముఖ అనేది 400 గ్రామాల మధ్యన, ఖర్వాటిక అనేది 200 గ్రామాల మధ్యన దుర్గం కలిగి ఉండగా, సంగ్రహణ అనేది 10 గ్రామాలకు కేంద్రంగా ఉండేది. ప్రతి సంగ్రహణలో న్యాయ స్థానాలూ ఉండేవి. రెండు జిల్లాలు కలిసి చోట్ల కూడా

న్యాయాధీశుల స్థాయి దాటిన తర్వాత ప్రాడ్మివాకుడు లేదా అధ్యక్షుడు ఉన్న న్యాయస్థానం, ఆపైన రాజు స్వయంగా తీర్పు ప్రకటించే న్యాయస్థానం ఉండేవి.

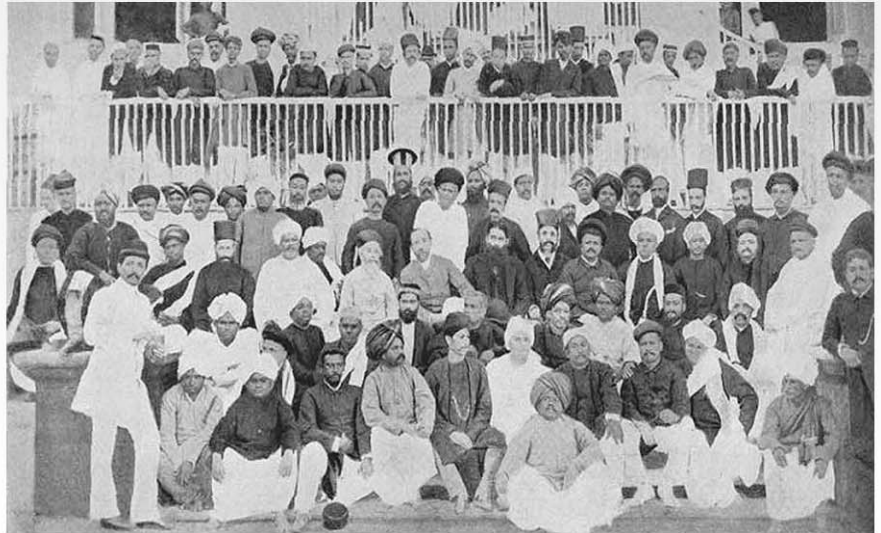
15. వివాదాల ప్రాధాన్యాన్ని బట్టి న్యాయస్థానాల అధికారపరిధి ఉండేది. చిన్న చిన్న వివాదాలను దిగువ న్యాయస్థానాలలో పరిష్కరించేవారు. అత్యధిక ప్రాధాన్యంగల వివాదాలను రాజు విచారించేవాడు. పై న్యాయస్థానం చెప్పిన తీర్పు దిగువ న్యాయస్థానం చెప్పిన తీర్పును రద్దు చేసేదిగా ఉండేది. వాచస్పతి మిశ్రుడు ఇలా అన్నాడు: క్రమంగా పైకి వచ్చే వివాదాలలో తీసుకొన్న నిర్ణయాలు-ఉన్నత స్థాయిలో అవగాహనతో కూడుకొన్నవై ఉన్నందున- అందరినీ బద్ధులను చేసేవిగా ఉండేవి.

16. ఈనాడు కూడా ఇదేవిధమైన వివిధ స్థాయిల న్యాయాలయాల (గ్రామ న్యాయస్థానం, మున్సిఫ్, సివిల్ జడ్జి, జిల్లా జడ్జి, ఉన్నత న్యాయ స్థానం, అంతిమంగా అత్యున్నత న్యాయస్థానం) పనిచేస్తున్నాయి. తెలిసో, తెలియకో మనం ప్రాచీన పరంపరనే అనుసరిస్తున్నాం. రాజు తీర్పునిచ్చే న్యాయస్థానానికి బదులుగా అత్యున్నత న్యాయస్థానం

కొన్ని శతాబ్దాల మహా మౌనం తరువాత అంకురించిన భావ చైతన్యాన్ని వ్యక్తీకరించడానికి చారిత్రక పరిస్థితులు సృష్టించి ఇచ్చిన అసమాన వేదిక భారత జాతీయ కాంగ్రెస్. జాతీయ కాంగ్రెస్ ఆవిర్భావం అంటే చరిత్రకందని పీడన మీద వినిపిస్తున్న వందలాది పీల గళాలన్నీ ముక్తకంఠమై గర్జించడానికి జాతిలో ఆత్మశక్తిని దట్టించి, ఐక్యతను అద్దిన అద్భుతఘట్టం. స్వరాజ్య సమరంలో ఐదు దశాబ్దాలకు పైగా, స్వతంత్ర భారతంలో ఇంకో ఆరు దశాబ్దాలకు పైగా కాంగ్రెస్ నిర్వహించిన పాత్ర ఆధునిక భారత చరిత్రలో సింహభాగమే అవుతుంది. జాతి స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి, ఆపై దేశ నిర్మాణానికి వందేళ్ల పాటు ముందు నిలిచిన సంస్థ జాతీయ కాంగ్రెస్. అందుకే స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో, స్వాతంత్ర్యానంతర భారతదేశంలో కాంగ్రెస్ ప్రస్తావన లేని ఒక్క చరిత్ర వాక్యాన్ని ఊహించడం, రాయడం సాధ్యం కాదన్నది ఎవరికీ ఎన్ని విభేదాలు ఉన్నా అంగీకరించవలసిన వాస్తవం. కానీ ఆ విభేదాలు సహేతుకమైనవే కావచ్చు.

ఆవిర్భావం

జాతీయ కాంగ్రెస్ ఆవిర్భావం, పరిణామం పరిశీలిస్తే 'పంచతంత్రం'లో నూకల కింద వల పన్నిన విషయం తెలియక వాలి, తరువాత కలిసికట్టుగా వలతో సహా ఆకాశంలోకి ఎగిరిపోయిన కపోతాలు గుర్తుకు వస్తాయి. పక్షిశాస్త్రజ్ఞుడు అలెన్ ఆక్లేవియన్ హ్యూమ్ ను కాంగ్రెస్ స్థాపన పనికి ఎంచుకోవడం చూస్తే ఇదే గుర్తుకు వస్తుంది. ఈస్టిండియా కంపెనీ, బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రభుత్వం భారతీయులకు ఇంగ్లీష్ అనే గవాక్షం ద్వారా ప్రపంచాన్ని చూసే అవకాశం ఇచ్చింది. తామున్న

1885లో బాంబేలో జరిగిన జాతీయ కాంగ్రెసం తొలి సభకు హాజరైన ప్రతినిధులు

వెలుగు చీకట్ల జాతీయ కాంగ్రెస్

పరిస్థితిని సమీక్షించుకునే అవకాశం కల్పించింది. ఇంగ్లీష్ నేర్చిన తొలితరానికి మొదట్లో కొన్ని భ్రమలు ఉన్నాయి. అవి తొలగినాక, ఇంగ్లీష్ ఇచ్చిన చైతన్యంతోనే బ్రిటిష్ వారి ప్రభావం నుంచి భారతీయులు ఎగిరిపోయారు. అలాగే కాంగ్రెస్ తొలితరం నేతలు బ్రిటిష్ ఇండియా మీద చాలా భ్రమలు పెట్టుకున్నారు. తరువాత అవన్నీ చెదిరిపోక తప్పలేదు. అందుకే 'అంతుచిక్కని కొన్ని పరిస్థితులలో' భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ ఆవిర్భవించిందని డాక్టర్ భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్య, 'కాంగ్రెసు చరిత్ర'లో పేర్కొనడం సబబే అనాలి.

బ్రిటిష్ ఇండియా వ్యవసాయ శాఖ కార్యదర్శి పదవిని కోల్పోయిన సివిల్ సర్వెయింట్ హ్యూమ్ జాతీయ కాంగ్రెస్ సంస్థకు రూపునిచ్చాడు. దాదా భాయ్ నౌరోజీ, దిల్లా ఎదుట్లీ వాచా, ఉమేశ్ చంద్ర బెనర్జీ మన్రోహన్ ఘోష్, విలియం వెడర్లేబర్న్ కూడా సంస్థ వ్యవస్థాపకులుగా వినుతికెక్కారు. కాంగ్రెస్ 'అధికారిక చరిత్రకారుడు' పట్టాభి వ్యాఖ్య నిజమే అయినట్లు శ్వేతజాతీయుడే అయినా హ్యూమ్ (స్కాట్లాండ్ వాసి) భారతీయులంతా ఒకే త్రాటిపైకి వచ్చి పోరాడడానికి మొదటిసారి ఎందుకు రంగం సిద్ధం చేశాడు? వైస్రాయ్ లార్డ్ డఫ్రిన్ ఆశీస్సులతోనే ఏవో హ్యూమ్ కాంగ్రెస్ ను రంగం మీదకు తెచ్చాడు. ఎందుకు? 1885 నాటికి కొన్ని ప్రమాదకర

సంకేతాలు, సవాళ్లు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ముందు నిలిచాయి. అందులో అంతర్గతమైనది - అప్పటి గిరిజన, రైతాంగ పోరాటాల తీవ్రత. ఈ ప్రమాదం గురించి సీబిడి నివేదికలు భయపెట్టాయి. నిజానికి 1857-58 ప్రథమ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం, తరువాత వాసుదేవ బల్వంత్ షాద్వి (1879) రామోషి రైతాంగ పోరాటం చదువుకున్న మధ్య తరగతిలో వస్తున్న ప్రతికూల దృక్పథానికి సంకేతంగా ఆ ప్రభుత్వం భావించింది. అఫ్ఘానిస్తాన్ లో తల దూర్చడం వల్ల ఆగ్రహంతో ఉన్న జారిస్ట్ రష్యా దాడి చేయవచ్చునన్న భయం కూడా బ్రిటిష్ వారిని కాంగ్రెస్ స్థాపనకు పురికొల్పిందన్న వాదన ఉంది. 1885 మార్చికి 'రష్యా గుబులు' తారస్థాయికి చేరింది. ఒకవేళ అది జరిగితే ప్రజలను ఏకంచేసి ఒక రక్షణ కవచంగా మలుచుకోవడానికి ఒక జాతీయ స్థాయి సంస్థ అవసరమన్న పథకం కూడా కాంగ్రెస్ పునాదులలో ఉంది. ఇలాంటి ప్రమాదం ఒకటి పొంచి ఉందని తనకు అతీతశక్తులు చెబుతున్నాయని హ్యూమ్ ప్రచారం చేసేవాడు. అయితే దేశంలో చెదురుమదురుగా వినిపిస్తున్న నిరసన గళాలను ఏకం చేయడానికి ఒక సంస్థను నెలకొల్పాలని దివ్యజ్ఞాన సమాజం అప్పటికే ఒక ఆలోచనలో ఉన్నట్లు, హ్యూమ్ ద్వారా అది కార్యరూపం దాల్చినట్లు చెబుతారు. "ఇండియాలోని

రాహుల్

వైస్రాయ్ ఆశీర్వాదము పొందిన తరువాత హ్యూము సీమకు వెళ్లి, కాంగ్రెసు స్థాపనమును గూర్చి రిప్పును, డెల్టాభి ప్రభువులను కూడా సంప్రతించాడని" పట్టాభి ఒకచోట చెబుతారు. 'హ్యూమ్ కాంగ్రెసుకు ఫాదర్. డెల్టాభి గాడ్ ఫాదర్' అని డబ్ల్యూ బెనర్జీ బాహుటంగానే చెప్పారు. లాలా లజపతిరాయ్ ఇంకో అడుగు ముందుకేసి 'కాంగ్రెస్ ఆంగ్ల సృష్టి. డెల్టాభి కపోల కల్పితం' అన్నారు. హ్యూమ్, డెల్టాభి ఉద్దేశాలు ఏమైనా ఇలాంటి ఒక సంస్థ ఏర్పాటుకు నాటి పరిస్థితులు చాలా అనుకూలంగా ఉన్నాయి. బ్రహ్మ సమాజం, ఆర్య సమాజం, రామకృష్ణ మిషన్ వంటి సంస్థలు భారతీయుల చింతనలో తెచ్చిన మార్పులు ఉన్నాయి. సాంస్కృతిక పునరుజ్జీవనంతో భారతీయ పురిటిన్వోపులు మొదలైనాయి. సమాజంలో రాజకీయ అవసరాలూ ఉన్నాయి.

ఏకమైన గళాలు

భారతదేశానికి ప్రాతినిధ్య ప్రభుత్వం కావాలని అప్పటికే ఇంగ్లండ్ లోను, ఇక్కడ కలిపి పదికిపైగా

పీఎం హ్యూమ్

అనిబెసెంట్

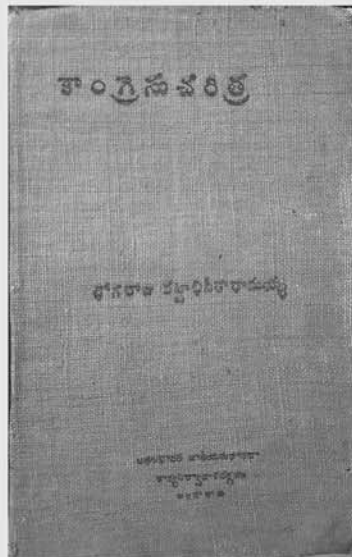
సంస్థలు డిమాండ్ ను వినిపిస్తున్నాయి. బెంగాల్ బ్రిటిష్ ఇండియా సొసైటీ, బ్రిటిష్ ఇండియా సొసైటీ, బాంబే అసోసియేషన్, లండన్ ఇండియన్ సొసైటీ, మద్రాస్ నేటివ్ అసోసియేషన్, పూనా సార్వజనిక సభ, మద్రాసు మహాజన సభ, ఇండియా లీగ్ వంటివి ఇలాంటివే. జాతీయ స్థాయిలో ఒక సంస్థ ఏర్పాటుకు జరుగుతున్న ప్రయత్నానికి ఈ సంస్థల డిమాండ్ ఉపయోగపడింది. అదే సమయంలో హ్యూమ్ కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయం స్నాతకోత్సవంలో ఇచ్చిన

పిలుపుతో 1884లో ఇండియన్ నేషనల్ యూనియన్ సంస్థ ఆవిర్భవించింది. 1885లో నౌరోజీ సూచన మేరకు అదే ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ అని పేరు మార్చుకుంది. మొదట పూనా నగరంలో సమావేశాలు జరపాలని అనుకున్నా హఠాత్తుగా కలరా వ్యాపించడంతో వేదిక బాంబే నగరానికి మారింది. డిసెంబర్ 28-31, 1885న డబ్ల్యూ బెనర్జీ అధ్యక్షునిగా జాతీయ కాంగ్రెస్ తొలి సమావేశాలు గోకుల్ దాస్ తేజ్ పాల్ సంస్కృత కళాశాలలో జరిగాయి. పూనా సార్వజనిక సభ ఈ బాధ్యతను భుజాలకెత్తుకుంది. అలా ఒక విశాల ప్రాతిపదికతో, విస్తృత చర్చ అనంతరం భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ రూపుదాల్పింది. తొలి మహా సభలకు హాజరైన 72 మంది ప్రతినిధులలో భారతీయ సాంఘిక జీవనంలో పలు విధాలుగా ప్రసిద్ధులే ఉన్నారు. నౌరోజీ, ఫిరోజ్ షా మెహతా, హ్యూమ్, జిజి అగార్ వల్, కెటి తెలంగ్, పి. రంగయ్యనాయుడు, ఎస్. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యర్, జి. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యర్, ఎం. వీరరాఘవాచార్యులు

'కాంగ్రెసు చరిత్ర అనగా భారత స్వాతంత్ర్య సంగ్రామ చరిత్రమన్నమాట' అన్న వాక్యంతోనే భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్య తన 'కాంగ్రెసు చరిత్ర' రచనను ఆరంభించారు. వాస్తవాలు పరిశీలిస్తే స్వరాజ్య సమర చరిత్ర ఆ వ్యాఖ్యాన్ని ప్రతిబింబించదు. కాంగ్రెస్ తొలితరం నాయకత్వం లక్ష్యం బ్రిటిష్ పాలనను అంతం చేయడం కాదు, కొనసాగేందుకు సహకరించడం. తాము బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా మాట్లాడడం లేదు కాబట్టే సంస్థ కొనసాగుతోంది అని గోఖలే అంతటివారు అంగీకరించారు. అలాగే ఇది ఆంగ్ల విద్యను అభ్యసించినవారి కోసం తలపెట్టిన సంస్థ. స్వరాజ్య సమరంలో భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ అగ్రస్థానంలో ఉందన్న వాస్తవాన్ని కాదనకుండానే, ఎన్నో సంస్థలు, ఎందరో వ్యక్తులు ఆ యజ్ఞంలో భాగస్వాములయ్యారనీ, సమిధలయ్యా రనీ చెప్పక తప్పదు. కానీ ఈ చారిత్రక సత్యం కాస్త మరుగున పడి, సాధారణ ప్రజానీకం కూడా భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్య తెచ్చినది జాతీయ కాంగ్రెస్ అన్న అభిప్రాయంలో ఉడిపోతున్నారు. కాంగ్రెస్ వాదుల త్యాగం గొప్పదే. మిగిలినవారి త్యాగమూ స్మరణీయమే.

నిజానికి కాంగ్రెస్ ఆరంభంలో బ్రిటిష్ పాలన నుంచి భారతజాతి విముక్తిని కోరలేదన్నది ఒక చేదు నిజం. దీనిని స్థాపించిన అలెన్ ట్కేవియర్ హ్యూమ్ బ్రిటిష్ జాతీయుడు. భారతదేశంలో ప్రజాభిప్రాయాన్ని మలచగల ప్రముఖులను తమకు అనుకూలంగా మలుచుకునే ఉద్దేశమే ఆ సంస్థ స్థాపనలో కనిపించి కనిపించని అజెండా. ఇది చాలామంది రచయితలు, చరిత్రకారులు అంగీకరించే వాస్తవం. ఆదిలో జాతీయ కాంగ్రెస్ పాలనలో భారతీయులను

తొలితరం కాంగ్రెస్ లో కనిపించేది

భాగస్వాములను చేస్తే చాలునే అనుకుంది. ఇక్కడ నుంచి శ్వేతజాతి నిష్ఠుమించాలని కోరుకోలేదు. 'మై ఇయర్స్ ఇన్ ఇండియా' పుస్తకంలో లార్డ్ హార్డింజ్ ఇలా రాసుకున్నాడు, 'ఒకవేళ ఇంగ్లీష్ వారు భారతదేశాన్ని వీడిపోతే, వారు ఆడెన్ చేరక ముందే భారతదేశం వారిని వెనక్కి పిలుస్తుంది' అన్న నమ్మకమే నాటి కాంగ్రెస్ ప్రముఖులలో ఉండేది. ఇది గోపాలకృష్ణ గోఖలేతో 1908లో హార్డింజ్ జరిపిన సంభాషణ సమయంలో వచ్చిన మాటే. మేమే కనుక దేశం వీడి వెళ్లిపోతే మీరు

ఏమనుకుంటారు అని హార్డింజ్ అంటే, గోపాలకృష్ణయ్య ఆడెన్ చేరకుండానే టెలిగ్రామ్ ఇచ్చి వెనక్కి రప్పించుకుంటాం అన్నారు.

తమకు స్వయం సమృద్ధి దృష్టి, పాలనా సామర్థ్యం లేవనే ఆంగ్ల విద్యను అభ్యసించిన తొలితరం భారతీయులలో ఎక్కువ మంది నమ్మారు. వారే కాంగ్రెస్ లో అగ్రనేతలు. ఆంగ్ల విద్యను అభ్యసించి, మేధావులుగా పేర్గాంచిన వారందరినీ ఒక వేదికపైకి తేవాలన్న ధ్యేయంతోనే హ్యూమ్ కాంగ్రెస్ స్థాపన యోచన చేశాడు. భారతీయులలోని దిగువ మధ్య తరగతి మీద అదుపు సాధించడానికి, బ్రిటిష్ వారంటే లెక్క చేయని పొగరు ఉపన్యాసకుల బారి నుంచి వారిని కాపాడడానికి, వారి ఆగ్రహం బద్దలు కాకుండా చూడడానికి కాంగ్రెస్ ను స్థాపించినట్టు ఆయన చెప్పుకున్నాడు. 'ది ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్' పేరుతో బిపిన్ చంద్ర రాసిన పుస్తకంలో, 'భారతీయులకు సమాన హక్కులు ఇవ్వాలని హ్యూమ్ కోరుకోలేదు. భారతీయులు ఆయుధాలు కలిగి ఉండడాన్ని నిషేధిస్తూ ఆంగ్లేయులు చేసిన తీర్మానాన్ని ఆయన సమర్థించాడు. సిపాయిల తిరుగుబాటుపై తనకున్న జ్ఞాపకాల దృష్ట్యా తాను భారతీయులకు ఆయుధాలు ఇవ్వరాదన్న తీర్మానాన్ని సమర్థించకుండా ఉండలేను' అని హ్యూమ్ ప్రకటించిన విషయాన్ని సమోదు చేశారు.

కాంగ్రెస్ స్థాపకుడు హ్యూమ్ అని చరిత్రలో

నెహ్రూ, ఇందిరా, రాజీవ్

వంటి నాయకులతో పాటు మహాదేవ గోవింద రానాడే (శాసనసభ సభ్యుడు, పూనా), కె. సుందరరామన్, ఆర్టీ భండార్కర్ (పండితులు), ఆర్. రఘునాథరావు (డిప్యూటీ కలెక్టర్, మద్రాసు) వారిలో కొందరు. ఇక్కడకు వచ్చిన ప్రతినిధులలోను, ప్రసంగించిన ప్రతి వక్తలోను దేశం కోసం ఇప్పుడే ఒక వాస్తవికమైన

కార్యక్రమం మొదలైందన్న విశ్వాసం కనిపించిందని ఈ సంఘటనను నమోదు చేసిన కలకత్తా వారపత్రిక 'రయిన్ అండ్ రయ్యత్' వ్యాఖ్యానించడం సత్య దూరం కాదు. అయితే భారతీయ సమాజంలో పెల్లుబుకుతున్న ఆగ్రహాన్ని కూడా 'సేఫ్టీ వాల్సు' ద్వారా అంటే చట్టబద్ధమైన మార్గాలలో నిరసనను

వ్యక్తం చేసే ప్రక్రియ ద్వారా. తాము అనుకున్నట్లుగా మలచాలన్న శ్వేతజాతి వ్యూహం మాత్రం అద్భుతంగా అమలైంది.

తొలినాటి ఆశయాలు

'దేశ పురోభివృద్ధికి కృషి చేసే కార్యకర్తల మధ్య స్నేహసౌహార్ద్ర భావాలను నెలకొల్పడమే' ప్రధాన ఎజెండాగా బొంబాయి సమావేశాలు ప్రారంభమైనాయి. కుల, మత, ప్రాంతీయ దురభిమానాలను తొలగించి జాతీయ సమైక్యతను సాధించడం, సాంఘిక సమస్యల మీద విద్యావంతులు తమ అభిప్రాయాలను వెల్లడించడం, ఈ సమస్యల పరిష్కారానికి మార్గాలు అన్వేషించడం కాంగ్రెస్ లక్ష్యాలు. కానీ ఎంత మహా ప్రయాణమైనా ఒక్క అడుగుతోనే ప్రారంభమవుతుంది. రెండవ మహాసభలు (1886) కలకత్తాలో జరిగాయి. అప్పుడే ఈ సంగతి రుజువైంది. దీనికి హాజరైన 436 మంది ప్రతినిధులు స్థానిక ప్రజా సంఘాల నుంచి ఎంపికై వచ్చినవారే. కాంగ్రెస్ దేశవ్యాప్తమైంది. రాజ్యాంగ,

బ్రిటిష్ విధేయతే!

నమోదైనప్పటికీ, దీనికి అసలు కారకుడు వైస్రాయ్ డబ్లిష్. కానీ కాంగ్రెస్ స్థాపన తన ఆలోచనే అన్న వాస్తవాన్ని బహిర్గతం చేయకూడదని షరతు విధించాడు. అంటే ఇది ఒక బ్రిటిష్ అధికారిది కాదు, నేరుగా వైస్రాయ్ స్వకపోల కల్పితమే. ఈ విషయాన్ని కాంగ్రెస్ నాలుగో సమావేశాలలో (1888) ఉమేశ్ చంద్ర బెనర్జీ వెల్లడించారు. 'బెంగాలీ బాబు వాళ్ల పాఠశాలల గురించి, కాలవల గురించి తనే మాట్లాడే అవకాశం ఇచ్చి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం స్థాయిని తగ్గించకూడదు. అలాంటి విషయాలను గట్టిగా ప్రస్తావించవలసి వస్తే ఒక సేఫ్టీవాల్సు విధానంలో చెప్పనివ్వాలి అని 1880లో నాటి వైస్రాయ్ కార్యదర్శి బారింగ్స్ చెప్పాడు. తరువాత కాంగ్రెస్ తొలి సభలో (బొంబాయి, 1885), అధ్యక్షుడు ఉమేశ్చంద్ర బెనర్జీ దేశంలో బ్రిటిష్ పాలన ఉండాలని కాంగ్రెస్‌వాదులు కోరుకుంటున్నారని, తామందరి అంతిమ లక్ష్యం ఏమిటంటే, ప్రభుత్వ వ్యవహారాలలో, లేదా పాలనలో భారతీయులను భాగస్వాములను చేయడమేనని అన్నారు. ద్వితీయ వార్షిక సభలు 1886లో మద్రాస్‌లో జరిగాయి. 'అసలు వివిధ ప్రాంతాలకు చెందిన భారతీయులంతా ఒకచోట చేరి ఒకే దేశం అన్న అంశం మీద గతంలో ఏనాడైనా మాట్లాడారా? అలాంటి అవకాశం వచ్చిందా? అది బ్రిటిష్ పాలనలోనే సాధ్యమైంది' అని దాదాభాయి నౌరోజీ వ్యాఖ్యానించారు. 1887 నాటి మూడో సమావేశం ఇంకొక అడుగు ముందుకు వేసింది. ఈ

దాదాబాయి నౌరోజీ

సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ

ఉమేశ్చంద్ర బెనర్జీ

ఫిరోజ్‌షా మెహతా

సమావేశానికి కొందరు ఆంగ్లేయులు హాజరయ్యారు. ఆకాశంలో తారలు, సూర్యచంద్రులు ఉన్నంత కాలం తాము ఆంగ్లేయులకు విధేయులుగా ఉంటామని ఆ సమావేశంలో నేతలు ప్రతిజ్ఞ చేశారు. 1888 నాటి కలకత్తా కాంగ్రెస్ సభలకు అధ్యక్షత వహించిన సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ, 'బ్రిటిష్ పాలకుల పట్ల తమ విధేయత భవిష్యత్తులో మరింత పరిధవిల్లా'లని భగవంతుడి ప్రార్థించారు. ఉమేశ్చంద్ర బెనర్జీ వంటివారు బ్రిటిష్ పాలన పట్ల తమ వినయ విధేయతలను దాచుకోలేదు. 1888లోనే తయారు చేసిన కాంగ్రెస్ కార్యకలాపాల వార్షిక నివేదికలో ఆయన ఇలా రాశారు, 'బ్రిటిష్ పాలన ఈ దేశంలో సుస్థిరంగా ఉండాలి. ఈ సూత్రం మీదనే కాంగ్రెస్ పనిచేస్తున్నది.'

అలహాబాద్‌లో నిర్వహించిన నాలుగో సమావేశాల నివేదికలో కాంగ్రెస్ ఇలా పేర్కొన్నది. 'పార్లమెంటరీ విధానాన్ని కాని, ప్రాతినిధ్య ప్రభుత్వాన్ని గాని, భారతీయ వ్యవస్థలలో ప్రజాస్వామ్యాన్ని ప్రవేశ పెట్టాలని గాని కాంగ్రెస్ కోరడం లేదని

పేర్కొన్నారు. ఇలాంటి ఉదాహరణలు ఇంకా ఎన్నో ఉన్నాయి.

అయితే జాతీయ కాంగ్రెస్‌లో చేరినవారంతా ఇలాగే బ్రిటిష్ విధేయతనే చూపారని చెప్పడం సాధ్యం కాదు. బాలగంగాధర తిలక్ కాంగ్రెస్ సభ్యుడే. ఆయన స్వరాజ్యం నా జన్మ హక్కు అన్నారు. కానీ ఆయనను కాంగ్రెస్ నుంచి గెంటేశారు (సూరత్ సమావేశం). తరువాత తీవ్ర జాతీయవాదం వైపు మొగ్గిన చాలామంది మొదట కాంగ్రెస్ సమావేశాలలో కార్యకర్తలుగా వనిచేసిన నంగతిని కూడా విస్మరించలేం. అయినా 1905 నాటికి బెంగాల్ విభజన వ్యతిరేకోద్యమం రావడంతో బ్రిటిష్ పాలన తప్ప అన్యధా శరణం నాస్తి అన్న తరం కాంగ్రెస్‌లో తాత్కాలికంగా మూగబోయింది. తరువాత గాంధీజీ ప్రవేశం కాంగ్రెస్ మార్గాన్ని వేరొక దారికి మళ్లించింది. ఇక్కడ ఈ ప్రస్తానలు చేయడం అలనాటి నేతలను తక్కువ చేయడానికి కాదు. వారంతా వ్యక్తిగతంగా మహోన్నతులు. కానీ చరిత్ర అంతకంటే మహోన్నతమైనది. ★

తిలక్, గోఖలే, జిన్నా

ఆర్థిక సంస్కరణల నుంచి, స్వరాజ్యం, సంపూర్ణ స్వరాజ్యం వరకు అంచెలంచెలుగా ఆలోచనలను విస్తరించింది. మద్రాసు, బాంబే గవర్నర్ కౌన్సిల్లో భారతీయ ప్రాతినిధ్యం పెరగాలన్న డిమాండ్ను కలకత్తా కాంగ్రెస్ ముందుకు తేవడమే ఇందుకు నిదర్శనం. ఇంకో విశేషం ఏమిటంటే కాంగ్రెస్ ఆవిర్భవించిన ఐదు సంవత్సరాలకే ఆ వేదిక నుంచి ఒక మహిళ ప్రసంగించింది. ఆమె కలకత్తా విశ్వ విద్యాలయం తొలి పట్టభద్రురాలు కాదంటినీ గంగూలి. సరోజినీదేవి, అనిబిసెంట్ తరువాత కాలంలో సంస్థలో కీలకపాత్ర వహించారు. తొలితరం నేతలంతా బ్రిటిష్ పాలనకు అనుకూలరే. బ్రిటిష్ పాలనలో భారతీయ ప్రాతినిధ్యం తెచ్చు కోవడం వరకు మాత్రమే పరిమితమైనవారు. ఈ దృక్పథానికి ప్రాతినిధ్యం వహించిన మితవాదులు నాయకత్వంలోనే 1885 నుంచి 1905 వరకు కాంగ్రెస్ నడిచింది. వీరంతా బారెట్టాలు, ప్రాఫెసర్లు, పత్రికా రచయితలు, ప్రధానోపాధ్యాయులు. 'చదువు కున్నవారు ఇంగ్లీషు వారికి మిత్రులేగాని, శత్రువులు కారు' అంటారు కాంగ్రెస్ నేత ఆనంద మోహన్ బోస్. అందుకే భారతీయులకు ఉద్యోగావకాశాలు

ఇవ్వాలనీ, ప్రాతినిధ్య సంస్థలలో సభ్యత్వం కల్పించాలన్న డిమాండ్ కే వీరంతా ఎక్కువగా కట్టుబడి ఉండేవారు. కానీ ఇరవై సంవత్సరాల ఉద్యమంలో వీరు పెద్దగా సాధించినదేమీ లేదన్న విమర్శ ఉంది. కానీ ఆ వైఖరి బెంగాల్ విభజనకూ, దానితోనే అతివాదులకూ జన్మనిచ్చింది.

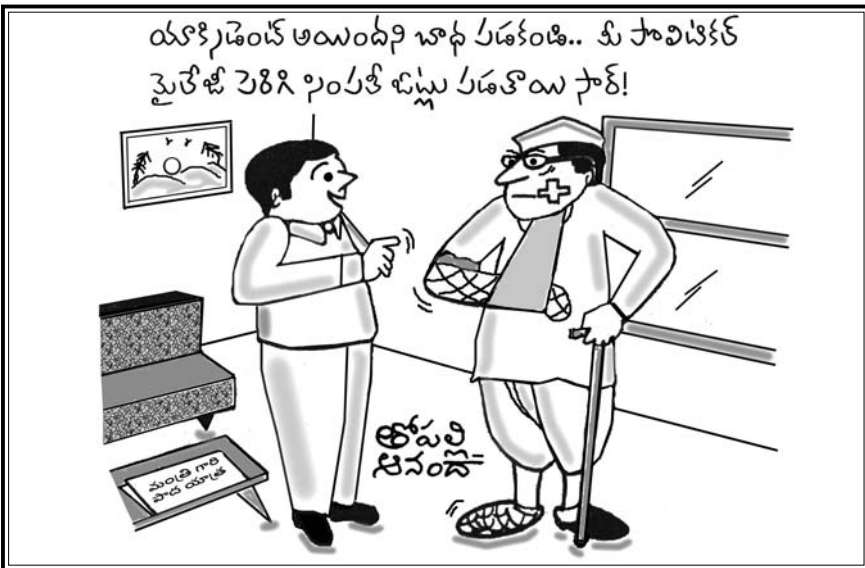
తొలి చీలిక

మితవాదుల, అంటే రాజ్యాంగ బద్ధంగా వినతిపత్రాలతోనే ప్రభుత్వాన్ని లొంగదీయాలనుకున్న వర్గం, ఆలోచనను పూర్తిగా వ్యతిరేకించే వర్గం ఒకటి కాంగ్రెస్లో తలెత్తింది. వీరే తీవ్ర జాతీయవాదులు. ఇందులో మితవాదులకు గోపాలకృష్ణ గోఖలే, తీవ్ర జాతీయవాదులు లేదా అతివాదులకు బాలగంగాధర తిలక్ నాయకత్వం వహించేవారు. ఈ రెండు శిబిరాల మధ్య ప్రధానమైన భేదం ఉంది. అది- బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి విధేయత. మన పురోగతికి బ్రిటిష్ పాలన అనివార్యమని మితవాద వర్గ ప్రతినిధి రాస్ బిహారీ ఘోష్ అభిప్రాయం. భారతీయులకు తమను తాము పాలించుకునే సత్తా లేదని ఆయన నిశ్చితాభిప్రాయం. కానీ బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం మితవాదుల పట్ల మొదట స్నేహంగా ఉన్నా తదుపరి

నిర్లక్ష్యాన్ని ప్రదర్శించింది. మితవాదం పనిచేయలేదు. అతివాదుల దృష్టి వేరు. ప్లేగు వంటి కాటకాలలో ప్రభుత్వం అమానుష వైఖరి, విదేశాలలో ఉన్న భారతీయులను హీనంగా చూడడం, ఎంత వన్నె వించినా బెంగాల్ విభజననే ప్రభుత్వం మొగ్గు చూపడం, నిరుద్యోగం, అమానవీయ చట్టాలు వంటివి కాంగ్రెస్లోనే కొందరిని ప్రతికూలంగా మార్చాయి. మితవాదులకు స్వరాజ్యం అంటే బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వం, అతివాదులకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం. ఈ నేపథ్యంలో జరిగినదే 1907 సూరత్ కాంగ్రెస్. ఈ సభలో అధ్యక్ష పదవికి తిలక్ పోటీ చేయదలిచాడు. దీనిని అడ్డుకునే క్రమంలో అక్కడ గందరగోళ పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి. సభ రసాభాస అయింది. కాంగ్రెస్ చీలిపోయింది. అప్పటి నుంచి 1915 వరకు స్వాతంత్ర్యోద్యమ రాజకీయా లలో ఒక 'శూన్యం' ఏర్పడింది. దీనిని పూరించిన వాడు మహాత్మాదావీ జిన్నా. లక్నో ఒప్పందంతో ఆయన కాంగ్రెస్ రెండు పక్షాలను కలపడంతో పాటు, ముస్లిం లీగ్ను కాంగ్రెస్కు మద్దతుగా తీసుకు రాగలిగాడు.

గాంధీయుగం

1915లో గాంధీజీ భారతదేశం వచ్చారు. 1919లో కాంగ్రెస్ నాయకత్వం చేపట్టారు. నిజానికి ఆయన జాతీయ కాంగ్రెస్కు ఆధ్యాత్మిక నిర్దేశకుడు మాత్రమే. సభ్యుడు కారు. గాంధీజీ ప్రతిపాదించిన ఖిలాఫత్ ఉద్యమాన్ని, సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమాన్ని నిరాకరించి జిన్నా కాంగ్రెస్కు దూరమైనారు. 'రాజకీయాలంటే పెద్దమనుషుల క్రీడ్' అన్నది జిన్నా అభిమతం. 1920 నాటి నాగపూర్ సమావేశాలలోనే జిన్నా కాంగ్రెసు విడనాడారు. అయితే గాంధీజీ మితవాదులు మార్గాన్ని, అతివాదుల పంథాలను సంపూర్ణంగా అనుసరించకుండా ప్రజల మద్దతు కోసం కాంగ్రెస్కు కొత్త రూపం ఇచ్చారు. 1907, 1915, 1920 సమావేశాల తరువాత చరిత్రలో ప్రసిద్ధి గాంచిన ఘటన లాహోర్ సమావేశాలు. జవహర్లాల్ నెహ్రూ అధ్యక్షతన 1929లో జరిగిన ఈ సభలో సంపూర్ణ స్వరాజ్యం నినాదం వినిపించారు. 1923 నాటి కాకినాడ సమావేశాలు కూడా 'వందేమాతరం' వివాదంతో చరిత్ర ప్రసిద్ధమైనాయి. సైమన్ గో బ్యాక్ ఉద్యమం, దండి సత్యాగ్రహం, రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాలు, కమ్యూనల్ అవార్డు, క్రిష్ణ రాయబారం, క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం వంటి ప్రధాన ఘట్టాలన్నీ గాంధీజీ సారధ్యంలోనే కాంగ్రెస్ నిర్వహించింది. గాంధీ జీవిత చరిత్రతో పాటు, కాంగ్రెస్ చరిత్రలోనే మరో ప్రముఖ ఘట్టం త్రిపురి (ఎంపి) కాంగ్రెస్ (1939) అధ్యక్ష ఎన్నిక. చౌరీచౌరా హత్యాకాండతో గాంధీజీ సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమాన్ని నిలిపి వేయడం జాతీయ సంక్షోభం అని ప్రకటించి అప్పటి

నుంచి అతివాద ముద్రతో కాంగ్రెస్‌లో కొనసాగిన సుభాష్ బోస్ ఆ సంవత్సరం కాంగ్రెస్ అధ్యక్ష పదవికి పోటీ చేశారు. ఆయనపై కాంగ్రెస్ నాయకత్వం లేదా గాంధీజీ వర్గం భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్యను నిలిపింది. పట్టాభి ఓడిపోయారు. ‘పట్టాభి ఓటమి నా ఓటమి’ అని ప్రకటించి గాంధీజీ తీవ్ర సంపలనం సృష్టించారు. తిలక్, జిన్నా, శ్రీనివాస్ అయ్యంగార్ (1929లో హెూంరూల్ కాకుండా సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం కోరినందుకు కాంగ్రెస్ బహిష్కరించింది) బాటలోనే బోస్ కాంగ్రెస్ నిరాదరణకు గురయ్యారు.

1969 చీలక - 1977 ఓటమి

1947లో స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటి నుంచి దేశ నాయకత్వం కాంగ్రెస్ చేతిలోనే ఉంది. గాంధీ, ఆయన ప్రధాన అనుచరుడు వల్లభ్ భాయ్ పటేల్ కాంగ్రెస్ అవసరం పూర్తయిందని భావించి, రద్దు చేయడం మంచిదని అభిప్రాయపడ్డారు. అయినా స్వతంత్ర భారతదేశంలో అదే ప్రధాన రాజకీయ పక్షంగా నిలబడింది. మొదట నెహ్రూ, తరువాత లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి, తరువాత ఇందిర ప్రధానులయ్యారు. నిజానికి స్వతంత్ర భారతదేశపు విధానాలు ఆయా సభలలో కాంగ్రెస్ చర్చించుకుంటూనే ఉండేది. అంటరానితనం, గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థ, స్త్రీ విమోచన, విద్యారంగం, వ్యవసాయ విధానం, భాషా ప్రయత్న రాష్ట్రాలు, విదేశాంగ విధానం ఇవన్నీ అలా ఒక రూపానికి వచ్చినవే. ప్రపంచంలో వస్తున్న మార్పులను అనుసరించి కాంగ్రెస్ వీటికి రూపం ఇస్తూ ఉండేది. భారతదేశానికి స్వామ్యవాద వ్యవస్థ ఉండాలని 1955 నాటి ఆవడి సమావేశాలలో నిర్ణయించడం అలాంటిదే.

ఇక 1969 నాటి పార్టీ చీలికకు ఇంకో విశేషం ఉంది. జాకీర్ హుస్సేన్ హఠాన్మరణంతో జరిగిన రాష్ట్రపతి ఎన్నిక దగ్గర వచ్చిన వివాదమే కాంగ్రెస్ చీలికకు కారణమైంది. కాంగ్రెస్ పార్టీ (సిండికేట్) నీలం సంజీవరెడ్డిని అభ్యర్థిగా నిలిపింది. అయితే ఇందిర అధిష్టానం నిర్ణయాన్ని మొదట అంగీకరించి తరువాత వీవీ గిరిని పోటీ అభ్యర్థిగా నిలపడం వివాదాస్పదమైంది. కమ్యూనిస్టుల అండతో గిరి గెలిచారు. కమ్యూనిస్టులు అండనివ్వడానికి ఇంకో విశేషమైన కారణం ఉంది. ఇందిర పద్నాలుగు జాతీయ బ్యాంకులను జాతీయం చేసి అసాధారణ నిర్ణయం తీసుకున్నారు. అలాగే రాజభరణాల రద్దు

సరోజినీ నాయుడు, పట్టాభి, నేతాజీ

నిర్ణయం కూడా చరిత్రాత్మకం. గిరి నెగ్గినా సిండికేట్ ముఖ్యులు మొరార్జీ దేశాయ్, నిజలింగప్ప, కామరాజ్ నాదార్ నాయకత్వంలో కాంగ్రెస్ విడిపోయింది. వ్యవస్థా కాంగ్రెస్, ఇందిరా కాంగ్రెస్ అప్పుడే ఏర్పడినాయి. అయితే 1971 ఎన్నికలలో ‘గరీబీ హటావో’ నినాదంతో కాంగ్రెస్ ఎన్నికలలో ఘన విజయం సాధించింది. సిండికేట్ చరిత్రలో భాగమై పోయింది. అయితే ఈ ఎన్నికలలోనే రాయబరేలీ నియోజక వర్గంలో కొన్ని ‘అక్రమాలకు’ పాల్పడిన ఆరోపణపై ఇందిరకు వ్యతిరేకంగా అలహాబాద్ హైకోర్టు తీర్పు ఇచ్చింది. దీని వెంట వచ్చిన పరిణామాలు ఇందిర చేత దేశంలో తొలిసారిగా 1975లో అత్యవసర పరిస్థితి ప్రకటించేటట్లు చేశాయి. తరువాత ఇది తప్పిదమని ఇందిర స్వయంగా అంగీకరించారు. ఇరవై ఏడు సంవత్సరాల తరువాత మొదటిసారి కాంగ్రెస్ అధికారం కోల్పోయింది. నిజానికి అత్యవసర పరిస్థితి బీజేపీ ఆవిర్భావానికి పరోక్షంగా బీజం వేసింది. ఆ విధంగా దేశంలో ఒక ప్రధాన ప్రతిపక్షం ఆవిర్భావానికి కాంగ్రెస్ వీలు కల్పించింది.

21వ శతాబ్దంలోకి

నెహ్రూ పంచవర్ష ప్రణాళికలను సోవియట్ రష్యా స్ఫూర్తితో పరిచయం చేశారు. పారిశ్రామికీకరణకు భారీ జల ప్రాజెక్టులకు ప్రాణం పోసినది ఆయనే. ఇందిర అణుశక్తిని అందించారు. తరువాత ప్రధాని అయిన రాజీవ్ గాంధీ దేశాన్ని 21వ శతాబ్దంలోకి నడిపించాలన్న మహోన్నతమైన నినాదం ఇచ్చారు. దేశాన్ని సాంకేతికంగా ముందుకు నడిపించారు. పారిశ్రామిక విప్లవంలో భాగస్వామి

కాలేకపోయిన భారతదేశం ఐటీ విప్లవం ద్వారా ఆ నష్టాన్ని భర్తీ చేసుకోవడానికి మార్గం చూపినవారు రాజీవ్ గాంధీయే. కానీ నెహ్రూ హయాంలోనే అవినీతికి బీజాలు వేసుకున్న కాంగ్రెస్, రాజీవ్ కాలం నాటికి పరాకాష్ఠకు చేరుకుంది. బొఫోర్స్ కొనుగోళ్ల వ్యవహారం ఆ పార్టీని మళ్లీ ఓటమికి గురి చేసింది. నెహ్రూ కాలంలో భారత్ చైనా చేతిలో ఓటమి చవి చూసింది. ఇందిర అత్యవసర పరిస్థితిని విధించి, కాంగ్రెస్ భవిష్యత్తును అస్పష్టం చేశారు.

ఇంకొన్ని వాస్తవాలను కూడా గమనించవలసి ఉంటుంది. ఏ కాలంలో అయినా ఉత్థానపతనాలు జాతీయ కాంగ్రెస్‌లో సహజ పరిణామాలుగా కనిపిస్తాయి. విభేదాలు సహజ ఆభరణాలుగా భాసిస్తూ ఉంటాయి. కాంగ్రెస్ ఒక ప్రధాన రాజకీయ స్రవంతిగా భారతభూమి అంతటా ప్రవహించ గలిగిందంటే అందుకు కారణం దాని నేపథ్యమే. అలాగే చరిత్రను మరచిపోవడం, గతంలో వలెనే జాతీయవాదులను దూరంగా పెట్టడం ఇప్పటికీ కాంగ్రెస్‌లో ఒక సంస్కృతిగా పరిధవిల్లుతూనే ఉంది. ప్రధానిగా ఇందిరను, మాజీ ప్రధానిగా రాజీవ్ ను కాంగ్రెస్ కోల్పోయిందని ఆ పార్టీ చెప్పుకుంటున్నప్పటికీ అది వారి స్వయంకృతం.

కాంగ్రెస్ ఒక తప్పిదాల కుప్ప. ఎవరూ స్వాతంత్ర్యోద్యమం గురించి మాట్లాడినా వారికి హక్కు లేదని కాంగ్రెస్ నాయకులు యుద్ధానికి రావడం దేశంలో మామూలైంది. అలాంటి వారు అసలు కాంగ్రెస్ స్థాపన ఒక విదేశీయుడితో జరిగిందన్న సంగతి మరచిపోరాదు. అసలు బ్రిటిష్ జాతీయులే దిక్కు అన్న విధానం తొలినాటి కాంగ్రెస్‌ది. ఇప్పుడు ఈ ధోరణిని ఏ పేరు పెట్టి పిలవాలి? ఆ లెక్కన సోనియాకూ, రాహుల్ కూ, ప్రియాంకా వాద్రాకు స్వాతంత్ర్యోద్యమంతో ఏమిటి సంబంధం? గట్టిగా చెప్పాలంటే, ఒక విదేశీయుడు కొందరు విదేశీయుల సలహాతో స్థాపించిన కాంగ్రెస్ ఇప్పుడు తిరిగి విదేశీ ముద్ర ఉన్న మహిళ చేతికి, ఆమె కుమారుడి చేతికి వచ్చింది. ఇది వాస్తవం. ఈ సంస్థలో వెలుగు తక్కువే. చీకటే ఎక్కువ.

కాంగ్రెస్ ఒక తప్పిదాల కుప్ప. ఎవరూ స్వాతంత్ర్యోద్యమం గురించి మాట్లాడినా వారికి హక్కు లేదని కాంగ్రెస్ నాయకులు యుద్ధానికి రావడం దేశంలో మామూలైంది. అలాంటి వారు అసలు కాంగ్రెస్ స్థాపన ఒక విదేశీయుడితో జరిగిందన్న సంగతి మరచిపోరాదు. అసలు బ్రిటిష్ జాతీయులే దిక్కు అన్న విధానం తొలినాటి కాంగ్రెస్‌ది. ఇప్పుడు ఈ ధోరణిని ఏ పేరు పెట్టి పిలవాలి? ఆ లెక్కన సోనియాకూ, రాహుల్ కూ, ప్రియాంకా వాద్రాకు స్వాతంత్ర్యోద్యమంతో ఏమిటి సంబంధం?

అనాటి హైదరాబాద్ సంస్థానంలో రాజకీయ స్వేచ్ఛ లేదు. ప్రజలు చైతన్యవంతులై ఎదురు తిరుగుతారనే భయం. అందుచేత ప్రతీ ఉద్యమాన్ని ఆదిలోనే తుంచి వేసేవాడు నవాబు. ఎలాంటి రాజకీయ వేదికనైనా అభివృద్ధి చెందనిచ్చేవాడు కాదు.

రాజకీయ కార్యకలాపాలపై నిషేధం ఉన్న కారణంగా ప్రజలు సాహిత్య సారస్వత పరిషత్తులు పెట్టుకొన్నారు. ఆంధ్ర సారస్వత మహాసభ, మహారాష్ట్ర పరిషత్, కర్ణాటక కాన్ఫరెన్స్ అనే పేర్లతో సంస్థలు స్థాపించారు. సంస్థానం మొత్తంలో మతపరంగా ఆర్యసమాజ్ వ్యాపించింది. కొందరు ఉత్సాహ వంతులైన యువకులు 1942 క్విట్ ఇండియా ఉద్యమానికి ముందే వ్యక్తిగత సత్యాగ్రహం చేశారు. ఎమ్.ఎన్. రాజలింగం, బి.రంగనాయకులు, కొమరగిరి నారాయణరావు అలాంటి సత్యాగ్రహీలు చేశారు. ఆ విధంగా సంస్థానం మొత్తంలో వరంగల్ రాజకీయ చైతన్యం గల ప్రాంతంగా నిరూపించు కుంది.

1946లో వరంగల్లో యువకులు ముఖ్యంగా బి.హెచ్. చంద్రమౌళీశ్వరావు, హయగ్రీవాచారి వంటి వారు ప్రతీ ఆదివారం ఉదయం త్రివర్ణ పతాకం ఎగురవేసి, ప్రజానీకంలో జాతీయభావాన్ని పెంచడంతో పాటు యువకుల శారీరక-మానసిక శక్తి యుక్తులను అభివృద్ధి చేయాలని నిర్ణయించారు. ఆ మేరకు వరంగల్ కోటలో యువకుల కార్యక్రమం జరుగుతూ ఉండేది.

ఈ కార్యక్రమానికి వరంగల్ కోటను వేదికగా చేసుకోవడంలో ఉద్దేశం- కాకతీయ మహాసగరం కేంద్రంగా గతంలో విలసిల్లిన సాంస్కృతిక రాజకీయ వైభవంతో మానసిక బంధం ఏర్పరుచుకోవాలను కోవడమే. ఈ విధంగా యువకుల దళం వృద్ధి

కాశింశెట్టి సత్యనారాయణ
విశ్రాంత ఆచార్యుడు

చెందుతూ తమ ఆశయాన్ని నెరవేర్చుకోవడానికి సంసిద్ధమవుతున్నది.

అక్కడి సుబేదార్ హబీబుల్లాఖాన్ తామే సంస్థాన పాలకులమని నిజాం తమకు నామమాత్రుడని ఈ రియాసత్ ఎలాంటి రాజకీయ సంస్కరణ జరగడానికి వీలులేదని స్పష్టం చేశాడు.

ముస్లిమ్ రాజకీయ పక్షంగా నవాబ్ బహదూర్ యార్ జంగ్ నాయకత్వాన 'మజ్లీస్ ఇత్తెహాదుల్ ముస్లిమీన్' ఏర్పడింది. నిజాం దృష్టిలో ఇది రాజకీయ సంస్థ కాదు. అందువల్ల నిషేధం లేదు. యార్జంగ్ జూన్, 1944లో మరణించగా కాశీం రజ్వీ అనే న్యాయవాది ఆ సంస్థ నిర్వహణ చేపట్టాడు. హిందువులు పాఠితులు, బానిసలు అనే భావంతో వ్యవహరించేవాడు.

రజ్వీ అతడి సేన రజాకార్లు విడిచిన రక్తపు జాడలు నేటికీ తెలంగాణ విస్మరించలేకపోతున్నది. అందులో కొన్నింటిని పరిశీలిద్దాం..

జూన్ 30, 1947. వేసవి ముగిసి, వర్షాకాలం రానున్నది. డాక్టర్ నారాయణరెడ్డి వరంగల్లో పేరు

జగన్నాథ్ను పట్టుకోవాలని బయలుదేరారు. ఈలోగా వర్షన్నపేటలోని రాయపర్తికి చెందిన రజాకార్ దళం నాయకుడు షమ్షుద్దీన్ రజాకార్లను తీసుకుని గ్రామాలపై పడ్డాడు. అయితే ఉప్పురపతి దగ్గర సంగా జగన్నాథ్ దళాలు ఈ రజాకార్ మూకలను ఎదుర్కొని వెనక్కు తరిమికొట్టారు. అయితే వారు వెనుదిరిగి వెళుతూ అంతారం గ్రామాన్ని లూటీ చేశారు. మానభంగాలు జరిపారు. కొలకపాక గ్రామంలో 22

రజాకార్ల అంతులేని రక్తపాతం

గాంచిన వైద్యుడు. తన దగ్గర వైద్యం కోసం వచ్చే వాళ్లలో ఎనభైశాతం ముస్లింలు. పేద ముస్లింలకు ఉచితంగా వైద్యం చేసేవాడు. ఆయన స్టేట్ కాంగ్రెసు సభ్యుడు.

జూన్ 16, 1947న హైదరాబాద్లో స్టేట్ కాంగ్రెస్ సమావేశం జరిగింది. హైదరాబాద్ సంస్థానంలో బాధ్యతాయుతమైన ప్రభుత్వం ఏర్పడాలని తీర్మానం చేశారు. నారాయణరెడ్డి తన ఆమోదం తెలిపాడు. దీనికి ప్రతికూలంగా జూన్ 30న ముస్లింలు సమావేశం జరుపుతున్నారు.

డా॥ నారాయణరెడ్డి తన కారులో హనుమకొండ నుండి వరంగల్లోని తన ఆసుపత్రికి వెళుతున్నాడు. చౌరస్తా దగ్గర జాఫర్ అనే పోలీసు అధికారి, 'వరంగల్ ఉద్రిక్తంగా ఉంది, వెళ్లడం మంచిది కాదని చెప్పాడు. కాని రోగులు అనేకమంది తన కోసం ఎదురుచూస్తూ ఉంటారని చెప్పి డాక్టర్ బయలు దేరాడు. మధ్యలో 80 మంది ముస్లింలు ఆయన కారును చుట్టేశారు. కారులోంచి బయటకు లాగి బల్లెంతో కడుపులో పొడిచారు. కారును దహనం చేశారు. హత్యానంతరం సుబేదార్ ఎవరినీ అరెస్టు చేయలేదు. విచారణ కూడా చేయలేదు.

సంగా జగన్నాథ్ అనే యువకుడు కుమ్మరికుంట పరిసర గ్రామాల్లో అత్యరక్షణ కోసం గ్రామీణ దళాలను నిర్మించాడు. వారికి మంచి శిక్షణ ఇచ్చాడు. ఎలాంటి పరిస్థితివైనా ఎదిరించగల అత్యున్నత స్థాయిని ఇచ్చాడు. 'ఉరున్' అనే ప్రాంతంలోని రజాకార్ దళం

మంది యువకులను బంధించి వాళ్లను వరసగా కాల్చుమని అక్కడి వైశ్యుడైన ఓ యువకునికి అప్పజెప్పగా అతను ఎదురు తిరిగి రజాకార్లపై తుపాకీ ఎక్కుపెట్టగా అతణ్ని రజాకార్ల నాయకుడు ముజామియా కాల్చేశాడు.

అనాటి ఆ సంఘటన నుండి బ్రతికి బయట పడిన వ్యక్తి చందా బుచ్చయ్య. ఈయన ఇచ్చిన సమాచారం మేరకు ఆ 22 మందిని తుపాకులతో కాల్చి వాళ్ల శవాల్పై గడ్డి వేసి తగలబెట్టారు. ఈలోగా సంగా జగన్నాథ్ వచ్చి దాడి చేయగా రజాకార్ల దళం పారిపోయి చోటపల్లి ముస్లిం జాగీర్దార్ ఇంట్లో ఉన్నారు. చోటపల్లిలో కూడా ఇళ్లు తగలబెట్టి మరో 22 మంది యువకుల్ని కాల్చేశారు. జమలాపూర్ అనే గ్రామంలోకి వెళ్లి లూటీలు, మానభంగాలు జరిపారు. చివరకు అసహాయులైన బాలింతలతో పాశవికంగా ప్రవర్తించారు. ఈ ఘోరాలన్నీ సాలార్ షమ్షుద్దీన్ నాయకత్వంలో జరిగాయి.

20వ శతాబ్దంలో ఈ ఘోర కిరాతకాలు తెలంగాణ ప్రాంతంలో అనేకం జరిగాయి. పాకిస్తాన్ సైనికులు తూర్పు బెంగాల్లోని తమ సోదర ముస్లింలపై ఎన్ని అత్యాచారాలు జరిపారో ప్రపంచానికి తెలుసు. అయితే ఇక్కడ ముస్లింలు హిందువులపై జరిపిన కిరాతక చర్యలు ప్రపంచ దృష్టికి రాలేదు.

(ఆధారం: హైదరాబాద్ అజ్ఞాత చరిత్ర పుటలు : ఖండేరావు కులకర్ణి)

'నమామి గంగ'కు ఐతాస ప్రశంస

భారతదేశానికి ఆధ్యాత్మిక సంపదగానే కాదు, గొప్ప ఆర్థిక వనరుగా ప్రాధాన్యం ఉన్న నది గంగ. భగీరథుడు చేసిన మహా తపస్సుతో దివి నుంచి భువికి దిగిన ఆ పవిత్ర నదీమతల్లికి గడ్డరోజులు వచ్చినట్లు గుర్తించిన ప్రభుత్వాలు, ముఖ్యంగా బీజేపీ, నరేంద్రమోదీ ప్రభుత్వం నమామి గంగ పేరుతో క్షాళన కార్యక్రమం చేపట్టింది. ఒక జీవనదినీ సజీవంగా కాపాడుకోవడానికి ప్రభుత్వం చేపట్టిన ఈ పథకాన్ని ఐక్యరాజ్య సమితి (ఐరాస) ప్రత్యేకంగా గుర్తించింది. పర్యావరణ పరిరక్షణకు సంబంధించిన ఇలాంటి పథకాలలో పదింటిని అత్యున్నతమైనవిగా సమితి గుర్తించింది. అందులో మొదటి పదింటిలో నమామి గంగకు స్థానం ఇచ్చింది.

నదులను కలుషితం చేసుకునే ఒక ఘోర అజ్ఞానం ప్రస్తుతం రాజ్యమేలుతోంది. ముఖ్యంగా భారతదేశంలో ఈ పరిస్థితి కనిపిస్తున్నది. ప్రకృతిని ధ్వంసం చేసుకునే ఒక దుష్ట సంస్కృతి కూడా ఇవాళ తాండవం చేస్తోంది. కాబట్టే ప్రస్తుతం భూగోళం మీద 70 దేశాలలో ఇలాంటివే పర్యావరణ పరిరక్షణ పథకాలు 150 వరకు చేపట్టారు. ఐరాస దశాబ్దకాలపు పర్యావరణ పునరుద్ధరణ కార్యక్రమం పేరుతో అవి జరుగుతున్నాయి. ఐరాస పర్యావరణ పథకం, ఐరాస ఆహార, వ్యవసాయ సంస్థ వీటికి తోడ్పాటును అందిస్తున్నాయి. కొన్ని ప్రత్యేక జాతులు నశించిపోకుండా కాపాడడం, ప్రకృతి, పర్యావరణాల ప్రత్యేకతలను పరిరక్షించడమే ద్యేయంగా ఈ కార్యక్రమం నడుస్తున్నది. అందులో ఇప్పుడు నమామి గంగ పథకం కూడా ఒకటయింది. కాబట్టి ఇకపై ఈ పథకానికి ఐరాస తోడ్పాటు, నిధులు, శాస్త్ర సాంకేతిక సహాయం కూడా అందుతాయి. భారతీయులంతా పరమ పవిత్ర నదిగా పూజించే గంగను కాలుష్యం నుంచి రక్షించడం ఇందులో ప్రధానం. అలాగే ఈ నదీ పరీవాహక ప్రాంతంలో అటవీ ప్రాంతాన్ని వృద్ధి చేయడం, ఈ నది మీద ఆధారపడిన దాదాపు 50 కోట్ల మందికి లబ్ధి చేకూర్చడం కూడా ఇందులో ఉన్నాయి. నదులలో మాత్రమే నివశించే దాల్ఫిన్ జాతిని, మెత్తటి వెనుకభాగం ఉన్న తాబేళ్ల జాతిని, హిల్సాషాద్ చేప జాతిని రక్షించడం కూడా ఈ పథకం కిందకు వస్తుంది. నేషనల్ మిషన్ ఫర్ క్లీన్ గంగ పేరుతో భారత ప్రభుత్వం ఈ పథకం చేపట్టింది.

ట్రైనేషన్ అట్లాంటిక్ ఫారెస్ట్ పాక్ట్, అబుదాబి మెరైన్ రెస్టోరేషన్, గ్రేట్ గ్రీన్ వాల్ ఫర్ రెస్టోరేషన్ అండ్ పీస్, స్కాల్ ఐలండ్ డెవలప్మెంట్ స్టేట్స్ రెస్టోరేషన్ వంటి పది పథకాలకు కూడా ఐరాస గుర్తింపు ఇచ్చింది. నమామి గంగకు వచ్చిన పురస్కారాన్ని డిసెంబర్ 14న కెనడాలో జరిగిన జీవవైవిధ్య సదస్సులో ఆ పథకం డైరెక్టర్ జనరల్ జి. అశోక్కుమార్ అందుకున్నారు. వరల్డ్ రెస్టోరేషన్ దినం కూడా ఆరోజే జరిగింది. తమ పథకంలో యువత ఎక్కువ అసక్తి చూపిస్తున్నదని ఆయన చెప్పారు. గంగా ప్రహరీస్, గంగాదూతలు, గంగా క్వెస్ట్ వంటి పేర్లతో తర్ఫీదు పొందిన యువతరం ఈ పనిలో భాగస్వాములవుతున్నారు. మంచినీటిలో నివశించే దాల్ఫిన్స్ రక్షణ కోసం ఈ యువతరం చూపించిన శ్రద్ధ వల్ల ఇప్పుడు అవి ఎక్కువగా కనిస్తున్నాయి.

“అన్నయ్య గారొచ్చారండి!”..

భర్త విశ్వనాథ శాస్త్రిని పిలిచి, పమిట చెంగు నిండా కప్పుకుని వంటింట్లోకి నడిచింది విశాల.

“ఎక్కడి నుండి బావ రాక?”... అంటూ దివాకర శాస్త్రిని ఇంట్లోకి ఆహ్వానించాడు విశ్వనాథశాస్త్రి.

“మొన్న మన చంద్రంకి చూసాము కదా లలిత అనే అమ్మాయిని. వాళ్ల నాన్నగారు గంగాధరశాస్త్రి గారిని కలిసిన వస్తూన్నాను. అబ్బ! ఎండలు చంపేస్తున్నాయి! “హుష్...” అంటూ కండువాతో విసురుకుంటూ అక్కడున్న కుర్చీలో కూలబడ్డాడు దివాకరం.

“కాసిని చల్లని మంచినీళ్లు తాగండి. మజ్జిగ ఇస్తాను. ఎండబడి వచ్చారు”... అంటూ నీళ్ల గ్లాసు చేతికి ఇచ్చింది విశాల.

ఆడపిల్ల వాళ్లు ఏ సమాధానం చెప్పారో..! అని మనసులో కంగారు పడుతున్నారా ఆ దంపతులు.

విశాల ఇచ్చిన మంచి నీళ్లు గడగడ తాగి... గొంతు సవరించుకున్నాడు దివాకరం.

“లలిత తల్లిదండ్రులకి మనవాడు బాగా

నచ్చాడు. జాతకాలు కూడా మనమూ చూసాము. వాళ్లు కూడా సరే అన్నారు. కానీ”.. అంటూ నసిగాడు..

“చెప్పు బావా! పెళ్లి విషయాల్లో మీమాంసలు వద్దు” అన్నాడు విశ్వం.

“అమ్మాయి పౌరోహిత్యం చేసేవాళ్లని చేసుకోనని చెప్పిందిట.. అమ్మాయి తల్లిదండ్రులు ఆమెతో చాలా సేపు మాట్లాడి... తమ అశక్తతను వ్యక్తం చేశారు. క్షమించమని కోరారు”... బాధగా అన్నాడు.

“కారణం ఏంటట?.. అడిగాడు విశ్వం.

“ఏమో మరి! చెప్పలేదు”.. అన్నాడు దివాకరం..

“అందుకనే మొత్తుకున్నాను. మనలాగే వైదిక కర్మలు చేసే కుటుంబం నుండే సంబంధాలు చూద్దాం అని”..... అంది విశాల.

“ఆ అమ్మాయి తండ్రిగారు మనల్ని అడిగితేనే కదా ముందుకు వెళ్లాలి పోన్లే చెల్లెమ్మ! వాడికేం తక్కువా? అందగాడు, మంచి సంపాదన, స్వంత ఇల్లు, కారు. మనవాడిని చేసుకోవడానికి ఆ అమ్మాయికి అదృష్టం లేదన్నమాట... అమ్మాయి అందగత్తె, మంచి చదువు, మాట తీరు, నమ్రత, అన్నీవున్నాయి.. అని ఆశపడ్డాము. పెళ్లిళ్లు అంటే ఎన్నో చూడాల్సి.. అదీ గాక... ఈ రోజుల్లో ఆడపిల్లల స్వంత అభిప్రాయాలు, నిర్ణయాలకి పెద్దలు విలువ నిస్తున్నారు మరి! ఎవరిని తప్పు పట్టి ప్రయోజనం లేదు. మరో సంబంధం

చూద్దాం..” అన్నాడు దివాకరం.

“అలాగే బావ! నాకు స్వంత బావలు, మరుదులు లేకపోయినా.. నువ్వు మా ఆత్మబంధువులా, చంద్రం పెళ్లి నీ భుజస్కంధాల మీద వేసుకున్నావు”.. అంటూ ఆప్యాయంగా భుజం తట్టాడు..

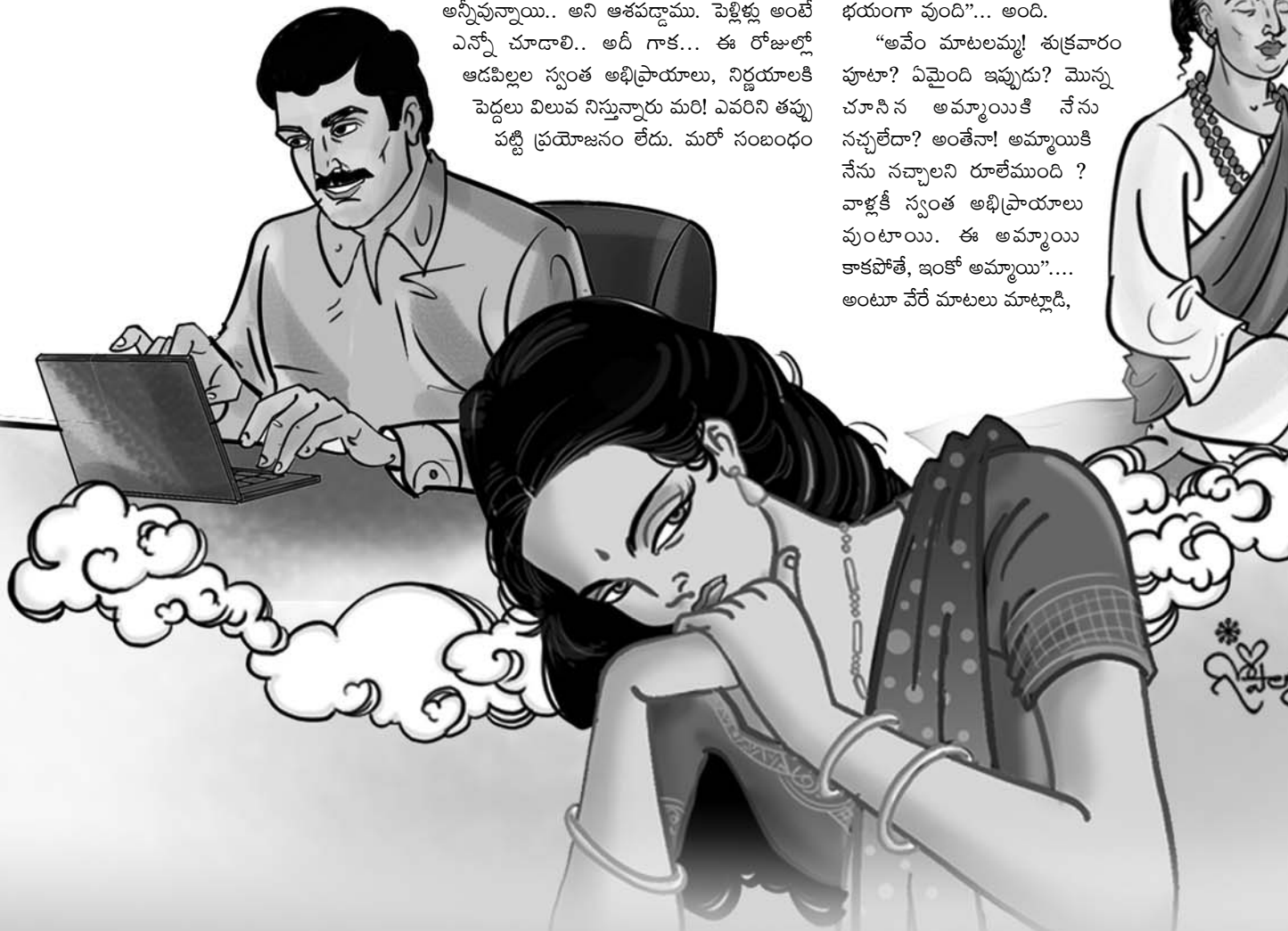
“అలా అంటావేంటి విశ్వం! చంద్రం నా ఒళ్లో పెరిగిన వాడు. నేను మీ నాన్నగారి దగ్గర విద్య నేర్చుకున్నవాడిని. మనకి బంధుత్వం కన్నా బాంధవ్యం ఎక్కువ... నాకే కనక ఆడపిల్ల వుంటే, చంద్రాన్ని వదులుకునేవాడినా?”.. అంటూ నవ్వాడు.

“భోజనానికి లేవండన్నయ్యా!” అంది విశాల.

“వద్దమ్మా! ఇంటికి వెళ్ళాలి. సనాతన భారతీయ వేద సంస్కృతి మీద నేను రాసే వ్యాసాల మీద జర్మనీ విద్యావేత్త పంపిన ప్రశ్న పరంపరకి సమాధానాలు రాయాలి. ఆ తర్వాతే భోజనం”... అని చెప్పి ఇంటికి బయలుదేరాడు..

శంకరమఠంలో జరుగుతున్న చండీహోమం చేయించి ఇంటికి వచ్చి భోజనం చేస్తున్న చంద్ర శేఖరంతో.. “ఏంటోరా! మేము బ్రతికి వుండగా నీ పెళ్లి చేయగలమో లేదో అని భయంగా వుంది”... అంది.

“అవేం మాటలమ్మ! శుక్రవారం పూటా? ఏమైంది ఇప్పుడు? మొన్న చూసిన అమ్మాయికి నేను నచ్చలేదా? అంతేనా! అమ్మాయికి నేను నచ్చాలని రూలేముంది ? వాళ్లకీ స్వంత అభిప్రాయాలు వుంటాయి. ఈ అమ్మాయి కాకపోతే, ఇంకో అమ్మాయి”.... అంటూ వేరే మాటలు మాట్లాడి,

వాతావరణం తేలిక చేశాడు. విశాల గట్టిగా నిట్టూర్చి దేవుడి గదిలోకి వెళ్లి “కామేశ బద్ధ మాంగల్య సూత్ర శోభిత కందరం.. అంటూ లలితా సహస్రంలో శ్లోక భాగాన్ని, మంత్రంగా మననం చేస్తోంది కొడుకు పెళ్లి త్వరగా అవ్వాలని..

* * *

“తస్య తే పవిత్ర పత ఇతి పవిత్ర పతే పవిత్రేణ”... అన్న ఘన పదం వద్దాననంలో కూర్చుని, స్థిర చిత్తంతో తన గదిలో వల్లె వేస్తున్నాడు చంద్రశేఖరం. అప్పుడే వచ్చిన దివాకరం అరుగు మీద కిడికీలోంచి అతని ముఖ వర్షస్సును చూసి అబ్బురపడ్డాడు. అతనికి పురాణాల్లో చదివిన ఋష్యశృంగుణ్ణి వర్ణించిన ఘట్టం గుర్తుకు వచ్చింది. ఇంతటి సమ్మోహనాకారుణ్ణి పెళ్లి చేసుకోవడానికి ఆడపిల్లలు పెట్టి పుట్టాలి” అనుకున్నాడు..

“దివాకరంతో పాటు విశ్వం దంపతులు హాల్లో కూర్చున్నారు. తన సంచిలోంచి ఫోటో, జాతకం

స్వార్తం పెద్దగా నేర్చుకోకపోయినా, నగరంలో జరిగే కార్యక్రమాలకి వెళ్లి నాలుగు డబ్బులు సంపాదిస్తు న్నాడు”.. చెప్పాడు.

“మరి అమ్మాయి ఏం చదువుకుంది?” అడిగాడు విశ్వం.

“బిటెక్ పాస్ అయ్యి ప్రైవేట్ కంపెనీలో వుద్యోగం చేస్తోంది.. ఇహ పిల్ల పిల్లాడు ఒకరినొకరు చూసుకోవడమే వుంది...” అన్నాడు దివాకరం.

“ఆ ఏర్పాట్లు కూడా నువ్వే చూడు బావా...” అన్నాడు విశ్వం

“అలాగే! ఈ వారంలో చూపించేద్దాం...” అన్నాడు దివాకరం.

* * *

“ఏరా? అమ్మాయి నచ్చిందా?” పెళ్లి చూపులు చూసి ఇంటికి వచ్చిన వెంటనే కొడుకుని విశాల అడిగింది..

“అందంగానే వుంది. కానీ ఆ అమ్మాయి

మీలా పూజలు, ప్రతాపాలు చేయించే వాళ్లంటే నచ్చరు. మా నాన్న పోరు పడలేక, మిమ్మల్ని చూడడానికి ఒప్పుకున్నాను. నా జీవితం బావుండాలని మా అమ్మ సాఫ్ట్ వేర్ ఉద్యోగికి ఇచ్చి పెళ్లి చేస్తానంటే, చాదస్తంగా మీ సంబంధం చాలా గొప్పది అని తీసుకొచ్చాడు మా నాన్న” అంటూ ఆసక్తి లేనట్టు మాట్లాడిందే అమ్మా!” అని చెప్పి స్నానం చేయడానికి వెళ్లిపోయాడు.

“దివాకరం మొహం కోపంతో ఎర్రబడింది. మన వాళ్లలో కూడా కొంతమంది తల్లితండ్రులు తమ పిల్లలని ఇలానే పెంచుతున్నారు. మనం చేసే వృత్తి మీద మన వాళ్లకే గౌరవం లేదు. మన వాళ్లు నేర్చుకున్న వేదవిద్యుక్తి పక్క రాష్ట్రాలలో ఎంతో ఆదరణ వుంది. అక్కడ ఇలాంటి పరిస్థితి లేదు. అలాంటి పిల్లవాడు దొరికితే ఆడపిల్ల గలవాళ్లు కళ్లకద్దుకుని, కాళ్లు కడిగి కన్యాదానం చేస్తున్నారు. ధర్మబద్ధంగా సంపాదించుకున్న ఆదాయం మనది. ఎవర్నీ దోచి సంపాదించడం లేదు. యజమాని బాగా వుండాలని గొంతు చించుకుని అన్నీ పూజలు చేస్తాం. విద్యను నమ్ముకున్నాం, అందరి హితం కోరే వాళ్లం కాబట్టే మనల్ని పురోహితుడు అంటారు. ఇలాంటి విపత్తుర పరిస్థితులు ఉంటే స్వార్తం, వేదం నేర్చుకునే వాళ్లు క్రమేపీ తగ్గిపోతారు. ముందు ముందు వైదిక కర్మలు చేసేవారు దొరకరు. పోరోహిత్యం చేసేవాళ్లకి కూడా పెళ్లిళ్లు చేసుకుని అందరిలాగా జీవితాన్ని గడపాలని ఉండదా? తలుచుకుంటే గుండె మండి పోతోంది.. ఏమిటో కలికాలం!” అని మధనపడి..” వస్తాను

పుష్కరాద్ధం

చాగంటి ప్రసాద్

తీశాడు దివాకరం.

“అమ్మాయి బావుంది. చంద్రంకి చూపిస్తాను...” అంటూ తన దగ్గర పెట్టుకుంది విశాల. “జాతకం కూడా చూశాను. పొంతనలు సరిపోయాయి. గ్రహ మైత్రి బావుంది...” అన్నాడు దివాకరం.

“ఇంతకీ అమ్మాయి తండ్రిగారి పేరు, ఏం చేస్తూ వుంటారు”? వివరాలు అడిగాడు విశ్వం.

“పేరు సుబ్బయ్య శాస్త్రి గారు. సిటీ చివర ఒక కొత్త గుడిలో పూజారిగా జీతానికి పనిచేస్తున్నారు.

మాటలని బట్టి ఆమెకి నేను నచ్చకపోవచ్చు” అని చిన్నగా నవ్వాడు.

“అదేంటి?” అంది అర్ధమవ్వక..

“ఆ అమ్మాయికి నేను ఏం చేస్తున్నానో తెలియదు, నేను చదివిన విద్య ఏమిటో అర్థమవ్వ లేదు. మీరు పంచె గోచి పెట్టుకుని తిరుగుతారా? స్వార్తం అంటే ఏమిటి? మీరు పిలక అలాగే వుంచేసుకుంటారా?” ఇలా వంద ప్రశ్నలేసింది..” చెప్పాడు.

“మరి సమాధానం చెప్పావా?” అడిగాడు విశ్వం.

“లేదు! నా సమాధానం వినే ఆసక్తి చూపలేదు.. నేను చెప్పబోతుంటే... మా నాన్న చేసే గుళ్లీ పూజారి ఉద్యోగం మా అమ్మకి ఇష్టం లేదుట! అందుకనే

బావా”.. అంటూ.. ఇంటి బాట పట్టాడు.

“ఎందరి చేతో నాతిచరామి..” -అనిపించిన నేను, నా కన్న కొడుకు చేత అనిపించలేక పోతున్నా”... బాధగా అనుకున్నాడు విశ్వం. ఇద్దరు బెంగతో అలాగే పడుకున్నారు.. కొన్ని రోజులు పోయాక వాళ్లు చూసిన మరో సంబంధం వాళ్ల దగ్గర నుంచి కూడా అదే సమాధానమే వచ్చింది. అమ్మాయికి అబ్బాయి చేసే వృత్తి నచ్చలేదని.

* * *

శృతిని ఫాపింగ్ మాల్ లో చూడగానే, “ఎన్నాళ్ల కెన్నాళ్లకు శృతి! పెళ్లయ్యాక పూర్తిగా నల్ల పూసవయి పోయావు. ఎలా వున్నావు?” అంటూ కౌగిలించు కుంది లలిత తన స్నేహితురాల్ని.

“ఎక్కడో! రోజు ఆఫీసుకెళ్లి వచ్చేసరికి ఎనిమిది, తొమ్మిది అవుతుంది. రాహుల్ వచ్చే సరికి అర్ధరాత్రి.. ఆ మధ్య వర్క్ ప్రెస్ హోమ్. అయినా కూడా పని ఏం తగ్గలేదు. అందుకనే ఎవ్వరుతోనూ టచ్లో లేను...” చిన్నగా నవ్వుతూ చెప్పింది. ఆ నవ్వులో జీవం లేదు అనుకుంది లలిత.

“నీ సంగతి చెప్పు ముందు? ఇంకా బ్రహ్మచారిణిగా స్వేచ్ఛా జీవితాన్ని ఆస్వాదిస్తున్నావా?” చమత్కారంగా అడిగింది. “చాలా సంబంధాలు వస్తున్నాయి.. నాకే నచ్చడం లేదు. నేను కూడా నిర్ణయం తీసుకోలేక పోతున్నాను...త్వరలో చెప్తాను”.

“ఒకే! పెళ్లి సెటిల్ అవ్వగానే ట్రీట్ ఇవ్వాలి మరి”.. అంది శృతి. “సెటిల్ అవ్వగానే ముందు నీకే చెప్తానుగా, రా అలా కాఫీ తాగుతూ మాట్లాడు కుందాం” అంది లలిత. “ఇంట్లో బోల్డు పనులు న్నాయి.. ఒక పక్క ఆఫీసు పని, మరో పక్క రేపు మార్నింగ్కి అన్నీ రెడీ చేసి పెట్టుకోవాలి”.. అంటూ మాటిమాటికి వాచీ చూసుకుంటోంది.

“ఒకే! పది నిమిషాల్లో వదిలేస్తాల్సి! ఇద్దరు ఒక టేబుల్ రో దగ్గరకు చేరారు..

“ఇప్పుడు చెప్పు.. రాహుల్ నిన్ను ప్రేమగా చూసుకుంటాడా? బోల్డు ఎంజాయ్ చేస్తున్నారు కదూ? వీకెండ్ పార్టీస్ చాలా బావుంటాయిట కదా? నెలకోసారి బెటింగ్స్కి వెడుతూ వుంటారా?” ప్రశ్నల వర్షం కురిపించింది లలిత. “బానే వుంటాడు. ఏదీ! ఇద్దరం ప్రేమగా గడిపినది చాలా తక్కువ.. ఇద్దరం ఉద్యోగాల్లో బిజీ.. మొదట రెండు నెలలు అన్నీ తిరిగాము.. ఇప్పుడు అస్సలు ఎక్కడికి వెళ్లడం లేదు. ఇంటికి వచ్చే సరికి అలిసిపోయి, నాలుగు మేతుకులు నోట్లో వేసుకోవడం, మళ్లీ ఆఫీసు పని వుంటే, ల్యాప్ టాప్ ముందు కూర్చోవడం, లేదా పడుకోవడం...” అంటూ నిట్టూర్చింది.

“అలాంటప్పుడు నువ్వు ఉద్యోగం మానేసి

“సారీ చంద్రశేఖర్ గారు! మిమ్మల్ని చూడగానే పాద నమస్కారం చేయాలని అనిపించింది... దేవుడి ముందు అలా చేయకూడదని నాకు తెలియదు..” అని చేతులు జోడించారు. జిల్లా కలెక్టర్ అతనికి నమస్కరించడం చూసి లలిత ఆశ్చర్యపోయింది. ఆమె పక్కనే కూర్చుని అమ్మవారికి దండం పెట్టుకుంటున్నప్పుడు వాళ్లిద్దరి మాటలు వినబడ్డాయి. ఆమెకి కొంత అర్థమైంది, కొంత అవ్వలేదు. కానీ చంద్రం చాలా గొప్పవాడు అనిపించింది ఆమె మనసుకు.

ఇంట్లో కూర్చుని హాయిగా సుఖపడచ్చు కదే! మీ ఆయనకి పెద్ద జీతం కూడా కదా?” సలహా పడేసింది లలిత.

“అమ్మో ఎలా మానగలను? తనకి వచ్చే జీతంలో టాక్సులు, ఇంటి అద్దె, కారు, ఇంటి లోను వాయిదాలు పోను సగం కంటే తక్కువ వస్తుంది.. నా జీతం కూడా అవసరం. అందుకనే ఇద్దరం కష్టపడక తప్పదు. ఇలా ఎంత కాలమో?”... “అమ్మో టైము ఏదైపోయింది.. మళ్లీ కలుద్దాం” అంటూ కంగారుగా పరిగెత్తింది. ఆమె వెళ్లిన వైపు చూస్తూ ఆలోచనలో పడింది లలిత.

* * *

గుళ్లో దేవీసవరాత్రులు వైభవోపేతంగా జరుగు తున్నాయి. చంద్రశేఖర శాస్త్రి దగ్గరుండి హోమాలు, యాగాలు చేయిస్తున్నాడు. గంగాధర శాస్త్రి కూతురు లలితని తీసుకుని గుడికి వచ్చాడు. అక్కడ చంద్రాన్ని చూసిన లలిత పక్కకు తప్పుకుని దూరంగా కూర్చుంది. గంగాధరాన్ని చూసి నవ్వుతూ పలక రించాడు. ఇంతలో కొంతమంది రాజకీయవేత్తలు, జిల్లా కలెక్టర్, ఆ ఏరియా పెద్దలు వచ్చి అమ్మవారి దర్శనం చేసుకుని, చంద్రశేఖర్తో మాట్లాడుతున్నారు. “మీ గురించి చాలా విన్నాను...” అన్నారు కలెక్టర్. “ఏ విషయం సర్” అని గౌరవంగా అడిగాడు.

“మీరు చాలా తక్కువ సమయంలో వేదవిద్య నేర్చుకున్నారని, ఇంకా తర్కం, మీమాంస నేర్చుకునే వైపు పయనిస్తున్నారని.. మీ మావయ్య దివాకరశాస్త్రి గారు చెప్పారు.. వారి ఆర్థికల్స్ నేను చదువుతూ వుంటాను. నాకు వేదం నేర్చుకునే వాళ్లంటే చాలా ఇష్టం, గౌరవం.. మీలాంటి అరుదైన యువకులే మన భారతీయ సనాతన సంస్కృతిని ముందుకు తీసుకు వెళ్లగలరు. అందరూ టెక్ కోర్సులు చదువుతారు. కానీ మన స్వంతమని గొప్పగా చెప్పుకునే ఈ విద్యను నేర్చుకోవడం, అదీ ఈ రోజుల్లో చాలా గ్రేట్.. మీరు అనురక్తితో కృషి చేయడం కూడా చాలా గొప్ప విషయం. చాలా ఏళ్ల క్రితం మా పూర్వీకులు కాశీలో వేదవిద్య అభ్యసించారు.. నాకు మీరు ఇందాకా చదివిన -ఘన పనస - చాలా ఇష్టం..అని నవ్వుతూ, చేతులు జోడించారు చంద్రంకి.

“నేను చాలా చిన్నవాడిని సర్.. ఇంకా నేర్చు కోవాలినింది అనంతం సర్..” అన్నాడు వినయంగా.

“యు ఆర్ టూ మోడెస్ట్? అని నవ్వి, కలెక్టర్.. వెడుతూ వెడుతూ, చంద్రం పాదాలకి నమస్కరించాడు. “అయ్యో సర్! గుడిలో అమ్మవారి ముందు ఎవ్వరికీ పాద నమస్కారం చేయకూడదు” ఇంగ్లీషులో చక్కని ఉచ్చారణతో చెప్పాడు..

“సారీ చంద్రశేఖర్ గారు! మిమ్మల్ని చూడగానే పాద నమస్కారం చేయాలని అనిపించింది... దేవుడి ముందు అలా చేయకూడదని నాకు తెలియదు..” అని చేతులు జోడించారు. జిల్లా కలెక్టర్ అతనికి నమస్కరించడం చూసి లలిత ఆశ్చర్యపోయింది. ఆమె పక్కనే కూర్చుని అమ్మవారికి దండం పెట్టుకుంటున్నప్పుడు వాళ్లిద్దరి మాటలు వినబడ్డాయి. ఆమెకి కొంత అర్థమైంది, కొంత అవ్వలేదు. కానీ చంద్రం చాలా గొప్పవాడు అనిపించింది ఆమె మనసుకు. గుడి నుండి ఇంటికి తిరిగి వచ్చిన లలిత..

“నాన్నగారు! మీరు వైదిక విద్య వైపు ఎందుకు వెళ్లలేదు? అడిగింది వున్నట్టుండి. “ఏం తల్లీ! ఇవ్వాళ ఈ సందేహం ఎందు కొచ్చింది? అడిగాడు గంగాధర శాస్త్రి కూతుర్ని. “చెప్పండి! మీరు ఎందుకు ప్రభుత్వ ఉద్యోగం వైపు వచ్చారు. తాతగారు వైదిక కర్మలు చేయించే వారు కదా?” అడిగింది. “అవును

తాతగారిలా ఎందరో ఈ స్పార్టర్, వేద విద్యలు అభ్యసించి, ధర్మబద్ధంగా వైదిక పృథ్విని నిర్వహించి ఘనాపాదీలుగా పేరు గడించారు. నాకు ఆ విద్య అబ్బలేదు..” సమాధానం చెప్పాడు.

“అంత కష్టమా? అడిగింది.

“కాదు మరి! స్పార్టర్తో పాటు వేదం కృష్ణ యజుర్వేదం ఘనాంతం వరకూ పన్నెండు సంవత్సరాలు, ఋగ్వేదం ఆరు ఏళ్లు, సావశీ ఎనిమిది ఏళ్లు, శుక్ల యజుర్వేదం ఆరు ఏళ్లు పడుతుంది. ఏ ప్రొఫెషనల్ విద్యకు ఇది తక్కువ గాదు. మామూలు లౌకిక విద్యలైతే, ఆ పరీక్ష సమయానికి గుర్తు పెట్టుకుంటే చాలు, వేదవిద్య అలా కాదు. జీవితాంతం చదువుతూ వుండాలి, ధారణాశక్తి బాగా వుండాలి. వాళ్లకు సంఘంలో గౌరవం వుంటుంది. ఈ మధ్య అమెరికా, జర్మనీ లాంటి దేశాల్లో యువకులు ఈ విద్య పట్ల మొగ్గు చూపుతున్నారు...” వివరించాడు. “ఇప్పుడు అలాంటి వాళ్లు లేరు కదూ?” అడిగింది.. ఉత్సుకతతో..

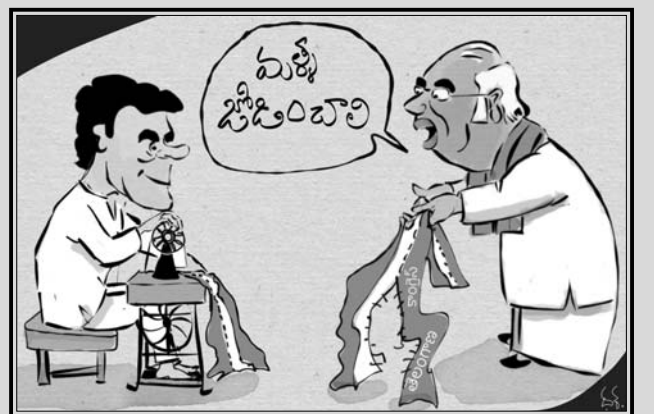
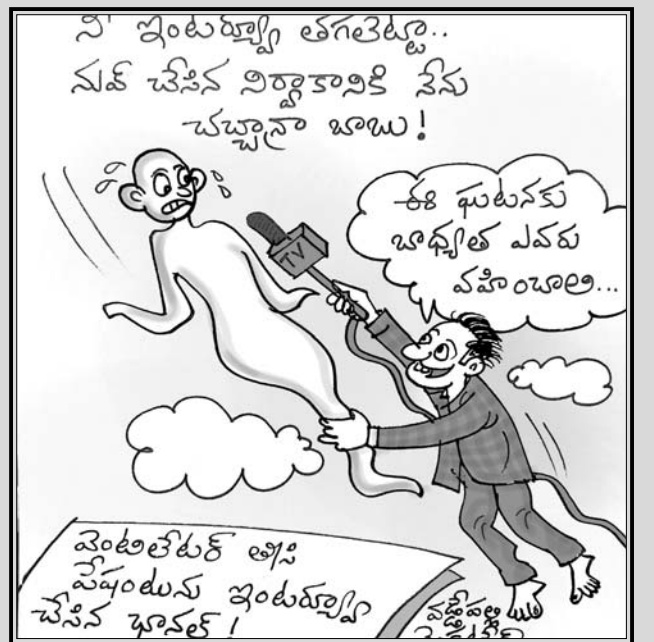
“ఎందుకు లేరు..! ఎందరో వున్నారు.. అంతెందుకు, నిన్ను చూడడానికి వచ్చిన చంద్రశేఖర శాస్త్రి మన దగ్గర్లోనే వున్నాడు. తక్కువ కాలంలో నేర్చుకుని, ఎంతో పేరు తెచ్చుకున్నాడు.. ఘనాపాదీ ఐన అతని తాతగారిలా చంద్రశేఖర్ శాస్త్రి గర్వాప్తమశీలే ఉపనయనం చేయించుకుని, అప్పటి నుంచి కఠోర పరిశ్రమ చేసి వేద భాగాలైన మూలం, పదం, క్రమం, జట, ఘన, భాష్యం సంస్కృత వ్యాకరణం మీద పట్టు సాధించాడు. సంస్కృతంతో పాటు హిందీ, తమిళ,

మంచి పిల్లవాడు.. అందగాడు, చక్కని గౌరవనీయమైన సంపాదన. సంఘంలో ఎంతో పలుకుబడి. నిన్ను పువ్వుల్లో పెట్టి చూసుకునేవాడు. నువ్వు విడిగా ఉద్యోగం చేయక్కర్లేదు. స్వంత ఇల్లు, ఆస్తి కలవాడు. మనిషి వేషధారణబట్టి, అతను చేసే పనిని బట్టి వాళ్లను తక్కువ అంచనా వేయకూడదు. వాళ్ల విద్యత్తును చూడాలి. సరే!.. ఇప్పుడు అనుకుని ప్రయోజనం ఏముంది.. ప్లీ! అనుకుంటూ, డ్రాయింగ్ రూమ్లోకి దారి తీశాడు.

మలయాళం, జర్మన్ లాంటి విదేశీ భాషలు కూడా నేర్చుకున్నాడుట. ఈ తరం యువకుల కన్నా ఇంగ్లీష్ అనర్గళంగా మాట్లాడ గలదని దివాకరశాస్త్రి చెప్పారు.. అలాంటి తెలివైన వాడిని అబ్బడిగా చేసుకుందామని ఆశతో, వాళ్లంటికి వెళ్లి అడిగాను. చివర్లో మామాట కాదని, మరెవరో కావాలని, నువ్వతన్ని తిరస్కరించావు” అని ఆమె కేసి చూశాడు కోపంగా. లలిత తల వంచుకుని కాలి బొటనవేలు నేలమీద రాస్తూ ఆలోచిస్తోంది..

“మంచి పిల్లవాడు.. అందగాడు, చక్కని గౌరవనీయమైన సంపాదన. సంఘంలో ఎంతో పలుకుబడి. నిన్ను పువ్వుల్లో పెట్టి చూసుకునేవాడు. నువ్వు విడిగా ఉద్యోగం చేయక్కర్లేదు. స్వంత ఇల్లు, ఆస్తి కలవాడు. మనిషి వేషధారణబట్టి, అతను చేసే పనిని బట్టి వాళ్లను తక్కువ అంచనా వేయకూడదు. వాళ్ల విద్యత్తును చూడాలి. సరే!.. ఇప్పుడు అనుకుని ప్రయోజనం ఏముంది.. ప్లీ! అనుకుంటూ, డ్రాయింగ్ రూమ్లోకి దారి తీశాడు. “వాళ్ల మాటలు వింటున్న తల్లి గాయత్రి, “నాన్నగారు చెప్పినది అక్షర సత్యం లలిత! ఎంతో గొప్పది వేదవిద్య. అలాగే దానిని ధృఢ సంకల్పంతో నేర్చుకునే వాళ్లు కూడా అంత గొప్ప వాళ్లు. చంద్రం లాంటి వాళ్లే మనదైన గొప్ప వేదసంస్కృతిని నిలబెట్టే వేదపురుషులు. అలాంటి యోగ్యుణ్ణి చేసుకుంటే నీ జీవితం బాగుంటుంది” అనునయంగా చెప్పింది.

శృతిని కలిపిన రోజు నుంచి, చంద్రశేఖరం గురించి ఆలోచిస్తోంది... అలాగే ఈ రోజు అతను సామాన్యుడు కాదని తెలుసుకుంది. అలాంటతన్ని తిరస్కరించిన కారణం కూడా చాలా సిల్లీగా అనిపించింది. “అమ్మా! మీరు చంద్రం గారి ఇంటికి వెళ్లి నన్ను క్షమించమని ఆడగగలరా? అలాగే నన్ను ఆయన భార్యగా స్వీకరించాలని కూడా..” అంది సిగ్గుపడుతూ. ఆ మాట వినగానే గాయత్రి, గంగాధర శాస్త్రి మొహాల్లో ఆనందం వెల్లి విరిసింది. ★

డిసెంబర్ 9న చైనా సైనికులు తవాంగ్ సెక్టార్లోని యాంగ్ టీన్ వద్ద వాస్తవాధీన రేఖను ఏకపక్షంగా మార్చేందుకు యత్నించడం మారని ఆ దేశ వైఖరికి విస్పష్ట నిదర్శనం. నిజానికి అన్ని రకాల సంసిద్ధతతో ఈ అకృత్యానికి పాల్పడటం కోసం భారత భూభాగంలోకి దాదాపు 300 మంది చైనా సైనికులు వచ్చారు. అయితే, మన సైన్యం కూడా పూర్తి సన్నద్ధతతో ఉన్నదన్న సంగతిని ఊహించి ఉండరు. ఫలితంగానే చావుదెబ్బతిని పారిపోవాల్సి వచ్చింది.

భారత్-చైనాల మధ్య వివాదాస్పద ప్రదేశాలుగా గుర్తించిన 23 కేంద్రాల్లో యాంగ్ టీన్ ఒకటి. ఇది తవాంగ్ కు 25 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉంది. 2020లో గల్వాన్ సంఘటన తర్వాత రెండు దేశాల సైన్యాల మధ్య జరిగిన రెండో అతిపెద్ద సంఘర్షణ ఇది. డిసెంబర్ 9న ఏం జరిగిందనే దానిపై సందే గార్డియన్ పత్రిక తాజా కథనం వెల్లడించింది. దీని ప్రకారం జీ-20 సదస్సు సందర్భంగా నవంబర్ 15న సరోవరమోదీ, జిన్పింగ్ ల భేటీ జరిగిన తర్వాత, అదే నెల చివరివారంలో సరిహద్దు వద్ద చోటుచేసుకుంటున్న కొన్ని 'అనమాజ' పరిణామాలనూ భారత సైన్యం పసిగట్టింది. 'సరిహద్దు ప్రదేశాల్లో పీఎల్ఎ (పీపుల్స్ లిబరేషన్ ఆర్మీ) పెట్రోలింగ్ సైనికుల కదిలికలు పెరగడాన్ని గమనించిన భారత సైనికాధికారులు.. క్షేత్రస్థాయిలో

తవాంగ్: గీత దాటితే వాతే!

పీఎల్ఎ సైనికులు ప్రవేశించే అవకాశమున్న ప్రాంతాల్లో సైనికుల సంఖ్యను పెంచారు. కాగా డిసెంబర్ 8-9 మధ్య రాత్రి సమయంలో 'థర్మల్ ఇమేజర్స్'ను చేతిలో పట్టుకున్న పీఎల్ఎ సైనికులు ఇండియన్ ఫోర్స్ ల సమీపంలో గుమికూడటం మొదలైంది. ఉదయం 6 గంటల సమయంలో క్షేత్రస్థాయి నుంచి ఎప్పటికప్పుడు అందుతున్న సమాచారం మేరకు 'క్విక్ రియాక్షన్ టీమ్' (క్యూఆర్టీ)లను భారత సైన్యం సిద్ధంచేసింది. సరిహద్దు వద్ద 50 మంది సైనికులు మాత్రమే ఉంటారనుకొని పీఎల్ఎ 300 మంది సైనికులను రంగంలోకి దింపింది. అయితే పీఎల్ఎ వ్యూహకర్తలు క్విక్ రియాక్షన్ టీమ్లు వెనుకభాగంలో ఉన్నాయన్న సంగతిని అంచనా వేయలేదు. పీఎల్ఎ సైనికులు మన భూభాగాన్ని ఆక్రమించుకోవడానికి సరిహద్దు దాటి అక్కడే ఉన్న 50 మంది మన జవాన్లతో ఘర్షణకు దిగారు. వెంటనే చుట్టుపక్కల ఉన్న క్విక్ రియాక్షన్ టీమ్ సభ్యులు 'ఎలక్ట్రిక్ టాసర్ స్ప్రే',

'శీలతో కూడిన బ్యాట్లు' ధరించి ఘర్షణ ప్రదేశానికి తక్షణమే చేరుకున్నారు. క్యూఆర్టీ సభ్యులు చిన్న గుంపులుగా పీఎల్ఎ సైన్యాన్ని చుట్టుముట్టడంతో చైనా సైనికులు పరిస్థితి గమనించి తక్షణమే పలాయనం చిత్తగించారు. పారిపోతున్న వారిని భారతసైన్యం వెంటాడి మరీ చితక బాదింది. ఈ సందర్భంగా కనీసం 10 మంది (15 వరకు ఉండవచ్చునంటున్నారు) పీఎల్ఎ సైనికుల తలలపై తీవ్రగాయాలయ్యాయి. చివరకు పీఎల్ఎ కమాండర్లు తమ వారిని కాపాడుకోవడానికి గాలిలో కాల్పులు జరిపేవరకు క్యూఆర్టీ టీమ్ వారిని వెంటాడి చితకబాడారు' అని సందే గార్డియన్ పత్రిక రాసింది. విచిత్రమేమంటే పీఎల్ఎ సైనికులతో పాటు కొన్ని డ్రోన్లు కూడా ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది. పీఎల్ఎ సైనికులు భారత సైనికులపై దాడి చేస్తున్న దృశ్యాలను చిత్రీకరించడం వీరి ఉద్దేశం. భారత సైనికులు తమ ధాటికి వెనుదిరిగితే దాన్ని చైనాలో మరింత ప్రచారాస్త్రంగా వాడుకొని దేశంలో నెలకొన్న ప్రజా

తవాంగ్ నేపథ్యం

అరుణాచల్ ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో, తవాంగ్ పట్టణం ఆ జిల్లా కేంద్రం. ఒకప్పుడు ఇది తవాంగ్ బ్రాక్డ్ కు రాజధానిగా ఉండేది. అయితే దీన్ని తవాంగ్, పశ్చిమ కామెంగ్ (కామెంగ్ నది, బ్రహ్మపుత్రకు ఉపనది. దీని పేరు మీదనే ఈ జిల్లా ఏర్పాటైంది) జిల్లాలుగా విడగొట్టారు. అరుణాచల్ ప్రదేశ్ రాజధాని ఇటానగర్ కు 447 కిలోమీటర్ల దూరంలో సముద్రమట్టానికి 3048 మీటర్లు (సుమారు 10వేల అడుగులు) ఎత్తున తవాంగ్ ఛు లోయకు ఉత్తరదిశలో ఉంటుంది. భారత్, చైనాల మధ్య వాస్తవాధీన రేఖకు దక్షిణంగా 10 మైళ్ల దూరంలో ఈ పట్టణం ఉంది. తవాంగ్ జిల్లా జనాభా 49,977. గెలుపు బౌద్ధారామం (తవాంగ్ బౌద్ధారామం) ఇక్కడ అత్యంత ప్రసిద్ధమైంది. తవాంగ్ లో మోంపా తెగ ప్రజలే అధికం. ఐదవ దలైలామా నగవాంగ్ లోబ్సాంగ్ గ్యాట్సో ఆకాంక్ష మేరకు తవాంగ్ బౌద్ధారామాన్ని మెరక్ లామా లోడర్ గ్యాట్సో 1681లో నిర్మించారు. తవాంగ్ కు ఆ పేరు రావడానికి ఒక కథనం ప్రచారంలో ఉంది. మెరక్ లామా లోడర్ గ్యాట్సోకు చెందిన గుర్రం ఎంపిక చేసినందువల్ల ఈ ప్రదేశానికి తవాంగ్ అనే

వ్యతిరేకత నుంచి బయట పడవచ్చునని జిన్పింగ్ ఆశించి ఉండవచ్చు! కానీ భారత సైన్యం తిరగబడటం, వీరి ధాటికి పీఎల్ఎఫ్ సైనికులే బతుకుజీవుడా అని పారిపోవడం మొత్తం చైనా వ్యూహాన్ని తల్లక్రిందులు చేసింది. ఒకవేళ చైనా అనుకున్నట్టు జరిగినట్లయితే గ్లోబల్ టైమ్స్లో తమ సైనికుల వీరోచిత పోరాటంపై ఊపిరి సలపని రీతిలో కథనాలు వెలువడి ఉండేవి. కానీ ఒకటి, రెండు కథనాలు, అవి కూడా తమ పెట్రోలింగ్ సైనికులపై భారత సైన్యమే దాడిచేసిందన్న ఆరోపణలతో కూడినవి మాత్రమే కనిపించడం విశేషం. అదీ కాకుండా చైనా సైనికులను, భారత దళాలు చితకబాదుతున్న వీడియో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వైరల్ కావడంతో పరువుపోయి కక్కలేక మింగలేక అన్న రీతిలో ఇబ్బంది పడుతోంది. ఈ నేపథ్యంలో చైనా మీడియా కూడా ఈ విషయంలో వ్యూహాత్మక మానం పాటించింది. అయితే భారత రక్షణశాఖ మంత్రి రాజ్ నాథ్ సింగ్ పార్లమెంట్ ఉభయ సభల్లో ఈ

సంఘటనపై ప్రకటన చేయడంతో చైనాకు స్పందించక తప్పలేదు. మన రక్షణ మంత్రి ప్రకటన చేసి ఉండకపోతే, బహుశా చైనా ఈ సంఘటనను ఎక్కడా ప్రస్తావించి ఉండేది కాదు. విచిత్రమేమంటే భారత సైనికులు, చైనా దళాలను చితకబాదుతున్న వీడియో చూసిన తైవాన్ ప్రజలు పెద్దఎత్తున ఆనందోత్సాహాలతో కేరింతులు కొట్టారు. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ముఖ్యంగా యూరప్, అమెరికా దేశాల్లో ఈ వీడియో సంచలనం సృష్టించడమే కాదు చైనాను సమర్థవంతంగా భారత్ నిలువరించగలదన్న సత్యం మరోసారి ప్రపంచానికి వెల్లడైంది.

ముందస్తు వ్యూహంతోనే

తవాంగ్ సంఘటన అప్పటికప్పుడు జరిగింది కాదని, చైనా ఉన్నతస్థాయి నాయకత్వం భవిష్యత్తులో పీఎల్ఎఫ్కు సృష్టించిన లక్ష్యాలను నిర్దేశించిందనడానికి ఇది నిదర్శనమన్న అభిప్రాయాలు వ్యక్తమవుతున్నాయి. అంటే వచ్చే నాలుగైదేళ్ల కాలంలో ఎంతవరకు వీలైతే అంతవరకు క్రమంగా ఆక్రమించు

పేరు వచ్చిందని చెబుతారు. ఇక్కడ 'త' అంటే గుర్రం అని, 'వాంగ్' అంటే ఎంపిక చేసిన ప్రదేశం అని అర్థం. ఆరో దలైలామా సాంగ్యాంగ్ గ్యాట్సో జన్మ స్థలం తవాంగ్. తవాంగ్ ఆరామాన్ని టిబెట్ బౌద్ధులు 'గాడెమ్ సంగ్యల్ లాట్సే' (సంపూర్ణ విజయంతో కూడిన దివ్య స్వర్గం అని అర్థం) అని పిలుస్తారు. వజ్రాయన బౌద్ధంలోని గెలుగ్ శాఖకు (టిబెట్లో బహుళ ప్రాచుర్యంలో ఉన్న నాలుగు ప్రధాన బౌద్ధ శాఖల్లో ఇది కూడా ఒకటి) చెందినది.

1941లో జపాన్-చైనాల మధ్య యుద్ధం మొదలై నప్పుడు అప్పటి అస్సాం ప్రభుత్వం కొన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకొని 'నార్త్ ఈస్ట్ ప్రాంటియర్ ఏజెన్సీ' (ఎన్ఈఎఫ్ఏ)పై మరింత పట్టుబడించింది. ఈ ప్రాంతమే తర్వాతి కాలంలో అరుణాచల్ ప్రదేశ్గా మారింది. 1944లో సీలాపాస్కు (తవాంగ్-పశ్చిమ కామెంగ్ జిల్లాల సరిహద్దు) దక్షిణ ప్రాంతంపై నాటి బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రభుత్వం పాలనా పరమైన నియంత్రణను

విస్తరించింది. అప్పుడే డిరాంగ్ జోంగ్ వద్ద బ్రిటిష్ జనరల్ జేపీ మిల్స్ అస్సాం రైఫిల్స్ పోస్టును ఏర్పాటు చేయడంతో అక్కడ టిబెట్ ప్రభుత్వ నియంత్రణ తొలగిపోయింది. అయితే సీలాపాస్కు ఉత్తర భాగాన్ని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం పట్టించుకోలేదు. ఈ ప్రాంతంలోనే తవాంగ్ పట్టణం ఉంది. మన దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చేవరకు ఇదే పరిస్థితి కొనసాగింది. 1950లో చైనా ఆక్రమణలోకి వెళ్లిన టిబెట్ తన స్వాతంత్ర్యాన్ని కోల్పోయిన నేపథ్యంలో 1951లో మనదేశం ఒక అధికారిని తవాంగ్కు పంపింది. ఈ అధికారికి సహాయంగా కొన్ని వందల మంది పోర్టర్లు తరలి వెళ్లారు. అప్పటికే పూర్వలో పాలనలో ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్న ప్రజలు భారత్కు స్వాగతం పలికారు. ఆ విధంగా అక్కడ టిబెట్ పాలన తొలగిపోయింది. 1962 యుద్ధంలో ఈ తవాంగ్ ప్రాంతాన్ని చైనా ఆక్రమించినప్పటికీ, కొద్దికాలం తర్వాత తిరిగి దీన్ని భారత్కు అప్పగించింది. అయితే తవాంగ్ సహా

కుంటూ వెళ్లాలన్నది కూడా ఒక లక్ష్యంగా (సలామీ సైన్) కనిపిస్తోంది. ముఖ్యంగా చైనా సైనికులు గతంలో తాము పెట్రోలింగ్ జరపని ప్రాంతాల్లోకి రావడం ఈ అభిప్రాయానికి బలం చేకూరుస్తోంది. 17 వేల అడుగుల ఎత్తున ఉండి ప్రస్తుతం భారత సైన్యం అధీనంలో ఉన్న ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించు కోవడానికి రావడం, ఇదే సమయంలో భారత్ రక్షణ దళాల సన్నద్ధత, సామర్థ్యాన్ని అంచనా వేయడం ఈ ఎత్తుగడలో భాగమేనని భావించాలి. ఇందులో విజయవంతమైతే తర్వాతి కాలంలో తాను చొరబాట్లకు అనునరించాల్సిన వ్యూహారచన చేసుకోవచ్చు.

భారత్పై ఒత్తిడి

ప్రస్తుతం చైనా దూర పసిఫిక్, పశ్చిమాసియా ప్రాంతాల దేశాలతో అమెరికాకు వ్యతిరేకంగా అలయన్స్ కోసం తీవ్రంగా కృషి చేస్తున్నది. ఈ నేపథ్యంలో యూఎస్తో, క్వడ్తో సంబంధాల విషయంలో భారత్ను పునరాలోచించుకునే విధంగా ఒత్తిడి తీసుకొని రావడం సరిహద్దు సమస్యలు సృష్టించడం వెనుక దాగి ఉన్న అసలు కారణం. అంతేకాదు సరిహద్దు దేశాలతో తప్ప అంతర్జాతీయ వ్యవహారాల్లో కలుగజేసుకోవద్దని నరేంద్రమోదీ ప్రభుత్వానికి చేసిన హెచ్చరిక ఇందులో దాగి ఉంది. వచ్చే దశాబ్దంలో అమెరికాను వెనక్కి నెట్టి తానే సూపర్ పవర్గా ఎదిగే లక్ష్యాన్ని చేరుకోవడానికి

జమలాపురపు విథల్ రావు

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

అరుణాచల్ ప్రదేశ్ తన భూభాగమేనన్న వాదనను మాత్రం చైనా వదులుకోలేదు. తర్వాతి కాలంలో పాక్-చైనాల మధ్య వ్యూహాత్మక ధ్వైపాక్షిక సంబంధాలు, ఈశాన్య భారత్లో వేర్పాటువాదులకు చైనా ఆర్థిక వనరులు సమకూర్చడం భారత్కు ఇబ్బంది కరంగా మారగా, వివాదాస్పద దక్షిణ చైనా సముద్రంలో భారత్ సైనిక, ఆర్థిక కార్యకలాపాలను నిర్వహిస్తోందని, టిబెట్ అజ్ఞాత ప్రభుత్వానికి మద్దతు నిస్తోందంటూ చైనా ఆరోపిస్తోంది. ఏది ఏమైనా వాస్తవాధీన రేఖ వెంట సైనిక కార్యకలాపాలను పెంచడం, తవాంగ్ సంఘర్షణలు వంటి ప్రస్తుత పరిణామాలను గమనిస్తే జిన్పింగ్ ప్రభుత్వం భారత్తో సత్సంబంధాలను పెంచుకోవాలన్న ఉద్దేశంతో లేదని స్పష్టం చేస్తున్నాయి. ★

ముందు తూర్పు, పశ్చిమ రంగాల్లో తన సైనిక లక్ష్యాలు నెరవేర్చుకోవాలన్న లక్ష్యం కూడా ఇందులో ఇమిడి ఉంది.

చైనా దుగ్ధకు కారణాలేమిటి?

అంతర్జాతీయంగా భారత్ ప్రతిష్ట పెరుగు తుండటం సూపర్ పవర్గా ఎదగాలని తహతహ లాడుతున్న చైనా సహించలేకపోతున్నది. పాకిస్తాన్‌ను ఎగదోయడం ద్వారా భారత్‌ను ప్రాంతీయ స్థాయికే పరిమితం చేయాలన్న తన లక్ష్యానికి భిన్నంగా భారత్ మరింత పటిష్టంగా, ఆర్థిక, సైనికశక్తిగా వేగంగా దూసుకుపోవడం చైనాకు ఎంతమాత్రం అంగీకార యోగ్యం కాదు. ముఖ్యంగా భారత్ జీ-20 అధ్యక్ష స్థానాన్ని స్వీకరించడం, 2024లో క్వాడ్ సదస్సును నిర్వహించనున్న నేపథ్యంలో మన దేశాన్ని ఇబ్బంది పెట్టడానికే చైనా తవాంగ్‌లో తాజా చొరబాటుకు ఒక కారణంగా చెబుతున్నారు. అన్నింటికీ మించి ఇటీవల భారత్-అమెరికాలు ఉత్తరాఖండ్‌లోని జిలీ వద్ద యుద్ధ అభ్యాస పేరుతో సైనిక విన్యాసాలు నిర్వహించడం చైనా ఆగ్రహానికి మరో ప్రధాన కారణం. జిలీ చైనా సరిహద్దుకు కేవలం వంద కిలోమీటర్ల దూరంలోనే ఉంది. దీనిపై నవంబర్ 30న ఒక ప్రకటన చేస్తూ 1993-96 సరిహద్దు ఒప్పందాలకు భారత్ కట్టుబడి ఉండాలని కోరడమే ఇందుకు నిదర్శనం. నిజానికి 2020 జూన్‌లో గల్వాన్ (పెట్రోలింగ్ పాయింట్ 14), కుగ్రాంగ్ సుల్తా (పెట్రోలింగ్ పాయింట్ 15), పాంగాంగ్ లోయలో ఉల్లంఘనలకు పాల్పడటం ద్వారా చైనా తానే ముందు ఈ ఒప్పందాలను తుంగలో తొక్కింది. ఇదిలా ఉండగా జిలీ సైనిక విన్యాసాల తర్వాత రెండు దేశాల మధ్య మాటల యుద్ధం కొనసాగిన వారం తర్వాత తవాంగ్ సంఘటన జరగడం గమనార్హం. అమెరికాతో ద్వైపాక్షికంగా భారత్ సన్నిహితం కావడం చైనాకు ఇష్టం లేదనేది ఈ సంఘటన స్పష్టం చేస్తోంది. తనకు వ్యతిరేకంగా ఏర్పాటైన క్వాడ్‌లో భాగస్వామి అయిన నేపథ్యంలో మన దేశానికి బుద్ధి చెప్పాలన్న ఉద్దేశం, దేశీయంగా ప్రజల్లో వ్యక్తమవు తున్న అసంతృప్తి నుంచి దృష్టి మరలించాలన్న మరో కోణం కూడా ఇందులో దాగి ఉన్నాయి.

అసలు ఉద్దేశం అబ్జర్వేషన్ పోస్ట్ ఏర్పాటు

ఇప్పటికీ తవాంగ్ ప్రాంతంలో విపరీతమైన చలి వ్యాపించింది. రాబోయే రోజుల్లో వాస్తవాధీన రేఖ వెంట కొన్ని అడుగుల మేర మంచు పేరుకుపోతుంది. ఇందుకు తగిన విధంగా భారత దళాలు అన్ని ఏర్పాట్లు చేసుకొని ఉన్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో మన సైనిక దళాలు శీతాకాలానికి ఏ విధంగా సంసిద్ధ మవుతున్నాయనేది తెలుసుకోవాలన్న ఉద్దేశంతో పీఎల్‌ఎఫ్ వాస్తవాధీన రేఖ వెంట ఒక అబ్జర్వేషన్ పోస్టును ఏర్పాటు చేయాలని చూస్తోందన్న వార్తలు వచ్చాయి. ఇరు దేశాల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందాల

మేరకు వాస్తవాధీన రేఖపై అటువంటి చర్యలు చేపట్టకూడదు. ఇదిలా ఉండగా రెండు దేశాల మధ్య 3,488 కిలో మీటర్ల సరిహద్దు వెంట పశ్చిమ (లద్దాఖ్), మధ్య (ఉత్తరాఖండ్), తూర్పు (సిక్కిం, అరుణాచల్ ప్రదేశ్) ప్రాంతాల్లో పరిస్థితులను భారత్ ఎప్పటికప్పుడు నిశితంగా పరిశీలిస్తోంది. ముఖ్యంగా తూర్పు లద్దాఖ్ ప్రాంతంలో రెండు దేశాలు పరస్పరం 50 వేల సైనికులను మోహరించి ఉంచాయి. వాస్తవాధీన రేఖ వెంట వివాదాస్పద 23 ప్రాంతాలపై భారత్ ప్రత్యేక దృష్టిని పెట్టింది. ఈ ప్రదేశాలు తూర్పు లద్దాఖ్‌లోని డెమ్‌చోక్, చుమార్ నుంచి అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌లోని యంగ్‌సీ ఫిష్‌టైల్-1, 2 వరకు విస్తరించి ఉన్నాయి. 2020లో తూర్పు లద్దాఖ్‌లో మరిన్ని చొరబాట్లకు పాల్పడిన చైనా ఇప్పుడు తూర్పువైపున 1346 కిలోమీటర్ల సరిహద్దు ప్రాంతంపై దృష్టి పెట్టినట్టు తాజా పరిణామాలు స్పష్టం చేస్తున్నాయి. నిజానికి తవాంగ్ వద్ద అధిక సంఖ్యలో భారత సైనిక దళాలు అనుక్షణం అప్రమత్తంగా ఉంటాయి. ఈ ప్రాంతం భూటాన్‌కు తూర్పు వైపు రక్షణ కల్పిస్తుంది కూడా.

2020 తర్వాత పెరిగిన ఘర్షణలు

1962 యుద్ధం తర్వాత, 1967లో నాథులా, ఛోలా వద్ద, 1987లో సముడోరాంగ్ ఛు వద్ద, 2017లో డోక్లాం వద్ద ప్రతిష్టంభన చోటుచేసు కుంది. 2020 నుంచి సరిహద్దు ప్రాంతాల్లో ఇరు దేశాల సైనికుల మధ్య సంఘర్షణల సంఖ్య బాగా పెరిగింది. అదే ఏడాది జూన్ 20న గల్వాన్ ఘర్షణలో 20 మంది భారత సైనికులు, 42 మంది చైనా సైనికులు మరణించారు. లద్దాఖ్‌లో గత 20 నెలలుగా ప్రతిష్టంభన కొనసాగుతూనే ఉంది. భారత్, చైనాలు ఇప్పటి వరకు 'మధ్య సెక్టార్'కు సంబంధించిన మ్యూవ్‌లను పరస్పరం పంచుకోగా, తూర్పు (అరుణాచల్ ప్రదేశ్), పశ్చిమ (లద్దాఖ్) ప్రాంతంలో ఇంకా ఎటు తలలేదు. చైనా ఇప్పటికీ 1959 నాటి తాను సూచించిన మ్యూప్ ప్రకారమే సరిహద్దుగా పేర్కొంటున్నది. తూర్పు లద్దాఖ్‌లోని

1597 కిలోమీటర్ల వాస్తవాధీన రేఖ ప్రాంతాలు అంటే అరుణాచల్ ప్రదేశ్‌తో సహా తన భూభాగాలుగా పేర్కొంటున్నది. అదేవిధంగా తూర్పున 1126 కిలోమీటర్ల వాస్తవాధీన రేఖ కూడా తమదేనని వాదిస్తోంది. ఈ ప్రతిపాదనను భారత్ అంగీక రించడం లేదు. అదేవిధంగా ఇండియా-చైనా-భూటాన్ సరిహద్దు ప్రాంతంలో కూడా ఒత్తిడి పెంచుతూ భూటాన్‌ను లొంగదీసుకోవాలని చూస్తున్నది. 2017 డోక్లాం సంఘర్షణకు ప్రధాన కారణం ఇదే. ప్రస్తుతం తాను ఆక్రమించిన ఆక్సాయ్‌చిన్ ప్రాంతం, కారకోరం రహదారి, తమ్పుర్‌గాన్ ప్రాంతంలో చైనా పెద్దఎత్తున పీఎల్‌ఎ బలగాలను మోహరించినట్టు వస్తున్న వార్తలు చైనా శాంతిని కోరుకోవడం లేదనడానికి నిదర్శనం.

సముడోరాంగ్ ఘర్షణ

1986-87లో తవాంగ్ జిల్లాకు సరిహద్దులోని సముడోరాంగ్ ఛు లోయ వద్ద భారత్-చైనా సైనికుల మధ్య ఘర్షణ చోటుచేసుకుంది. దక్షిణ సముడోరాంగ్ లోయ ప్రాంతంలోని వాంగ్‌డంగ్ పచ్చిక మైదానం లోకి అప్పట్లో చైనా సైనికులు ప్రవేశించారు. అయితే ఈ ప్రాంతాన్ని భారత్ తనదిగా పేర్కొంటున్నది. ఈ నేపథ్యంలో అక్కడికి భారత దళాలు కూడా చేరుకోవడంతో పరిస్థితి ఉద్రిక్తంగా మారింది. నాటి మన విదేశాంగ మంత్రి ఎన్టీ తివారి బీజింగ్‌లో పర్యటించడంతో సమస్య అప్పటికి సర్దుమణిగి నప్పటికీ సముడోరాంగ్ ఛు ప్రతిష్టంభన సమయంలో భారత సైన్యం యాంగ్‌ట్సీ పీఠభూమిని ఆక్రమించడం పీఎల్‌ఎకు ఎంతమాత్రం కొరకుడు పడటం లేదు. ఇక్కడి పర్వత శిఖరాలపై ఉన్న మన సైన్యానికి వ్యూహ తృకంగా ఇదంతో సానుకూలతను కలిగిస్తుంది. ఇక్కడి నుంచి చైనా భూభాగంలో ఆదేశ సైనిక దళాల కదలికలను మన సైన్యం ఎప్పటికప్పుడు పసికట్ట గలదు. ఈ సానుకూలత కారణంగానే డిసెంబర్ 9న మన యాంగ్‌ట్సీ ప్రాంతంలోకి ప్రవేశించిన 300 మంది చైనా సైనికులను మన దళాలు సమర్థ వంతంగా తరిమివేయగలిగాయి. ★

ఫుట్ బాల్ జగజ్జత అర్జెంటీనా!

ఖితర్ వేదికగా గత నాలుగు వారాలుగా జరిగిన 2022 ఫిఫా (ఇంటర్నేషనల్ అసోసియేషన్ ఫుట్ బాల్ ఫెడరేషన్) ప్రపంచ కప్ సంచికానికి దోహదాని లూసెయిల్ స్టేడియంలో తెరపడింది. నువ్వా నేనా అన్నట్లుగా సాగిన టైటిల్ సమరంలో డిఫెండింగ్ చాంపియన్ ఫ్రాన్స్ పై మాజీ చాంపియన్ అర్జెంటీనా 4-2 గోల్స్ తో పెనాల్టీ షూటౌట్ ద్వారా విజయం సాధించింది. అర్జెంటీనా 36 సంవత్సరాల సుదీర్ఘ విరామం తర్వాత మూడో ప్రపంచ కప్ టైటిల్ ను కైవసం చేసుకోగలిగింది. ఆధునిక సాకర్ మాంత్రికుడు లయనల్ మెస్సీ ఐదో ప్రయత్నంలో తన జట్టుకు ప్రపంచ కప్ ను అందించడం ద్వారా చరిత్రలో నిలిచిపోయాడు. ప్రపంచ కప్ ఫుట్ బాల్ ఎనిమిదిన్నర దశాబ్దాల చరిత్రలో టైటిల్ సమరం షూటౌట్లో ముగియటం ఇది మూడోసారి. 1994 ప్రపంచ కప్ ఫైనల్లో ఇటలీ-బ్రెజిల్ జట్ల పోరు, 2006 ఫైనల్లో ఫ్రాన్స్-ఇటలీ జట్ల పోరు పెనాల్టీ షూటౌట్లోనే ముగియటం విశేషం.

లప్పుడు మారడోనా, ఇప్పుడు మెస్సీ

ప్రపంచ కప్ చరిత్రలో అర్జెంటీనాకు గతంలో ఐదుసార్లు ఫైనల్స్ చేరినా రెండుసార్లు మాత్రమే విజేతగా నిలిచిన రికార్డు ఉంది. 1978లో మారియో కాంపెస్ నాయకత్వంలో తొలిసారిగా ప్రపంచ కప్ నెగ్గిన అర్జెంటీనా తన రెండో టైటిల్ ను 1986లో డియాగో మారడోనా కెప్టెన్సీలో గెలుచుకొంది.

క్రీడా కృష్ణ, 84668 64969

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

1986 ప్రపంచ కప్ లో యూరోపియన్ జట్ల ఆధిపత్యానికి అడ్డుకట్ట వేయటం ద్వారా దిగ్గజ అటగాడు డియాగో మారడోనా తనజట్టుకు అన్నీ తానై విజయం అందించాడు. ఆ తర్వాత నుంచి మరో ప్రపంచ కప్ టైటిల్ కోసం అర్జెంటీనా గత 36 సంవత్సరాలుగా చకోర పక్షిలా ఎదురుచూస్తూ వచ్చింది. అయితే, అర్జెంటీనా తరపున 16 సంవత్సరాల చిరుప్రాయంలోనే ప్రపంచ కప్ అరంగేట్రం చేసిన లయనల్ మెస్సీ తన కెరియర్ ఆఖరి ప్రపంచ కప్ లో జట్టును విశ్వవిజేతగా నిలవగలిగాడు.

ఏ మాత్రం అంచనాలు లేకుండా 2022 ప్రపంచ కప్ ఐరిలో నిలిచిన అర్జెంటీనా గ్రూప్-సీ లీగ్ పోరు ఓటమితో మొదలుపెట్టింది. ప్రారంభ మ్యాచ్ లో సాదీ అరేబియా చేతిలో ఓటమి చవి చూసింది. ఆ తర్వాత నుంచి విజయపరంపర కొనసాగించింది. గ్రూప్-సీ లీగ్ టాపర్ గా ప్రీ-క్వార్టర్ ఫైనల్లో అదుగుపెట్టిన అర్జెంటీనా.. నాకోట్ మ్యాచ్ లో ఆస్ట్రేలియా, క్వార్టర్ ఫైనల్లో నెదర్లాండ్స్, సెమీఫైనల్లో క్రొయేషియాను విత్త చేయడం ద్వారా ఆరోసారి ఫైనల్ కు అర్హత సాధించింది. 1986లో గొప్ప నాయకుడిగా, స్టార్ ఆటగాడిగా మారడోనా అర్జెంటీనాకు రెండోసారి ప్రపంచ కప్ అందిస్తే, 2022లో లయనల్ మెస్సీ మిడ్ ఫీల్డ్ మాంత్రికుడిగా, అసలు సిసలు నాయకుడిగా తన జట్టుకు మూడోసారి ప్రపంచకప్ అందించడం ద్వారా తన ఆరాధ్యదైవం మారడోనా సరసన చోటు సంపాదించాడు.

ఒకేఒక్కడు మెస్సీ

ప్రపంచ కప్ చరిత్రలోనే అత్యధిక మ్యాచ్ లు ఆడిన ఆటగాడిగా లయనల్ మెస్సీ సరికొత్త రికార్డు నెలకొల్పాడు. మొత్తం ఐదు ప్రపంచ కప్ టోర్నీలలో 26 మ్యాచ్ లు ఆడి 13 గోల్స్ తో టాపర్ గా నిలిచాడు. అత్యధిక ప్రపంచ కప్ మ్యాచ్ లో (19) నాయకత్వం వహించిన ఆటగాడిగా కూడా మెస్సీ ప్రపంచ రికార్డు సాధించాడు. గ్రూప్ లీగ్ నుంచి నాకోట్ ఫైనల్

వరకూ ఆడిన ప్రతి మ్యాచ్ లోనూ గోల్స్ సాధించిన ఒకే ఒక్క ఆటగాడిగా ప్రపంచ రికార్డు నెలకొల్పాడు. అత్యుత్తమ ఆటగాడికి ఇచ్చే గోల్డెన్ బాల్ అవార్డును సైతం మెస్సీ సొంతం చేసుకోగలిగాడు. ప్రపంచ కప్ చరిత్రలోనే గోల్డెన్ బాల్ అవార్డు రెండుసార్లు అందుకొన్న ఒకే ఒక్కడు మెస్సీ మాత్రమే.

డబ్బే డబ్బు!

ఫిఫా ప్రపంచ కప్ అంటే ఫుట్ బాల్ సంబరం, రికార్డులు మాత్రమే కాదు, కళ్లు చెదిరే మొత్తంలో డబ్బు కూడా. మరో క్రీడలో లేనంత ప్రజే మనీ ఫిఫా ప్రపంచ కప్ లో మాత్రమే ఉంటుంది. అంతర్జాతీయ ఫుట్ బాల్ సమాఖ్య భారీ ఆటగాళ్లకు మొత్తంలో ప్రజే మనీ ఇస్తూ వస్తోంది. ప్రస్తుత ప్రపంచ కప్ ఫైనల్ రౌండ్స్ పాల్గొన్న మొత్తం 32 జట్లు 75 కోట్ల రూపాయల కనీస ప్రజే మనీ అందుకున్నాయి. విశ్వవిజేతగా నిలిచిన అర్జెంటీనా ఫిఫా ప్రపంచ కప్ తో పాటు 348 కోట్ల రూపాయల బంపర్ ప్రజే మనీ అందుకుంది.

ఫుట్ బాల్ ప్రపంచ కప్ చరిత్రలోనే ఇప్పటి వరకూ ఇదే అతిపెద్ద ప్రజే మనీ కావడం విశేషం. రన్నర్స్ ఫ్రాన్స్ జట్టుకు 248 కోట్ల రూపాయల నజరానా దక్కింది. కాంగ్క పతకంతో మూడో స్థానం దక్కించుకొన్న క్రొయేషియా జట్టుకు 223 కోట్ల రూపాయలు, 4వ స్థానంలో నిలిచిన మొరాకోకు 207 కోట్ల రూపాయలు సొంతమయ్యాయి. క్వార్టర్ ఫైనల్స్ లో పరాజయం పొందిన నాలుగు జట్లకు 110 కోట్ల రూపాయల చొప్పున, గ్రూప్ లీగ్ దశలో పాల్గొన్న ఒక్కో జట్టుకు 75 కోట్ల రూపాయలు చొప్పున ప్రజే మనీగా అందించారు. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా 204 దేశాలు ఫుట్ బాల్ ఆడుతుంటే ఫైనల్ రౌండ్ కు అర్హత సాధించిన 32 అగ్రశ్రేణి జట్లకు ఎనలేని గౌరవంతో పాటు ఘనమైన పారిశ్రామికం అందించడం ఫిఫా ప్రపంచ కప్ గొప్పతనం కాక మరేమిటి!

నిరాడంబర జీవి చలువాది

గుంటూరు విభాగ్ కార్యకారిణి సదస్సులైన చలువాది వెంకటేశ్వర్లు గత కొంత కాలంగా

అనారోగ్యంతో ఇబ్బంది పడుతూ డిసెంబర్ 15వ తేదీ ఉదయం తుది శ్వాస విడిచారు. ఈయన 15 అక్టోబర్ 1947న గుంటూరులో జన్మించారు. బాల్యం నుండే స్వయంసేవక్. హిందూ కళాశాలలో చదువుతున్నప్పుడే విద్యార్థి నాయకుడిగా పనిచేశారు. సంఘంలో ముఖ్యశిక్షక్, మండల, నగర, జిల్లా, విభాగ్ సహ కార్యవాహగా అనేక బాధ్యతలు నిర్వహించారు.

విజయవాడ సమీపంలోని నూతక్కి, విజ్ఞాన విహార పాఠశాలకు 10 సంవత్సరాలు సేవలందించారు. గుంటూరు టీజేపీఎస్ కళాశాలలో 1972 నుండి 2005 వరకు కామర్స్ లెక్చరర్గా, హెచ్.ఓ.డి గా పనిచేస్తూ నిబద్ధత కలిగిన వ్యక్తిగా పేరు

తెచ్చుకున్నారు. సంఘ పనిలో, వృత్తిలో అందరినీ కలుపుకొనిపోయే సరళస్వభావం వీరిది. వీరి కుటుంబమంతా సంఘమయం. సంఘం ఏ పనిని అప్పగించినా ఆనందంగా స్వీకరించే స్వభావశీలి.

ఆయన నిరహంకారి

చలువాది గారిది అత్యంత నిరాడంబరమైన, సమర్పిత జీవితం. వీరు ఉత్తమ ఉపాధ్యాయులు, వినయశీలురు, కష్టజీవి. నూతక్కి పాఠశాల నిర్వహణకు అంకితమై పనిచేసిన కార్యక్త. నిరహంకారి. కాశీ విశ్వనాథునికి పరమ భక్తులు. వారి చరణాలకు శ్రద్ధాంజలి. వారి కుటుంబ సభ్యులకు ఈ కష్టాన్ని సహించే శక్తినిమ్మని భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను.

- భాగ్య్య, అఖిలభారత కార్యకారిణి సదస్సులు

వార్త

మహిళలకు స్వావలంబన

భాగ్యనగర్ : దిల్సుఖ్ నగర్ ప్రాంతంలోని పేదల బస్తీల్లో జరుగుతున్న ఘోరమిది. విద్య పేరుతో హిందువుల పిల్లలను కొందరు ముస్లింలు ఇటీవల ప్రారంభించిన మదర్సాలలో చేరుస్తున్నారు. అలాగే ఇతర రాష్ట్రాల నుండి వచ్చిన దాదాపు 100 ముస్లిం కుటుంబాల కోసం 50 మగ్గం నేత శిక్షణ కేంద్రాలను ప్రారంభించి, వాటిలో హిందూ మహిళలను ఎంపిక చేస్తున్నారు. ఇలా లవ్ జిహాద్ లోకి నెడుతున్నారని విమర్శలు ఉన్నాయి. దీనిని గమనించిన దిల్సుఖ్ నగర్ భాగ్, వివేకానందానగర్, పాణినీయ శాఖ స్వయంసేవకులు తామే బాల సంస్కార కేంద్రాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. 3 నెలల శిక్షణ పూర్తయిన వారికి సేవాభారతి ద్వారా సర్టిఫికేట్లు అందించి మహిళల్లో స్వావలంబన దృష్టిని నిర్మాణం చేస్తున్నారు. మొదటి విడతగా భారతమాత చేనేత పని శిక్షణ కేంద్రం నుండి 90 మందికి శిక్షణ పూర్తయింది. ★

డిసెంబర్ 4న సర్టిఫికేట్లను అందుకున్న మొదటి బ్యాచ్

వార్త

శాఖా వార్షికోత్సవం

కామారెడ్డి : కామారెడ్డి నగరం, లింగాపూర్ శివాజీ శాఖ వార్షికోత్సవం డిసెంబర్ 18న జరిగింది. వేదికపై ముఖ్య అతిథి పి. వేదప్రకాష్ (కళాశాల ప్రిన్సిపల్), జిల్లా సంఘచాలక్ బొడ్డు శంకర్, విభాగ్ బొడ్డిక్ ప్రముఖ వరంగంటి శ్రీనివాస్. ఇందులో 178 మంది (118 గణవేషధారి) స్వయంసేవకులు, 50 మంది మహిళలు పాల్గొన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో పథసంచలన్, స్వయంసేవకుల శారీరక ప్రదర్శనలు అందరినీ ఆకట్టుకున్నాయి. ★

హిందువుల ఐక్యత కోసం 'సమైక్యతా పరుగు'

ఇందూర్ : వాక్ ఫర్ యూనిటీ మన ఐక్యతను తెలిపిందని, తెలంగాణ వీరుల త్యాగాన్ని గుర్తించిన పటేల్ చిరస్మరణీయుడని నైజాం విముక్త స్వాతంత్ర్య అమృతోత్సవ సమితి జిల్లా అధ్యక్షుడు పి.ఆర్. సోమాని అన్నారు.

భారత ప్రథమ హోంమంత్రి, ఉప ప్రధాని, ఉక్కుమనిషి సర్దార్ పటేల్ వర్ధంతిని పురస్కరించు కొని డిసెంబర్ 15న ఇందూర్‌లో నిర్వహించిన ర్యాలీలో ఆయన ప్రసంగించారు.

జిల్లా కేంద్రంలోని కలెక్టర్ గ్రౌండ్‌లో ప్రారంభమైన ర్యాలీ ప్రధాన వీధుల గుండా మూడున్నర కిలోమీటర్లు సాగి పటేల్ చౌరస్తాకు చేరింది. హైదరాబాద్ సంస్థానం స్వతంత్ర భారతదేశంలో కలవడానికి విశేష కృషి చేసిన పటేల్ కాంస్య విగ్రహానికి ఈ సందర్భంగా పూలమాల వేసి ఘన నివాళులర్పించారు.

నైజాం పాలన వలన ప్రజల ధన, మాన, ప్రాణాలకు రక్షణ లేని స్థితిలో ఎంతోమంది వీరులు

రజాకారులను ఎదిరించి ప్రాణాలను విడిచారని, వారి వీరోచిత చరిత్ర మరుగున పడకూడదనే ఈ ఉత్సవాలు నిర్వహిస్తున్నట్లు ఆయన పేర్కొన్నారు.

నైజాం నిరంకుశ పాలనను ఎదిరించిన కొమురం భీం, షోయబుల్లాఖాన్ మొదలైన వారందరితో పాటు ఇందూర్ జిల్లాకు చెందిన రాధాకృష్ణ మోదాని, నల్ల నరసింహారెడ్డి, నల్ల రుక్మాదేవి, చౌటల్లి హనుమత్ రెడ్డి, దమ్మయ్యగారి నారాయణరెడ్డి, మాణిక్యం, దత్తు, వామన్సింగ్, బోర్లింగ్ రామచంద్రరెడ్డి, మునిపల్లి గంగారాం ఆర్య, కే.వి. గంగాధర్, తంగుడిగి నరసింహం, త్రయంబక్ రావు పాఠక్, రాజనర్సాగౌడ్, హన్మయ్యపన్నాడు, కాశీనాథరావు ముక్త్యార్ మొదలైన వారందరి చేసిన కృషి నేటి తరానికి తెలియకుండా చేశారని ఆయన ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు.

మరుగునపడిన అసలైన చరిత్రను తెలపడం కోసం నైజాం విముక్త స్వాతంత్ర్య అమృతోత్సవ సమితి ఆధ్వర్యంలో 2022 సెప్టెంబర్ 17 నుండి 2023

సెప్టెంబర్ 17 వరకు అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నట్లు ఉత్సవ సమితి ప్రధాన కార్యదర్శి డా॥ అజ్ఞా శ్రీనివాస్ వివరించారు.

ఈ ర్యాలీలో నగర మేయర్ నీతూకిరణ్, ధన్‌పాల్ సూర్యనారాయణ, ఎండల లక్ష్మీనారాయణ, ఉత్సవ సమితి సభ్యులు డా॥ కావర్తి గురుచరణం, జనగం నరేందర్ రెడ్డి, డా. బాపురెడ్డి, రాజ్‌కుమార్ సుబేదార్, దేవిదాస్, ఉమామహేశ్వర్, వై. శ్రీనివాసరావు, లక్ష్మణరావు, రాంస్వరూప్ దాలియాతో పాటు సంచాలన సమితి సంయోజక్ ఎండల శ్రీనివాస్, ఇతర సభ్యులు పాల్గొన్నారు.

యువత పటేల్ చిత్రంతో ఉన్న టీ షర్ట్, టోపీలు ధరించి ర్యాలీలో పాల్గొనడం కార్యక్రమానికి విశేష శోభను చేకూర్చింది. యువత చేతిలో కనిపించిన జాతీయ పతాకాలు జాతీయ సమైక్యతా భావనను ప్రతిబింబించాయి.

ఈ ర్యాలీలో సుమారు 15 వేల మంది రాజకీయాలకు అతీతంగా పాల్గొన్నారు. ★

గోకవరంలో ఉచిత వైద్య శిబిరం

నంద్యాల : డిసెంబర్ 11న నంద్యాల జిల్లాలోని గోకవరంలో స్త్రీ సంబంధిత, చర్మవ్యాధి, చిన్నపిల్లల ఉచిత వైద్యశిబిరం గుణంపల్లి నారాయణమ్మ వైద్యశాల, సంఘమిత్ర సేవాసమితి, ఐఎమ్‌ఎ, ఉమెన్ డాక్టర్స్ వింగ్ సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించారు. ★

తెలుసుకుందాం

శివగంగ రాజరాజేశ్వరస్వామి ఆలయం- మహేశ్వరం

ఈ ఆలయం రంగారెడ్డి జిల్లా మహేశ్వరం గ్రామంలో ఉంది. కోనేరు మధ్యలో వెలుగొందుతున్న శివాలయాల్లో ఇది ప్రసిద్ధమైనది. ఈ కోనేటి చుట్టు ఉన్న పడహారు శివాలయాల్లో స్వామివారు పడహారు నామాలతో భక్తులకు దర్శనమిస్తున్నారు. 1673-1680 మధ్య కాలంలో గోల్కొండ సవాబు తానీషా కాలంలో సేనాధిపతులుగా పనిచేసిన అక్కన్న, మాదన్నలు ఈ ఆలయాన్ని నిర్మించారు. 1687లో ఔరంగజేబు ఈ ఆలయంపై దండయాత్ర చేశాడు. 1980లో ఆలయాన్ని పునరుద్ధరించి పూజలు నిర్వహిస్తున్నారు.

కథ

కానుకల మర్తం!

కాం చనదేశపు రాకుమార్తె శంతనను, వేదాంత దేశ రాకుమారుడు అనంతసేనుడికి ఇచ్చి పెళ్లి చెయ్యాలని నిశ్చయించుకున్నాడు తండ్రి నాగవర్ధనుడు. ఆమె చిత్రపటాన్ని వేదాంత నగరం పంపించాడు.

రాకుమారికి తెలివితేటలుంటేనే పెళ్లాడతా నన్నాడు రాజకుమారుడు. దూత ద్వారా మొరంగడ్డలు పంపించాడు రాకుమారికి. ఆమె ప్రతిగా మానెడు జొన్నలు మూటగట్టి పంపించింది. వాటిని చూసి, మరునాడు మానెడు సజ్జలు పంపించాడు. రాకుమారి వాటిని తీసుకుని రెండు మానికల ధాన్యం పంపించింది. రాకుమారుడు ప్రతిగా ఒక కుక్కపిల్లను పంపాడు రాణికి. ఆమె జవాబుగా ఒక కోతిని పంపించింది.

దానిని చూసిన అనంతసేనుడు 'మహారాణికి కావాలసిన అర్హతలన్నీ శంతనకున్నాయి. ఆమెను పెళ్లిచేసుకుంటాను.' అని తండ్రితో చెప్పాడు.

'నువ్వు పంపిన కానుకల్లో అర్థమేమిటో, ఆమె కానుకలతో ఏం సమాధానం చెప్పిందో, నీకు ఎందుకు నచ్చిందో మేము కూడా తెలుసుకుంటే సంతోషిస్తాం కదా!' అన్నాడు తండ్రి.

పద్యం

ప్రేమను గూర్చి యల్లునకుబెద్దతనంబును దొడ్డవానికిం
దామతి తుచ్చపుంబని నెదం బరికింపగా యీయరాదుగా
వామకరంబుతోడ గుడువం గుడిచేత నపానమార్గయుం
దోమగవచ్చునే మిగులఁదోచని చేతులుగాక భాస్కరా!

భావం : భాస్కరా! లోకంలో నీచునకు గొప్ప పదవిని, గొప్పవానికి చిన్న పదవినిచ్చి పనులు చేయించినచో ఆ పాలనమంతయు ఆలోచన లేక ఎడమ చేతితో భుజించుటయును, కుడి చేతితో మల మూత్రములు శుభ్రపరచుటయును యగును అని భావం.

సూక్తిరత్నం

'అస్థిరం జీవితం లోకే..'

'అస్థిరం జీవితం లోకే అస్థిరే ధన యావనే
అస్థిరాః పుత్రదారాశ్చ ధర్మకీర్తిద్వయం స్థిరమ్'

భావం : లోకంలో శాశ్వతంగా ఉండలేం. ధనం, యావనం కలకాలం నిలవవు. భార్యాపిల్లలూ అస్థిరమే. దక్కించుకున్న ధర్మం, అర్జించిన పేరు ప్రతిష్ఠలే శాశ్వతం.

జ త ప ర చం డి

ఇక్కడున్న పదాలకు పక్కనున్న పదాల్లో ఏవి సరిపోతాయో కనుక్కోండి.

ఆంధ్రప్రదేశ్	తమాషా
తెలంగాణ	దాండియా
మహారాష్ట్ర	బుర్రకథ
గుజరాత్	యక్షగానం
కర్ణాటక	బతుకమ్మ

'ంఢ్రప్రదేశ్-కర్ణాటక : యక్షగానం-తమాషా
'తెలంగాణ-మహారాష్ట్ర : బుర్రకథ-దాండియా
'గుజరాత్-ఆంధ్రప్రదేశ్ : యక్షగానం-బతుకమ్మ

భారత స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు

గణేశ శంకర్ విద్యార్థి

ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, జర్నలిస్ట్, రచయిత. 26 అక్టోబర్ 1890న ప్రయాగ్ రాజ్ లో జన్మించారు. 1916లో జాతీయోద్యమంలో చేరారు. 1917-18లో హోం రూల్ ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించారు. 1920లో 'ప్రతాప్' అనే దినపత్రికను స్థాపించారు. అదే ఏడాది రాయ్ బరేలి రైతాంగ పోరాటంలో అరెస్టయి రెండేళ్లు కఠిన కారాగారశిక్ష అనుభవించారు. తన పత్రికలో ఆంగ్లేయుల అరాచక పాలన గురించి 'విద్యార్థి' పేరుతో వ్యాసాలు రాశారు. భగత్ సింగ్, చంద్రశేఖర్ ఆజాద్ లతో కలిసి అనేక ఉద్యమాల్లో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. 25 మార్చి 1931న మరణించారు.

జనరల్ నోరెడ్జ్

1. ప్రపంచంలోనే ఎత్తైన విమానాశ్రయం ఏక్కడంది?
2. ఎవరెస్ట్ శిఖరాన్ని అధిరోహించిన మొదటి భారతీయుడు ఎవరు?
3. వైశాల్యం పరంగా తెలంగాణ భారతదేశంలో ఎన్నో స్థానంలో ఉంది?

సంస్థ: ఇంటి : 8 గోల్డెన్
ప్రొఫెసర్ : 7 (కృష్ణా) ఎంబి : 1: డా.ఎ.ఎ.ఎ.ఎ.

మెడడుసు మేత

నల్లని కుక్కకు
నాలుగు చెవులు,
ఏమిటది?

సంస్థ : డా.ఎ.ఎ.ఎ.

మంచిమాట

మనసును
నియంత్రించుకోవడం
నేర్చుకుంటే సంతోషం
దానంతట అదే మన
దరికి చేరుతుంది.

'వాళ్ల నాగరికత ఏ దశలో ఉందో చూద్దామని, మొరంగడ్డలు పంపాను. మేము వాటిని మానేసి జొన్న రొట్టె తింటున్నాం అని జొన్నలు పంపింది. నేను సజ్జలు పంపాను వండుకుని తినమని. అవి మానేసి సన్న బియ్యం తింటున్నామని, మీకుంటే ఒక మెట్టుపైనే ఉన్నామన్నట్లు ధాన్యం పంపింది' అన్నాడు.

'మరి ఈ కుక్క కోతి గొడవ ఏమిటి?' అన్నాడు తండ్రి.

'రాజకుమారిని ఆట పట్టించడానికి కుక్కపిల్లను పంపాను. దానికి మీరు అంజనేయ స్వామి భక్తులు గదా. అందుకే మీకు ప్రియమని కోతిని పంపిస్తున్నానని చెప్పకనే చెప్పింది' అన్నాడు.

'ఇంకేం.. అందం, తెలివితేటలు రెండూ ఉన్నాయి. ఈ రోజే మా వియ్యంకుడికి కబురు పంపిస్తాను' అన్నాడు రాజు.

విందు.. వినోదం... పెండ్లి.. పేరంటం...

అన్నింటా మీ నేస్తం.

క్రేన్

వక్క పలుకులు

వీటికి సాటి మరేవి లేవు

www.craneindia.net

శ్రీరంధి సుబ్బారావు మరియు శ్రీమతి రంధి లక్ష్మీనరసమ్మ

ఇప్పుడు మీ కోసం
సరికొత్త ప్యాకింగ్ లో
సరికొత్త రుచులతో

ఇప్పుడు ఇక్కడ ఉన్నట్లు చూడవలసిందిగా దయచేసి చూడండి
BETEL NUT PIECES IS HARMFUL TO HEALTH

TARA 9044

**మేషం : అశ్విని, భరణి,
కృత్తిక 1వ పాదం**

పరవతి పెరుగుతుంది. అనుకున్న కార్యక్రమాలు విజయవంతంగా సాగుతాయి. ఆస్తి వివాదాలు తీరతాయి. వాహన సౌఖ్యం. ఆకస్మిక ధనలబ్ధి. విద్యార్థులకు అప్రయత్నంగా అవకాశాలు. ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు అనుకూలమైనాయి. సమస్యల నుంచి బయటపడతారు. వ్యాపారులు విస్తరణ యత్నాలు ముమ్మరం చేస్తారు. 28, 29 తేదీల్లో వృథా ఖర్చులు. మానసిక ఆందోళన. చికాకులు. హనుమాన్ ఛాలీసా పఠించండి.

**వృషభం : కృత్తిక 2,3,4 పాదాలు,
రోహిణి, మృగశిర 1,2 పాదాలు**

పరిస్థితులు అనుకూలమైనాయి. ముఖ్య కార్యక్రమాలలో విజయం. శుభకార్యాలలో పాలుపంచుకుంటారు. వాహన సౌఖ్యం. అదనపు ఆదాయం సమకూరే సమయం. వివాదాల నుంచి బయటపడతారు. ఇంటినిర్మాణ యత్నాలు కార్యరూపం దాలుస్తాయి. ఉద్యోగులకు చిక్కులు తొలగి ఊరట చెందుతారు. రచయితలు, క్రీడాకారుల కృషి ఫలిస్తుంది. 31, 1 తేదీల్లో అనుకోని ప్రయాణాలు. అప్పులు చేస్తారు. అన్నపూర్ణాష్టకం పఠించండి.

**మిథునం : మృగశిర 3, 4 పాదాలు,
ఆర్ద్ర, పునర్వసు 1, 2, 3 పాదాలు**

శుభవార్తలు. ఆదాయం మరింత ఆశాజనకంగా ఉంటుంది. వాహనాలు, ఆభరణాలు కొంటారు. అనుకున్న పనులు సజావుగా పూర్తి కాగలవు. దేవాలయాలు సందర్శిస్తారు. వివాహ, ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు కలిసిపెట్టాయి. వ్యాపారులకు సానుకూలం. ఉద్యోగులు సత్తా చాటుకుంటారు. రాజకీయవేత్తలకు నూతన పదవులు. 26, 27 తేదీల్లో బంధువిరోధాలు. శ్రమ తప్పదు. అనారోగ్యం. దత్తాత్రేయ స్తోత్రం పఠించండి.

**కర్కాటకం : పునర్వసు 4వ పాదం,
పుష్యమి, ఆశ్లేష**

ఆదాయం సంతృప్తినిస్తుంది. యత్నకార్యసిద్ధి. పరవతి పెరుగుతుంది. వాహనాలు, స్థలాలు కొంటారు. నూతన ఉద్యోగప్రాప్తి మీ సేవలకు తగిన గుర్తింపు పొందుతారు. ఉద్యోగులు చిక్కులు అధిగమిస్తారు. రాజకీయ, పారిశ్రామిక వర్గాలకు నూతనోత్సాహం. కళాకారులు, క్రీడాకారుల ఆశలు ఫలిస్తాయి. 28,29 తేదీల్లో వృథా ఖర్చులు. దూరప్రయాణాలు. సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరుని స్తుతించండి.

**సింహం : మఖ, పుబ్బ,
ఉత్తర 1వ పాదం**

ప్రతికూల పరిస్థితులు కూడా అనుకూలంగా మార్చుకుంటారు. నైపుణ్యం వెలుగులోకి వస్తుంది. ఇంటర్వ్యూలు అందుతాయి. రాబడి ఆశాజనకం. కొన్ని సమస్యలు వాటంతట అవే పరిష్కారమవుతాయి. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు పైస్థాయి పోస్టులు దక్కవచ్చు. రచయితలు, క్రీడాకారులకు శుభవర్తమానాలు. 29, 30 తేదీల్లో దూర ప్రయాణాలు. అంగారక స్తోత్రం పఠించండి.

**కన్య : ఉత్తర 2, 3, 4 పాదాలు,
హస్త, చిత్త 1,2 పాదాలు**

కొన్ని వివాదాలు, సమస్యల నుంచి బయటపడతారు. దేవాలయాలు సందర్శిస్తారు. ఆశ్చర్యకరమైన విషయాలు తెలుస్తాయి. వ్యాపారులు పెట్టుబడులకు తగిన లాభాలు అందుకుంటారు. ఉద్యోగులకు పూర్వవైభవం. రాజకీయవేత్తలకు కొత్త పదవులు లభిస్తాయి. క్రీడాకారులు, వైద్యులకు కార్యసిద్ధి. 31, 1 తేదీల్లో అనారోగ్య సూచనలు. స్నేహితులతో తగాదాలు. ఆదిత్య హృదయం పఠించండి.

**తుల : చిత్త 3,4 పాదాలు,
స్వాతి, విశాఖ 1,2,3 పాదాలు**

అదనపు ఆదాయం సమకూరి సంతోషంగా గడుపుతారు. చేపట్టిన పనుల్లో విజయం. ఆస్తుల విషయంలో చిక్కులు అధిగమిస్తారు. విద్యార్థులు అవకాశాలు అందుకుంటారు. శుభకార్యాలకు డబ్బు వెచ్చిస్తారు. రాజకీయవేత్తలకు చిక్కులు వీడతాయి. రచయితలు కొన్ని నిర్ణయాలు తీసుకుంటారు. 26, 27 తేదీల్లో మానసిక అశాంతి. సోదరులతో కలహాలు. హయగ్రీవ స్తోత్రం పఠించండి.

**వృశ్చికం : విశాఖ 4వ పాదం,
అనూరాధ, జ్యేష్ఠ**

ఆదాయం ఆశాజనకంగా ఉంటుంది. చేపట్టిన కార్యక్రమాలలో విజయం సాధిస్తారు. ఆస్తి విషయంలో చిక్కులు తొలగుతాయి. శుభకార్యాలకు హాజరవుతారు. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు సంతోషకరంగా గడుస్తుంది. పారిశ్రామికవేత్తలకు అనుకూల సమయం. రచయితలు, వైద్యులకు ఆహ్వానాలు అందుతాయి. 28, 29 తేదీల్లో అనుకోని ఖర్చులు. దూరప్రయాణాలు. విష్ణుధ్యానం చేయండి.

**ధనుస్సు : మూల, పూర్వాషాఢ,
ఉత్తరాషాఢ 1వ పాదం**

కార్యక్రమాల్లో అవరోధాలు అధిగమిస్తారు.

సింహంభట్ల సుబ్బారావు
6300674054

విద్యార్థులు సత్తా నిరూపించుకుంటారు. తీర్థయాత్రలు చేస్తారు. వాహన యోగం. వ్యాపారులు లాభాలు దక్కించుకుంటారు. రాజకీయవేత్తల వివాదాలు పరిష్కారమవుతాయి. సాంకేతిక నిపుణులు, క్రీడాకారులకు ఆశలు చిగురిస్తాయి. 31, 1 తేదీల్లో ఆరోగ్యం చికాకు వరుస్తుంది. కుటుంబంలో సమస్యలు. శ్రీరామ రక్షాస్తోత్రం పఠించండి.

**మకరం : ఉత్తరాషాఢ 2,3,4 పాదాలు,
శ్రవణం, ధనిష్ఠ 1, 2 పాదాలు**

ఆదాయం ఆశాజనకం. ఆరోగ్యం మెరుగు పడుతుంది. విజయాలు సాధిస్తారు. స్థిరాస్తి వివాదాలు పరిష్కార దశకు చేరతాయి. వాహన సౌఖ్యం. వ్యాపారులు ఉత్సాహంగా గడుపుతారు. ఉద్యోగస్తుల చిరకాల ప్రయత్నం నెరవేరుతుంది. పారిశ్రామిక వేత్తలకు అవార్డులు. రచయితలు, క్రీడాకారులకు విదేశీ వర్యటనలు. 30, 31 తేదీల్లో దూర ప్రయాణాలు. నవగ్రహ స్తోత్రం పఠించండి.

**కుంభం : ధనిష్ఠ 3,4 పాదాలు,
శతభిషం, పూర్వాభాద్ర 1,2,3 పాదాలు**

ఆదాయానికి ఇబ్బందులుండవు. ఎంతో కాలంగా వేధిస్తున్న కొన్ని సమస్యలు తీరతాయి. స్థిరాస్తులు కొనుగోలు చేస్తారు. ఆలయాలు సందర్శిస్తారు. ఇంటి నిర్మాణాలపై సందిగ్ధత తొలగుతుంది. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు ఉన్నత పోస్టులు. కళాకారులకు అవకాశాలు దక్కుతాయి. క్రీడాకారులు, వైద్యులకు పురస్కారాలు. 30,31 తేదీల్లో వివాదాలు. శివాష్టకం పఠించండి.

**మీనం : పూర్వాభాద్ర 4వ పాదం,
ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి**

అదనపు ఆదాయం ఉత్సాహాన్నిస్తుంది. మీ ఆలోచనలు అందర్నీ మెప్పిస్తాయి. కొత్త కార్యక్రమాలకు శ్రీకారం చుడతారు. నిరుద్యోగులకు ఇంటర్వ్యూలు. భూములు, వాహనాలు కొంటారు. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులు పైస్థాయి పోస్టులు దక్కించుకుంటారు. పారిశ్రామికవేత్తలకు విదేశీ ఆహ్వానాలు రాగలవు. 27, 28 తేదీల్లో అనారోగ్యం. కుటుంబ సభ్యులతో తగాదాలు. గణేశాష్టకం పఠించండి.

ఆధారాలు

అడ్డం

1. పూర్తయిన (4)
6. నక్షత్రం (2)
7. ముందుకాలం (3)
9. పేపర్ (3)
11. యతి (2)
13. క్రొవ్విడము, ఆగడము (2)
15. మంగళసూత్రం (2)
16. ఇద్దరిద్దరుగా ఉన్నవారు (3)
18. మర (3)
22. కంట్లో పడితే ఊదేది (3)
24. సరుకు, పప్పుల వంటిది (3)
27. ఖండము (2)
28. కిళ్లికి గుచ్చేది ఓ వంగం (3)
29. ఓ పండు నసతో వుంది (3)
31. సారము (2)
32. తెలంగాణ రాష్ట్ర పుష్పం (3)
34. ఒకరినుంచి ఉచితంగా లభించేది (3)
35. మన్మథ పత్ని (3)
37. పైకి వెళ్లినది, ఎత్తయినది అనే! (4)

నిలువు :

2. పర్వతం (2)
3. చిన్ననంచి (3)
4. దేవతలు (4)
5. వ్యాధిగ్రస్తుడు (2)
8. తరులు మధ్యలో లేవు (2)
9. సన్యాస వర్ణం (3)
10. తన్నెడము (3)
12. వాస్తవము, నికృతము (2)
14. రంగవల్లిక (2)
17. తలక్రిందయిన పాట (2)
19. సిగ్గు (2)
20. శిరము (2)
21. నడుము (2)
22. జంబూకము (2)
23. కలత, చింత (5)
24. దిక్కు యొక్క చివరం (3)
25. కొడుకు (3)
26. కపోలము (2)
27. యాదవ కులంలో చివరకు వుట్టింది (4)
30. మాతో లేని మానస (2)
33. ఎగతాళి, పరిహాసము (2)
36. మనోజ్ఞము, రుజువు (2)

మా చిరునామా : పదరసం, జాగృతి వారపత్రిక, 3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-27

పదరసం-396

		1	2	3			4		
	5		6			7		8	
9		10		11	12		13		14
		15			16	17			
18	19			20				21	
			22		23		24		25
26		27			28				
29	30			31			32	33	
	34				35	36			
				37					

పదరసం - 396

పేరు :

చిరునామా:.....

పిన్ కోడ్ : మొబైల్ :

సమాధానాలను పైగడులలో పూరించి, కత్తిరించి కవర్ పై పదరసం నెం. వేసి 2023 జనవరి 09 లోగా జాగృతికి పంపండి. సరైన సమాధానాలు రాసిన వారిని విజేతలుగా ప్రకటిస్తాం. ఒకరిని లాటరీ ద్వారా ఎంపికచేసి నగదు బహుమతి అందజేస్తాం. తుది నిర్ణయం జాగృతి యాజమాన్యం.

పదరసం - 392 సమాధానాలు

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

విజేతలు: టి.వి.నారాయణ, జి.ఆనంద్, కె.వి.ఎస్.ఎన్.మూర్తి-హైదరాబాద్, వేంకట నరసింహారావు, ఎ.గాయత్రి-వికారాబాద్, కె.నాగులు, టి.ఉపేందర్ సింగ్, కె.సౌమిత్ నాయక్-యాదాద్రి, వి.పద్మారంగనాథ్-నిజామాబాద్, దేవిమీర-భువనగిరి, ఎస్.రాజు-కర్నూలు, కె.అల్లీరాజు, పి.సీతామహాలక్ష్మి-చిత్తూరు, ఆర్.అంజనీదేవి-విజయవాడ, సి.హెచ్.దేవలక్ష్మి-నిర్మల్, వి.ఉమామహేశ్వరశర్మ-అనంతపురం, కె.శంకరరావు-తూర్పుగోదావరి, పి.సత్యవతి-రాజమండ్రి, బి.నాగమణి, డి.లక్ష్మి-అనకాపల్లి, టి.వి.సూర్యం-విశాఖపట్నం, వై.విజయలక్ష్మి-తణుకు, కె.రోహన్ వంశీ, టి.రూప్య-లక్ష్మి, టి.సుబ్రహ్మణ్యం-నెల్లూరు, ఎన్.భావ్యశ్రీ-ఒంగోలు, ఆర్.కొముది-తెనాలి, సి.హెచ్. స్వర్ణలత-గుంటూరు, టి.ఎస్.ఆర్. అంజనేయులు, ఎన్.వి.ఎస్.శర్మ-కోనసీమ, సి.హెచ్.గాయత్రి-శ్రీకాకుళం, కె.నరసింహస్వామి-భువనేశ్వర్.

విజేత: బి.నాగమణి-విశాఖపట్నం

'అవతార్' వంటి వరల్డ్ క్లాసిక్ కు సీక్వెల్ తీయడం అంటే మాటలు కాదు. పైగా ఓ కొత్త ప్రపంచాన్ని, కొత్త రకం జీవులతో సృష్టించిన తర్వాత వారితోనే మరో వండర్ ను సదరు దర్శకుడు సృష్టించాలని అనుకోవడం సాహసమే అవుతుంది. అయితే ఆ సాహసాన్ని సవాల్ గా స్వీకరించి 'అవతార్' కు సీక్వెల్ గా 'అవతార్: ది వే ఆఫ్ వాటర్' ను తెరకెక్కించాడు విశ్వ విఖ్యాత దర్శకుడు జేమ్స్ కామెరాన్. పుష్కర కాలం క్రితం వచ్చిన 'అవతార్' నూపర్ డూపర్ హిట్ కావడంతో ఈ సీక్వెల్ మీద సహజంగానే భారీ అంచనాలు ఏర్పడ్డాయి. ఈ రెండో భాగం ఎలా ఉంటుందో అనే ఆశురత కూడా ప్రపంచవ్యాప్తంగా కోట్లాది మందిలో నెలకొంది. అందులో భారతీయులూ ఉన్నారు. వారి ఎదురుచూపులకు తెర దించుతూ 'అవతార్: ది వే ఆఫ్ వాటర్' డిసెంబర్ 16న జనం ముందుకు వచ్చింది. ఈ సినిమాతో పోటీ పడటం ఇష్టం లేక అనేక భారీ బడ్జెట్ చిత్రాలు తమ విడుదల తేదీలను మార్చుకున్నాయంటే 'అవతార్' మేనియా జనాలలో ఏ స్థాయిలో ఉందో ఊహించుకోవచ్చు.

అంచనాలు నిలబెట్టుకున్న 'అవతార్-2'

తొలి భాగంలో పండోరా గ్రహాన్ని తన కథా క్షేత్రంగా మలుచుకున్న జేమ్స్ కామెరాన్ ఇప్పుడు ఓ ద్వీపాన్ని ఎంచుకున్నాడు. సాగరతీరంలోనూ, సాగర గర్భంలోనూ ఈ కథ సాగుతుంది. 'అవతార్' మూవీకి ఇది సీక్వెల్ కాబట్టి దానిని చూడని వారికి ఈ కథ అర్థం కావడం కాస్తంత కష్టం. మొదటిసారి ఈ చిత్రమే చూస్తే విషయం అర్థం కాక తికమక పడే ఆస్కారం ఉంది. అందుకే ఇందులోనూ ప్రథమార్థం కథను కొంత తెలిపే ప్రయత్నం చేశారు. అందువల్ల ఇప్పటికే మొదటి చిత్రం చూసిన వారికి ప్రథమార్థం కాస్తంత బోర్ కొట్టే ఆస్కారం ఉంది.

మానవులతో ముప్పు ఉందని గ్రహించిన జేక్ తన పండోరా గ్రహాన్ని వదిలి, భార్య బిడ్డలతో కలిసి సముద్ర తీర ప్రాంతమైన మెట్కాయినుకు వస్తాడు. దాని అధిపతి టోనోవరి, రోనాల్ దంపతులకు జేక్ తో సత్సంబంధాల్లే ఉన్నా, వారి పిల్లలకు మాత్రం ఈ కొత్త జాతి వాళ్లంటే పడదు. ఏదో రకంగా జేక్ పిల్లలను అవమానించాలని చూస్తుంటారు. వైరుధ్య భావాలు, అలవాట్లు ఉన్న ఆ ప్రాంత వాసులతో జేక్, అతని కుటుంబం నిదానంగా కలిసిపోతుంది. అయితే.. జేక్ ను వెతుక్కుంటూ భూమి నుండి వచ్చిన క్వారిన్ రూపంలో వారికి ప్రమాదం ఎదురవుతుంది. జేక్ ను, అతని కుటుంబాన్ని అంతం చేయడానికి క్వారిన్ చేసే ఎత్తుగడలు ఏమిటి? వాటిని టోనోవరి సాయంతో జేక్ ఎలా వమ్యుచేశాడు? ఈ క్రమంలో క్వారిన్ కొడుకు స్పైడర్ పోషించిన పాత్ర ఏమిటి? అనేదే ఈ సినిమా.

మొదటి చిత్రంలో అద్భుత ఖనిజ సంపద ఉన్న పండోరా గ్రహం మీద మానవులు దాడి చేయడం

చూపించిన జేమ్స్ కామెరాన్ ఇందులో జేక్ తన కుటుంబాన్ని కాపాడుకోవడానికి చేసిన ప్రయత్నాన్ని చూపించాడు. ఈ క్రమంలో సముద్ర గర్భంలోని జీవరాశులతో అతని పిల్లలు చేసే స్నేహం, ఆ జీవుల సాయంతోనే క్వారిన్ పై చేసే పోరాటం ఆసక్తికరం. ప్రకృతిలోని ప్రతి జీవికీ జలంతో విడదీయరాని సంబంధం ఉంటుంది. నీరు లేకపోతే ఏ జీవికీ మనుగడే లేదు. దానిని గుర్తించి నీటిని స్వచ్ఛంగా ఉంచుకోవడంతో పాటు అందులో ఉండే జీవరాశితోనూ మనం స్నేహపూర్వకంగా మెలగాలనే సందేశాన్ని జేమ్స్ కామెరాన్ ఈ సినిమా ద్వారా అందించాడు. పండోరా గ్రహంలో మొదలయ్యే ఈ సీక్వెల్ ప్రథమార్థం కాస్తంత బోర్ కొట్టించినా, ద్వితీయార్థం మొత్తం సాగర గర్భంలో సాగడంతో ఆసక్తి నెలకొంటుంది. అయితే... 'అవతార్' చూసినప్పటి గొప్ప అనుభూతిని మాత్రం ఈ సీక్వెల్ కలిగించదు. అక్కడో కొత్త లోకాన్ని చూపించిన జేమ్స్ కామెరాన్... ఇక్కడ ఆ మ్యాజిక్ ను రిపీట్ చేయలేకపోయాడు. పైగా ఈ రెండు భాగాల లోని పాత్రలకు, జీవులకు మధ్య సారూప్యత కూడా ఎక్కువగానే ఉంది. కథ కూడా అంత గాఢతతో కూడుకున్నది కాదు. పైగా ఈ సినిమాను చూస్తుంటే జేమ్స్ కామెరాన్ గతంలో తెరకెక్కించిన 'పిరానా-2', 'ఎబిస్', 'టైటానిక్' చిత్రాలు జ్ఞప్తికి వస్తాయి. సినిమా నిడివి విషయం లోనూ దర్శకుడు కాస్తంత జాగ్రత్త పడి ఉండాలి. మూడుగంటల పడహారు నిమిషాల సేపు థియేటర్ లో ప్రేక్షకుడిని ఎంగేజ్ చేయడం అనేది కత్తిమీద సాములాంటి. రొటీన్ సీన్స్,

పెద్దంత ఆసక్తి కలిగించని ద్రామా కారణంగా పడే పడే మనకు కాలహరణం జరుగుతున్న భావన కలుగుతుంది. ఇదే సమయంలో అధునాతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో తెరకెక్కించిన సన్నివేశాలు అబ్బురపరుస్తాయి. దానికి తోడు సినిమాను త్రిడిలో చిత్రీకరించడంతో ఒకసారి ఈ సినిమాను చూడ వచ్చనే భావన అందరిలో కలుగుతుంది.

'అవతార్' రెండో భాగాన్ని జనం ముందుకు తీసుకుని రావడానికి వన్నెండు సంవత్సరాల సమయం తీసుకున్న జేమ్స్ కామెరాన్... తర్వాత మూడు భాగాలను మాత్రం వెంట వెంటనే విడుదల చేయడానికి ప్లాన్ చేశారు. మూడో భాగం 2024 లోనూ, నాలుగో భాగం 2026లోనూ, చివరిదైన ఐదో భాగం 2028లోనూ విడుదల కానున్నాయి. 'అవతార్'తో పోల్చితే ఈ సీక్వెల్ ఆ స్థాయి విజయం సాధిస్తుందా అనే సందేహాలు లేకపోలేదు. మరికొన్ని రోజులు గడిస్తే కానీ పక్కా లెక్కలు బయటకు రావు. 'అవతార్' సీక్వెల్ రిలీజ్ కు ముందు.. మొదటి భాగాన్ని త్రిడిలోకి కన్వర్ట్ చేసి రీ-రిలీజ్ చేయడం, దానికి కూడా జనం పట్టం కట్టడం అనేది గొప్ప విషయం. ఆ రకంగా జనం మదిలోంచి 'అవతార్' జ్ఞాపకాలు చెరిగిపోకుండా చేశాడు జేమ్స్ కామెరాన్. మొత్తంగా చూసుకుంటే.. 'అవతార్: ది వే ఆఫ్ వాటర్' ప్రేక్షకులను నిరాశకు మాత్రం గురిచేయడనే చెప్పాలి.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

అంగకోర్ వాట్‌కు పోటీ - ఊనాకోటి

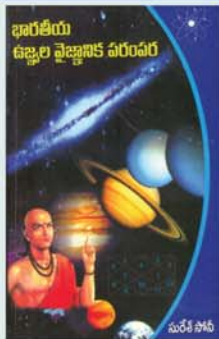
త్రిపురలోని ఈ ప్రాంతాన్ని ఈశాన్య భారత అంగకోర్ వాట్ అనవచ్చు. ఇప్పుడు దీనిని యునెస్కో సాంస్కృతిక వారసత్వ నిర్మాణంగా గుర్తింప చేసేందుకు కేంద్రం, భారత పురావస్తు శాఖ సిద్ధమవుతున్నాయి. పురాతన కాలంలో చెక్కిన వందలాది శివరూపాలు ఇక్కడ ఆరుబయట రాళ్ల మీద దర్శనం ఇస్తూ ఉంటాయి. దేవుళ్లు, దేవతల శిల్పాలను రాక్ కార్వింగ్ చేశారు. అంటే అజంతా, ఎల్లోరాలో రాళ్ల మీదే ఆకృతులు తీర్చిదిద్దారు. ఇవన్నీ అంగకోర్ వాట్ (కంబోడియా) ఉండే ప్రపంచ ప్రసిద్ధ విష్ణు ఆలయం గోడల మీద బొమ్మలను పోలి ఉన్నాయి. అందుకే ఈ గోడల మీద శిల్ప సముదాయాన్ని ఈశాన్య భారత అంగకోర్ వాట్ అని పిలవడం సరైనదని ప్రఖ్యాత చారిత్రక రచయిత పన్నాలాల్ రాయ్ అంటున్నారు.

ఊనాకోటి అభివృద్ధికి, మరిన్ని సౌకర్యాలు కలిగిన పర్యాటక కేంద్రంగా తీర్చిదిద్దడానికి ఇటీవలనే కేంద్రం రూ 12 కోట్లు కేటాయించింది. త్రిపుర ప్రభుత్వం కూడా ఇందుకు తన వంతు కృషి చేస్తున్నది. ఊనాకోటి రాతి శిల్పాలు ఏడు నుంచి తొమ్మిది శతాబ్దాల క్రితం ఆకృతి దాల్చాయి. ఆకువచ్చని చెట్ల సౌందర్యం, జలపాతాల నడుమ ఈ శిల్పాలన్నీ అలరారుతూ ఉంటాయి. నిజానికి ఇది చిరకాలంగా శైబ (శైవక్షేత్రం) పర్యాటక కేంద్రంగా ఉన్నది. ఇక్కడి కొందాకోనా శివ రూపంతో నిండి ఉన్నట్లే అనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే ఊనాకోటి అంటే ఒకటి తక్కువగా కోటి అని అర్థం. నిజంగానే ఒకటి తక్కువగా కోటి శిల్పాలు, ఆకృతులు ఇక్కడ కనిపిస్తాయి. అన్నీ శైవ ఆరాధనకు సంబంధించిన ఆకృతులు. స్థానికంగా మాట్లాడుకునే కోక్‌బోరోక్ భాషలో దీనిని సుబరాయ్ ఖుంగ్ అని అంటారు. త్రిపురలోని కైలాస్‌హర్ ప్రాంతంలోని ఊనాకోటి జిల్లాలో ఇవి ఉన్నాయి కాబట్టి ఊనాకోటి క్షేత్రంగా వీటిని పిలుస్తారు. శిల్పాలు, ప్రకృతి సౌందర్యానికి మాత్రమే ఈ ప్రాంతం ఆలవాలం కాదు. దీనికి గొప్ప పౌరాణిక ప్రాధాన్యం కూడా ఉంది. ఒకసారి పరమశివుడు కోటి మంది దేవతలు, దేవుళ్లతో కలసి కాశీకి వెళుతూ ఇక్కడ ఒక రాత్రి బస చేశాడని ప్రతీతి. వేకువనే అంతా లేవాలని మళ్ళీ కాశీకి ప్రయాణం కట్టాలని శివుడు పడుకునే ముందు దేవతలందరికీ చెప్పాడు. అయితే శివుడు తప్ప మిగిలిన వారు ఎవరూ కూడా వేకువన లేవ లేదు. దీనితో ఆయన ఒక్కడే కాశీకి ప్రయాణమయ్యాడు. తన చెప్పినట్లు వేకువనే మేలుకోలేదు కాబట్టి మీరంతా ఇక్కడ శిలలై పోవాలని శివుడు శపించాడట. ఆ శాపగ్రస్థులవే ఈ శిల్పాలని చెబుతారు.

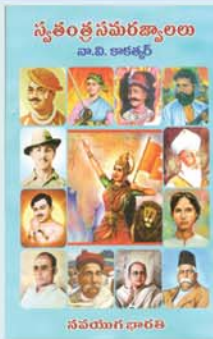
అయితే ఇక్కడి గిరిజనులు ఊనాకోటి శిల్పాల గురించి వేరే స్థలపురాణం చెబుతూ ఉంటారు. ఒకప్పుడు ఇక్కడ కల్లు కుమ్మేర్ అనే పార్వతీమాత భక్తుడు ఉండేవాడట. అతడు గిరిజనుడు. ఆయన శివపార్వతులతో కలసి కైలాసం వెళ్లాలని అనుకున్నాడట. పార్వతి విన్నపం మేరకు శివుడు కుమ్మేర్‌ను కైలాసం తీసుకువెళ్లడానికి అంగీకరించినా ఒక షరతు పెట్టాడట. అదేమిటంటే, ఒక్క రాత్రిలో కోటి శిల్పాలు చెక్కాలి. ఆ అమ్మవారి భక్తులు ఒక్కటి తప్ప కోటి శిల్పాలు చెక్కాడట. దానితో అతడి కైలాసయాత్ర కోరిక నెరవేరలేదు. ఊనాకోటిలో రెండు రకాల శిల్ప శైలులు కనిపిస్తాయి. రాతిని తొలిచి ఆకృతి తెచ్చినవి. రెండో రకం శిలా రూపాలు. రాతి మీద చెక్కిన వాటిలో మధ్యలో శివుని శిరస్సును చెక్కారు. అలాగే భారీ వినాయకుడి రూపం కూడా తీర్చిదిద్దారు. ఈ శివుడిని స్థానికులు ఊనాకోటిశ్వర కాలభైరవుడు అని పిలుస్తారు. ఇది 30 అడుగుల ఎత్తు చెక్కడం. తల దగ్గర దుర్గ, మరొక స్త్రీ ప్రతిమ చెక్కారు. ఇంకొకచోట మూడు భారీ నంది ప్రతిమలు తీర్చారు. ఇవి సగం మట్టిలో ఉంటాయి. ఏటా ఏప్రిల్ నెలలో ఇక్కడ అశోకాష్టమి మేళా పేరుతో పెద్ద ఎత్తున ఉత్సవం నిర్వహిస్తారు. అగర్తలా నుంచి 178 కిలోమీటర్ల దూరంలో కైలాస్‌హర్ ఉంది. ఇక్కడ నుంచి ఊనాకోటి 8 కిలోమీటర్లు.

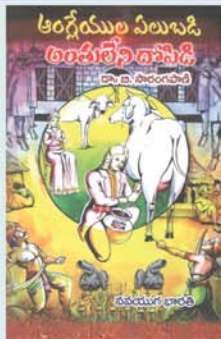
జాతీయ భావాలను మేల్కొల్పే ఉత్తమ సాహిత్యం మీరు తప్పక చదివి, పదిమందిచే చదివించదగిన పుస్తకాలు

వెల : ₹. 200/-

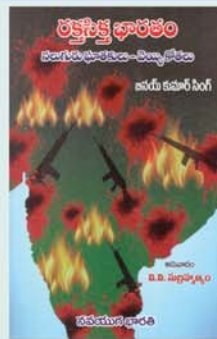
వెల : ₹. 200/-

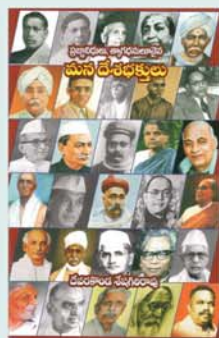
వెల : ₹. 390/-

వెల : ₹. 300/-

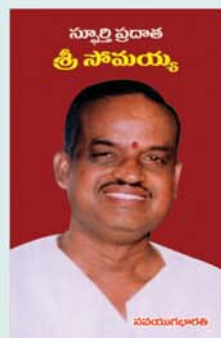
వెల : ₹. 200/-

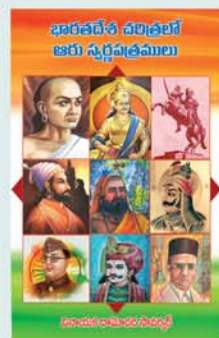
వెల : ₹. 200/-

వెల : ₹. 200/-

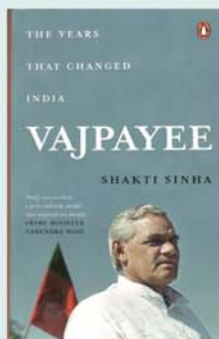
వెల : ₹. 200/-

వెల : ₹. 250/-

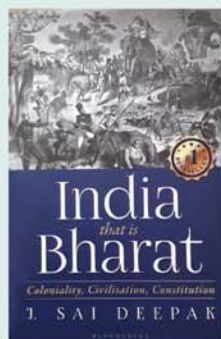
వెల : ₹. 250/-

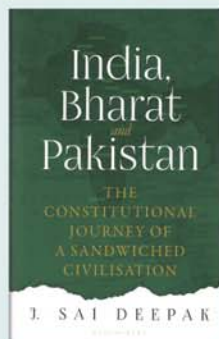
వెల : ₹. 599/-

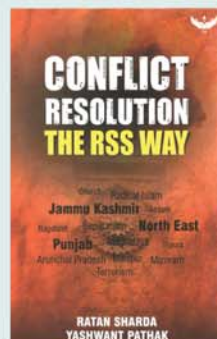
వెల : ₹. 695/-

వెల : ₹. 799/-

వెల : ₹. 799/-

వెల : ₹. 549/-

డిసెంబర్ 22 నుండి జనవరి 1 వరకు హైదరాబాద్ ఎస్టిఆర్ స్టేడియంలో జరిగే బుక్ ఫెయిర్ లో 99, 100, 101 మరియు 180, 181 స్టాల్లను దర్శించండి

సాహిత్య నికేతన్ : 3-4-852, కేశవనిలయం, బర్గత్ పురా, హైదరాబాద్ -27.

040-27563236, 9290127329

సాహిత్య నికేతన్ : ఏలూరు రోడ్, గవర్నరు పేట, విజయవాడ - 2, దూరవాణి : 63035 41244